ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರಿಗೆಲ್ಲ—ಅದು ಎಷ್ಟು ಅಲ್ಪಕಾಲಾವಧಿಯದಾಗಿದ್ದರೂ—ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅನುಭವ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು: ಅವರ ವಿಭೂತಿಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಆಂತರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಐಶ್ವರ್ಯವದು, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಯ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿಸಬಲ್ಲ ದಿವ್ಯವಾದ ಒಂದು ಮೋಹಕತೆ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು; ಕೃತಕತೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಸರಳತೆಯಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಅನುಭವದ ಎಲ್ಲ ಮಟ್ಟಗಳಿಗೂ ಎಟಕುವಂಥ ಬತ್ತಲಾರದ ಮಾನವೀಯತೆಯಿತ್ತು.

ಭವಾನಿ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ
(ಅನು: ಕೆ. ಚಿದಂಬರಂ)

ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ

ನನ್ನ ಹಂಸಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಸ್ವರಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟುಗೂಡಲಿ. ಭ
ತುಂಬಿದ ಹಸುರು ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಆನಂದ; ಬದುಕು ಸಾವುಗಳೆಂಬ
ಸೋದರರನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಣಿಸುವ ಆನಂದ; ಬದುಕನ್ನೆಲ್ಲಾ ನ
ನಿಂದ ಅಲುಗಿಸಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ಬಿರುಗಾಳಿಯೊಡನೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರುವ ಆನಂ
ನೋವಿನ ಅರಳಿದ ಕೆಂದಾವರೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೀರಿನೊಡನೆ ಮೌನವಾಗಿ ಕ
ತಿರುವ ಆನಂದ; ತನ್ನ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಮಣ್ಣಲ್ಲೆಸೆದು ಮಾತನ್ನೇ ಅರಿಯ
ಆನಂದ.

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ್

ದೂರದಿಂದ ಕಾಣುವ ಪೂರ್ಣತೆಯೇ ನಿಜವಾದ ದೃಷ್ಟಿ; ಸಮೀಪದಿ
ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಪವಿವರಗಳಿಗೆ ಮನಗೊಟ್ಟು ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣು
ದಿಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಮಿತವಾದುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟು ಕಾಲದ ನಮ್ಮ ಜೀವ
ನಮಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಣದುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇ
ಕಳೆದುಕೊಂಡುದಕ್ಕಾಗಿ ಮರುಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೌ
ತಿಳಿಯಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅರಕೆಗಳು ಮುಖ್ಯವ
ಪರ್ವತದ ಎತ್ತರವನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವ ಕಣಿವೆಗಳಂತೆ ಅವು ಅಪ್ರಕೃತ.

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ್

ಚಿನ್ನದ ದೋಣಿ

ನನಗೊಂದು ಕಥೆ ಹೇಳು

ಮಗುವಿಗೆ ಮಾತು ಬರುತ್ತಲೇ ಅದು "ನನಗೊಂದು ಕತೆ ಹೇಳು", ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಅಜ್ಜಿ, "ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ರಾಜಕುಮಾರ, ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಮಂತ್ರಿಕುಮಾರ—"ಎಂದು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಆಕೆಯನ್ನು ತಡೆದು, "ಮೂರು ನಾಲ್ಕಲ ಹನ್ನೆರಡು" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಹಿತಚಿಂತಕರು ಮಗುವಿನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ, "ಮೂರು ನಾಲ್ಕಲ ಹನ್ನೆರಡು ; ಅದು ಸತ್ಯ; ರಾಜಕುಮಾರ ಕಲ್ಪನೆ; ಆದುದರಿಂದ—" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮನಸ್ಸು ಭೂಪಟದಾಚೆಯ ಯಾವುದೋ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ರಾಕ್ಷಸ ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಾರಲು ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಲ್ಲ.

ಹಿತಚಿಂತಕರು ತಲೆಯಾಡಿಸಿ, "ಮಗು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತು, ಇದಕ್ಕೆ ದೊಣ್ಣೆಯೇ ಮದ್ದು" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಅಜ್ಜಿಯ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಕತೆಗಾರ ಹೋದರೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಹಿತಚಿಂತಕರು ಬರಿದೆ, "ಆ ಕತೆಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಸುಳ್ಳು,"ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಗುವನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೂ ಅವನ "ನನಗೊಂದು ಕತೆ ಹೇಳು," ಎಂಬ ಕರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾರದು.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ವರ್ಷ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಕತೆ ಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಬಾಯಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಬರೆಹದಲ್ಲಿ, ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಹಿತಚಿಂತಕರು ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸಿಲ್ಲ: ಕತೆಗಳನ್ನು

ಕಟ್ಟುವುದು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ವಿನೋದವೆಂಬುದನ್ನು. ಆತನಿಂದ ಆ ಅಭ್ಯಾಸ ಕೊಡಹದೆ, ಮಾನವವರ್ಗದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ ಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಜಗತ್ತು ಮಸುಕು ಮುದ್ದೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕಲ್ಲು ಖನಿಜ ಗಳು ಪದರ ಪದರವಾಗಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟುವು. ಆ ದಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಲ್ಲಿ ಮಗು-ಬುದ್ಧಿಯ ಗುರುತೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆತನು ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲಾ ಘನವಾದುದು.

ಅನಂತರ ಜೀವದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಯಿತು; ಗಿಡಗಳೆದ್ದುವು. ಪಕ್ಷಿ ಮೃಗ ಮೀನುಗಳು ತಲೆದೋರಿದುವು. ಕೆಲವು ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದುವು. ಕೆಲವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡಿ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದುವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ನೀರಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದವು.

ಯುಗಾಂತರಗಳು ಕಳೆದುವು. ಕಡೆಗೊಂದು ದಿನ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಾನವನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅದುವರೆಗೆ ಆತನು ಕೆಲಭಾಗ ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಕೆಲಭಾಗ ಶಿಲ್ಪಿ ಯಾಗಿದ್ದನು ; ಈಗ ಸಾಹಿತ್ಯಶಿಲ್ಪಿಯಾದನು.

ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾನವನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಬಿಡಿಸ ಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಉಂಡು, ಮಲಗಿ, ಮರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ, ಕಥಾಸಾಮಗ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ರಾಗೋದ್ವೇಗಗಳ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮಾಜಗಳ, ಮನಸ್ಸು ದೇಹಗಳ, ಕಾಮ ತ್ಯಾಗಗಳ ಘರ್ಷಣೆಗಳ ಸುಳಿ ಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿತು. ಹರಿಯುವ ನೀರು ನದಿಯೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ, ಕಲ್ಪನೆಯ ನದಿ ಮನುಷ್ಯನಾದನು. ಇಬ್ಬರು ಸಂಧಿಸಿದಾಗ ತಪ್ಪದೆ "ಸಮಾಚಾರವೇನು? ಅನಂತರ ಏನು ನಡೆಯಿತು" ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರಗಳು ಭೂಮಂಡಲ ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತುವರಿಯುವ ಬಲೆಯನ್ನು ನೆಯ್ದಿವೆ. ಅವೇ ಜೀವನದ ಕತೆ, ಮಾನವನ ನಿಜವಾದ ಇತಿಹಾಸ.

ಇತಿಹಾಸವೂ, ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳೂ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಜಗತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡಿವೆ. ಅಶೋಕ ಅಕ್ಬರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸತ್ಯವಲ್ಲ ; ಆಭರಣವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋದ ರಾಜಕುಮಾರನ ಕತೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. ಮನುಜನಿಗೆ ಪುರಾಣದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಷ್ಟೆ ನಿಜ. ಮುಖ್ಯಾಂಶ, ಯಾವುದೂ ನಂಬಲರ್ಹವಾದುದೆಂಬುದಲ್ಲ ;

ಯಾವುದು ನಲಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂಬುದು.

ಮನುಷ್ಯ ಕಲೆಯ ಫಲ. ಆತನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಯಾಂತ್ರಿಕ ನೈತಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕಲ್ಪನೆಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಹಿತಚಿಂತಕರು ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಯದ ಉರಿ ಆ ತೆರೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೆ ನಿರಾಸೆಯಿಂದ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೂ, ಹಿತಚಿಂತಕರೂ ನೈತಿಕ ವಿಚಾರಗಳೊಡನೆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎರಡರ ಹೊಡೆದಾಟದಿಂದ ಕಸದ ಗುಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಹೊಸ ಬೊಂಬೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಳೆಯವು

ಅರಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಬ್ಬನು ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಅರಮನೆಯ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಬೊಂಬೆಗಳ ಸಂತೆ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗೌರವದ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಅವನಿಗೆ ಎಂಭತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದಾಗ ಕೃಷ್ಣಲಾಲನೆಂಬ ಹೊಸ ಕೆಲಸಗಾರ ಊರಿಗೆ ಬಂದನು. ಯುವಕನಾದ ಅವನು ಹೊಸ ತರಹ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೇಕೆಂದೇ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಧಾರ್ಧಮಾಡಿಟ್ಟು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯ—"ಇದೇ ಕೆಚ್ಚಿದೆ" ಎಂದಿತು.

ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ—"ಕೆಚ್ಚಿದೆ! ಇದು ಔದ್ಧತ್ಯ" ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಆದರೆ ಹೊಸ ಕಾಲಗಳು ಹೊಸ ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ರಾಜಕುಮಾರಿಯರು, "ನಮಗೆ ಹೊಸತರಹ ಬೊಂಬೆಗಳೇ ಬೇಕು." ಎಂದರು.

ಮುದಿಸೇವಕರು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರು ತಮ್ಮ ಹಠ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಮುದುಕನ ಅಂಗಡಿಯ ಬಳಿ ಈಗ ಗುಂಪಿಲ್ಲ. ನೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ದೋಣಿಗಾಗಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯುವ ಜನರಂತೆ ಅವನ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗದ ಬೊಂಬೆಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿ ಕದಲಿಸದೆ ನಿಂತಿದ್ದುವು.

ಎರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುವು; ಮುದುಕನ ಹೆಸರನ್ನು ಮರೆತರು. ಅರಮನೆಗೆ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣಲಾಲನೇ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮುದುಕನ ಧೈರ್ಯ ಕುಗ್ಗಿತು. ಜೀವನ ನಡೆಯುವದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ ಆತನ ಮಗಳೊಂದು ದಿನ ಬಂದು, "ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಾಪ್ಪಾ. ಕೊನೆಗಾಲವನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಕಳೆ" ಎಂದಳು. ಮುದುಕನ ಮಗಳಿಗೆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಮನೆಗೆಲಸ. ಆತನ ಅಳಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ದೀಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನೆರೆಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮುದುಕನು ಕಾಲ ಅಭಿರುಚಿಗಳ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕುರುಡಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳು ಬಾಲ್ಯ ಕಳೆದು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ತರುಣಿ ಯಾದುದೂ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು.

ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನೋಡಿಸುತ್ತಾ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಾ ಮುದುಕ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಮೊಮ್ಮಗಳು ಬಂದು ಕತ್ತನ್ನಪ್ಪಿದಾಗ ಆನಂದದಿಂದ ಅವನ ಮುದಿದೇಹ ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು.

"ನನಗೊಂದು ಬೊಂಬೆ ಮಾಡಿಕೊಡು, ತಾತ."

"ನನ್ನ ಬೊಂಬೆಗಳು ನಿನಗಿಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಚಿನ್ನಾ."

"ನಿನಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತೆ ?"

"ಕೃಷ್ಣಲಾಲನಿಲ್ಲವೇ ?"

"ಅವನ ತಲೆ !"

ಅವರು ಪುನಃ ಪುನಃ ವಾದಿಸಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಮುದುಕ ಜೇಡಿಮಣ್ಣನ್ನೂ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ತಂದು ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಡು ಕನ್ನಡಕಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡನು.

"ಮಗೂ, ಕಾಗೆಗಳು ಕಾಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟರೆ—?

"ನಾನು ಓಡಿಸುತ್ತೇನೆ, ತಾತ."

ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ದನಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹುಡುಗಿ ಕಾಗೆಗಳನ್ನೋಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುದುಕ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮುದುಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಮಗಳು ಬಂದಳು.

"ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಹೊತ್ತುಕಳೆಯಲು ನೀನು ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುತ್ತೀ. ಬೊಂಬೆಯಾಟವನ್ನು ಇನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ?"

ಮುದುಕ ಬೇಗ "ನಿಜ, ನಾನು ಅರಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಈ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸುಭದ್ರೆಯ ಮದುವೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದನು.

ಅವನ ಮುಗಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. "ನಿನ್ನ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಕೊಳ್ಳು ತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ಅಣಕಿಸಿದಳು.

ಮುದುಕ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದನು. ಸುಭದ್ರೆ, ಮುಂಗುರುಗಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತಾ, "ತಾತನ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡುತ್ತೇನೆ!" ಎಂದಳು.

ಎರಡು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಸುಭದ್ರೆ, ತಾಯಿಗೊಂದು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು : "ತಾತನ ಬೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಹಣ,". ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದಳು.

ಅವಳ ತಾಯಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ "ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದೆ ?" ಎಂದಳು.

"ಅರಮನೆಯಿಂದ."

ಮುದುಕ ಆನಂದದಿಂದ ನಗುತ್ತಾ, "ನೋಡಿದೆಯಾ! ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಸರಿ ಯಾಗಿದ್ದು ಕೈ ನಡುಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ...." ಎಂದನು.

ತಾಯಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

"ಇಂತಹ ಹದಿನಾರು ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಂದರೆ ಸುಭದ್ರೆಯ ಕತ್ತಿಗೊಂದು ಸರ ವಾಗುತ್ತದೆ." ಎಂದಳು.

ಮುದುಕ ತಲೆಯಾಡಿಸಿ, "ಹೆದರಬೇಡ, ಬೇಗ ಬರುತ್ತದೆ" ಎಂದನು. ಸುಭದ್ರೆ ಅವನ ತೋಳನಪ್ಪಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ "ತಾತ, ನನಗೊಬ್ಬ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದಳು.

ಮುದುಕ ನಕ್ಕು, ಕಣ್ಣಿಂದ ಒಂದು ಹನಿಯನ್ನೊರಸಿಕೊಂಡನು.

* * *

ಅವನಿಗೆ ಪುನಃ ಯೌವ್ವನ ಬಂದಂತಿತ್ತು. ಸುಭದ್ರೆ ಕಾಗೆಗಳನ್ನೋಡಿಸು ತ್ತಿರಲು, ದೂರದ ಹಸುಗಳ ಗಂಟೆಗಳ ಸದ್ದನ್ನಾಲಿಸುತ್ತಾ ಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹದಿನಾರು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಸೇರಲು ಸರವನ್ನು ಕೊಂಡರು.

ತಾಯಿ "ವರ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ" ಎಂದಳು.

ಸುಭದ್ರೆ ಮುದುಕನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ "ತಾತ, ವರ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾನೆ." ಎಂದಳು.

ಮುದುಕ, "ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದನಮ್ಮಾ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಸುಭದ್ರೆ "ನಾನು ಅರಮನೆಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಹೋದಾಗ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯು

ವನನು—'ನಿನಗೇನು ಬೇಕು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. 'ರಾಜಕುಮಾರಿಯರಿಗೆ ಬೊಂಬೆ ಮಾರಬೇಕೆಂದು' ಹೇಳಿದೆ. ಅವನು ಬೊಂಬೆಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ. ನಾನು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬಾತ ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ 'ನಾನು ಅವುಗಳ ಅಲಂಕಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಖಂಡಿತ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.' ಎಂದನು. ನಿನಗೆ ಆತ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ, ತಾತ" ಎಂದಳು.

"ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ?"

"ಅದೋ ಆ ಆಲದ ಮರದ ಕೆಳಗೆ."

ಕೊಠಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೊಸಬನು ಬಂದನು.

ಮುದುಕ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ. "ಆದರೆ—ಇವನು ಕೃಷ್ಣಲಾಲನಲ್ಲವೆ?" ಎಂದನು.

ಕೃಷ್ಣಲಾಲ ಮುದುಕನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. "ಹೌದು ಅದೇ ನನ್ನ ಹೆಸರು" ಎಂದನು.

ಮುದುಕ ಅವನನ್ನಪ್ಪಿ "ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮಣ್ಣಿನ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಕೊಂಡೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಕದಿಯುತ್ತಿದ್ದೀ." ಎಂದನು.

ಸುಭದ್ರೆ ಮುದುಕನ ಕತ್ತನ್ನಪ್ಪಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ "ಹೌದು ತಾತ, ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕೆಂಬುದು ಒಪ್ಪಂದದ ಒಂದು ಕರಾರು" ಎಂದಳು.

ಕುದುರೆ

ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಕರ್ತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆ ಬಂದಿತು.

ಸಹಾಯಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು, "ಸ್ವಲ್ಪ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ನಾನೊಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕು" ಎಂದನು.

ಸಹಾಯಕ ಮುಂಡಿಯೂರಿ, "ತಂದೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಆನೆ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳನ್ನೂ, ಸಿಂಹ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳನ್ನೂ ನೀನು ಮಾಡಿದಾಗ ಪದಾರ್ಥ ವೆಷ್ಟು ವೆಚ್ಚವಾಗುವುದೆಂಬ ಆಲೋಚನೆ ನಿನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರವಾದ ಮತ್ತು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪದಾರ್ಥ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಮಿಕ್ಕಿದೆ. ಹಗುರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಾಕಾದಷ್ಟಿವೆ" ಎಂದನು.

ಕರ್ತ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಚಿಂತಿಸಿ, "ಸರಿ, ಏನಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ತಾ," ಎಂದನು. ಕಠಿಣವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಹೊಸ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಉಗುರುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಅಗಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಕಚ್ಚುವ ಶಕ್ತಿ ಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಶಕ್ತಿ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರು ವಷ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಕುದುರೆ ಯೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಅದರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತನು ಗಾಳಿ ಆಗಸಗಳ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನುಪ ಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯು ತ್ತಿದ್ದಿತು. ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ಪಂಥ ಹೂಡಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಿತು ; ಆಗಸ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ ವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಓಡಿದರೆ, ಕುದುರೆ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಓಡುವಾಸೆ ಯಿಂದ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದು ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ; ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಓಡಲು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಆಸೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಆಗಸಗಳ ಪದಾರ್ಥಗಳು ತುಂಬಿದ್ದರೆ ಹಾಗಾಗುವುದೆಂದು ಹಿರಿಯರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ತನಿಗೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡಿ ಆನಂದವುಂಟಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಿಸಲು ಕಾಡುಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ ಗುಹೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಕುದುರೆಯ ಗುರಿಯಿಲ್ಲದ ಓಟವನ್ನು ನೋಡಲಾಶಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮೈದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಆ ಮೈದಾನದಾಚೆ ಮಾನವನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾನು ಶೇಖರಿಸಿದ್ದ ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಹೊರಲಾರದೆ ಬಗ್ಗಿಹೋಗಿದ್ದನು. ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಹಿಡಿದರೆ ತನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ಅದರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹೊರಿಸ ಬಹುದೆಂದುಕೊಂಡನು.

ಒಂದು ದಿನ ಬಲೆ ಹಾಕಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಅದರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಜೀನು ಕಟ್ಟಿ, ಬಾಯಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿ, ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು.

ಹುಲಿ ಅರಣ್ಯದ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ; ಸಿಂಹ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ; ಆದರೆ ಕುದುರೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಾದ ವಿಶಾಲ ಮೈದಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದರೂ ಅದು ಪರಾಧೀನತೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಜೀವನ ಅಸಹ್ಯವಾದಾಗ ಸೆರೆಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳನ್ನೊದೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಗೋಡೆಗಳಿಗಾದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನೋವು ಅದರ ಗೊರಸುಗಳಿಗೇ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ನಿರಂತರವಾದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಾರೆ ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ರೋಷವುಂಟಾಯಿತು. "ಇದೇ ಕೃತಘ್ನತೆ ; ಉಣ್ಣಲು ಕೊಡು ತ್ತೇನೆ; ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಳುಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ; ಆ ದರಿದ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ನನ್ನ ಕರುಣೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ", ಎಂದನು.

ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸಾಧುವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಬಲವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ವಿಶ್ವಾಸಿಯಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮನುಷ್ಯ ಹೆಮ್ಮೆ ಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತನಾದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಉಗುರುಗಳೂ ಕೊಂಬುಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ; ಕಚ್ಚುವಂತಹ ಹಲ್ಲುಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಚಾವಟಿಯ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಒದೆಯುವುದನ್ನೂ ಅದು ಬಿಡಬೇಕಾ ಯಿತು. ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದುದು ಕೆನೆಯುವುದೊಂದೇ.

ಒಂದು ದಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಿಗೆ ಅದರ ನೋವಿನ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿತು. ಧ್ಯಾನ

ದಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಮೈದಾನಗಳ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಕುದುರೆ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಯಮನನ್ನು ಕರೆದು, "ಇದು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ; ನನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೀನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು," ಎಂದನು.

ಯಮ, "ಸನಾತನನೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಶಯ. ದಯವಿಟ್ಟು ಮಾನವನ ಮನೆಯ ಕಡೆ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸು," ಎಂದನು.

ಬ್ರಹ್ಮ ಪುನಃ ನೋಡಲು ಗೋಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು.

ಆತನ ಹೃದಯ ಕನಿಕರದಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಮಾನವನನ್ನು ಕರೆದು "ನೀನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಲು ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಹುಲಿಯಂತೆ ಹಲ್ಲು ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ," ಎಂದನು.

ಮಾನವ, "ತಂದೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಾಣಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾದ ಲಾಯ ಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು!" ಎಂದನು.

ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಕುದುರೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಬೇಕೆ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಮಾನವ, "ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತಾಗಲಿ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ನೀನು ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸಿ, ನನ್ನ ಲಾಯವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ," ಎಂದನು.

ಕುದುರೆಯ ಮುಂಗಾಲುಗಳಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದು ಮಾನವ ಅದನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದನು. ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಕಪ್ಪೆಯಂತೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಕರ್ತನಿಗೆ ಕುದುರೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಹಗ್ಗ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಮಾನದಿಂದ ಆತನ ಮುಖ ಕೆಂಪಾಯಿತು. ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು ಇಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೇ! ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೇ ನಾಚಿಕೊಂಡನು.

ಮಾನವ, "ಅದನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಅದು ಓಡಾಡಲು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೈದಾನಗಳಿಲ್ಲವೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮ, "ಸಾಕು! ಪುನಃ ಅದನ್ನು ನಿನ್ನ ಲಾಯಕ್ಕೆ ಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು." ಎಂದನು.

ಮಾನವ, "ಆದರೆ, ತಂದೆಯೇ, ಆ ಭಾರವನ್ನು ನಾನು ಹೊರಲಾರೆ."

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, "ಹೌದು. ಆದರೆ, ಅದರ ಹೊರೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಹೃದಯದ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ತೋರು.

ವಿಜಯದ ಪಾರಿತೋಷಿಕ

ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅರಸನು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ತೋಟದ ಗೋಡೆಯ ಬಳಿ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜ ಅವರನ್ನು "ಅದೇನು ಆಟ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಅವರು "ನಾವು ಸೀತಾರಾಮರ ವನವಾಸದ ಆಟವನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ." ಎಂದರು.

ರಾಜ ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತನು.

ಹುಡುಗ, "ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನು ನೋಡು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಿಲು ಕಟ್ಟೋಣ." ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ್ದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಕೆಲಸ. ಹುಡುಗಿ ಬೆಂಕಿಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಗಡ್ಡೆ ಎಲೆಗಳ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ತನ್ನ ಗಂಡ ರಾಮನಿಗೆ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಸೀತೆ ಊಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ರಾಜ, "ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ. ಆದರೆ ರಾಮ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾದ ರಾಕ್ಷಸನೆಲ್ಲಿ ?"

ಹುಡುಗ ಆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ರಾಜ—"ಆಗಲಿ. ನಾನೇ ರಾಕ್ಷಸನಾಗುತ್ತೇನೆ."

ಹುಡುಗ ಆತನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, "ಆದರೆ ನೀವು ನನಗೆ ಸೋಲಬೇಕಲ್ಲಾ," ಎಂದನು.

"ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ನೋಡುತ್ತಿರು."

ಆ ದಿನ ರಾಕ್ಷಸನ ಸಾವಿನ ಆಟ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಆನಂದದ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗ ರಾಜನನ್ನು ಬಿಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ರಾಜ ಹತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರ ಸಾವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಯುಗಾಂತರಗಳ ಹಿಂದೆ ರಾಮ ಸೀತೆಯರು ಜೀವಿಸಿ ಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ

ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅಂದಿನಂತೆಯೇ ಸೂರ್ಯ ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ದೊರಕಿತ್ತು. ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆದು "ಇವರು ಯಾರ ಮಕ್ಕಳು ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಮಂತ್ರಿ—"ಹುಡುಗಿ ನನ್ನ ಮಗಳು ರುಚಿರ; ಹುಡುಗ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಪೂಜಾರಿಯ ಮಗ, ಕೌಶಿಕ."

ರಾಜ "ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬೆಳೆದಾಗ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನಿಚ್ಛೆ." ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಿ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದನು.

ರಾಜ ಕೌಶಿಕನನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಮನೆತನದ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗಳಾದ ರುಚಿರ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಬಡ ಪೂಜಾರಿಯ ಮಗ ಕೌಶಿಕನು ತನ್ನ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದುದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು; ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜನ ಇಚ್ಛೆ ನೆರವೇರಿತು.

ರುಚಿರೆಗೆ ತೊಂದರೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರು ಅವಳ ಮತ್ತು ಕೌಶಿಕನ ಕಡೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳ ಕೆನ್ನೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವಳು ಕೆಡವಿದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೌಶಿಕ ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟರೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಉತ್ತರ ಕೂಡ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ರುಚಿರೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಾಸ, ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾಠದಲ್ಲೂ ಅವಳು ಕೌಶಿಕನಿಗಿಂತ ಮುಂದಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಆತನ ಅಭಿಲಾಷೆ. ರುಚಿರೆಯೂ ಅದೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು.

ಕೌಶಿಕನಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನವಿರದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳು ಮುಂದಾಗುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸಂಗೀತ, ಈಜುವುದು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಲೆಯುವುದು ಇಷ್ಟ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಅವನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರು: "ಗಮನವಿಟ್ಟು ಏಕೆ ಓದುವುದಿಲ್ಲ ?" ಎಂದು. ಅವನು "ನನಗೆ ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆ." ಎಂದ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು—"ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡು." ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

"ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ."

* * *

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು—"ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮರಾದವರು ಯಾರು ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ರುಚಿರ."

"ಕೌಶಿಕನ ವಿಚಾರವೇನು ?"

"ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೇನೂ ಲಾಭವಾದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ."

ರಾಜ, "ಕೌಶಿಕ ರುಚಿರೆಯರು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ."

ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದ ನಗುವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

"ರಾತ್ರಿಗೆ ಉಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ."

.ರಾಜ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆದು, "ಕೌಶಿಕನೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿಧಾನ ಮಾಡಕೂಡದು," ಎಂದನು.

"ಆದರೆ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಈ ಮದುವೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ."

"ರಾಜ, ಎಂದಾದರೂ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಳೆ?"

"ಆದರೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲವೆ ?"

"ಕೌಶಿಕ ತನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಗಂಡನಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ ?"

"ಹೌದು."

ರಾಜ—"ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನೆದುರಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದು ಚರ್ಚೆ ಏರ್ಪಡಲಿ. ಕೌಶಿಕ ಗೆಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈ ಮದುವೆ ಬೇಡ."

* * *

ಸಭೆ ಸೇರಿತು. ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ರಾಜ ಕುಳಿತನು. ಕೌಶಿಕ ಆತನ ಕಾಲ ಬಳಿ ಕುಳಿತನು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗಳೊಡನೆ ಬಂದನು. ಕೌಶಿಕ ಎದ್ದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವಂದಿಸಿದನು. ರುಚಿರೆ ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಎಂದೂ ವಾದ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೌಶಿಕನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಸಡ್ಡೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೇರೆ

ಹುಡುಗರು ಅವನಿಗೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಭಾಗ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ಅವನ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥ ಉಕ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕಿನಂತೆ ಆಡುತ್ತಿರಲು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಆಯಿತು, ಅಸಮಾಧಾನವೂ ಆಯಿತು. ರುಚಿರೆಯ ಸುಂದರವಾದ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆವರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು ; ಅವಳಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಸೋಲಿನ ತಡಿಗೆ ಅವಳು ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಾಗಲೇ ಕೌಶಿಕ ಸುಮ್ಮನಾದುದು.

ರೋಷದಿಂದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದು ಬಂದಿತು. ರುಚಿರೆಯ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿತು.

ರಾಜ ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ, "ಮದುವೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯಲಿ," ಎಂದನು.

ಆದರೆ ಕೌಶಿಕ ಕೈಮುಗಿದು ವಿನಯದಿಂದ, "ಕ್ಷಮಿಸಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಮದುವೆ ಬೇಡ", ಎಂದನು.

ರಾಜನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

"ವಿಜಯದ ಪಾರಿತೋಷಿಕ ನಿನಗೆ ಬೇಡವೇ ?"

ಕೌಶಿಕ, "ವಿಜಯ ನನ್ನದು. ಬಹುಮಾನ ಬೇರೆಯವರದಾಗಲಿ."

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, "ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಲಿ", ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದನು.

ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿದರು.

ಕೌಶಿಕ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಕಾಡಿನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ರುಚಿರೆಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೇ ಇಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೇನಾಗಿತ್ತು? ಅವಳ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ?

ಕೋಪದಿಂದ ಆತನು, "ಈಗ ನೀನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕಲಿಯದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ," ಎಂದನು.

ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಅವಮಾನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ರುಚಿರೆಯ ಇಷ್ಟವಿದ್ದಂತಿತ್ತು. ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಂತಿತ್ತು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕೋಪದಿಂದ, "ಋಷಿಗಳಾಣೆ! ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಹೆಂಗಸಿಗೆ

ನಾನು ಪಾಠ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ವೇದಗಳ ಗೂಢಾರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಹೆಂಗಸಿನ ಹೃದಯದ ರಹಸ್ಯ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ," ಎಂದನು.

* * *

ಒಂದು ದಿನ ಮಂತ್ರಿ ರಾಜನೊಡನೆ, "ಭವದತ್ತನ ಕುಟುಂಬದವರು ನನ್ನ ಮಗಳ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ಕುಲ, ಸಂಪತ್ತು, ಯಶಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜರ ಅನುಮತಿಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದೇನೆ," ಎಂದನು.

ರಾಜ "ನಿನ್ನ ಮಗಳೇನೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ?"

ಮಂತ್ರಿ, "ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಯೆ?"

"ಆದರೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು?—ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆ?"

ಮಂತ್ರಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದನು.

ರಾಜ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದನು.

ರುಚಿರೆ ಬಂದಳು.

ರಾಜ, "ಆ ಆಟದ ನೆನಪಿದೆಯೆ, ರುಚಿರಾ? ರಾಮನ ವನವಾಸದ ಆಟ?"

ಲಜ್ಜೆಯ ನಗುವಿನಿಂದ ರುಚಿರೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದಳು.

ರಾಜ, "ಈ ದಿನ ಪುನಃ ಆ ಆಟ ನೋಡಲು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಆಸೆಯಾಗಿದೆ."

ರುಚಿರೆ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಪರದೆಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

"ಇಲ್ಲಿ ಕಾಡಿದೆ. ರಾಜಕುಮಾರ ರಾಮನಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಸೀತೆಯಿಲ್ಲ. ನೀನಿಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ, ರುಚಿರೆ, ನೀನು ಆ ಲೋಪವನ್ನು ತುಂಬಬಹುದು."

ರುಚಿರೆ ಹತ್ತಿರ ಸರಿದು ರಾಜನ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು.

"ಆದರೆ, ಈ ಸಲ ನಾನು ರಾಕ್ಷಸನಾಗುವುದಿಲ್ಲ,"—ರಾಜ ನಕ್ಕನು.

ರುಚಿರೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬೆಳಗುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೆತ್ತಿದಳು.

ರಾಜ—"ಈ ಸಲ ನಿನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ರಾಕ್ಷಸನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಲಿ."

ಮದುವೆ

ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ಮದು ಮಗ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಗುಡುಗು ಮಳೆಗಳ ಸದ್ದಿದ್ದರೂ ವಾದ್ಯಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಹಜಾರದ ದೀಪಗಳು ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿವೆ. ಸಂತೋಷ ದಿಂದ, ನಗುವಿನಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಮುಖಗಳೂ ಅರಳಿವೆ. ವಧುವಿನ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ರಾಜಕುಮಾರನ ವಸ್ತ್ರಗಳು ವಧೂವರರು ಒಂದುಗೂಡಿದರೆಂದು ತೋರಲು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಆಗ ಭಯಸೂಚಕ ಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕ ಉಸಿರಾಡಲು ಕೂಡ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯದೆ, "ದಂಗೆಕೋರರು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಣಾ ರಾಮಸಿಂಗರು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಹಾಯವೂ ಬೇಕು. ಬನ್ನಿ, ರಜಪೂತ ವೀರರೆಲ್ಲಾ ಬನ್ನಿ !" ಎಂದು ಕೂಗಿದನು.

ಯೋಧನು—"ಮಾರವಾರದ ರಾಣಾರಾಮಸಿಂಗರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು.

ರಾಜಕುಮಾರನೂ ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ, "ಮಾರವಾರದ ರಾಣಾರಾಮ ಸಿಂಗರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ," ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ಆ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ವಧುವಿನ ಹೃದಯ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು ; ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಉಕ್ಕಿತು.

ಸೈನಿಕ—"ರಜಪೂತ ವೀರರೆಲ್ಲಾ ಬನ್ನಿ ! ಮೈತ್ರಿಯ ರಾಜಕುಮಾರನೇ ಬಾ, ತಡಮಾಡಲು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ," ಎಂದು ಅರಚಿದನು.

ವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿ ಅಡಗಿತು. ಮದುಮಣಿಗ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದನು, ವಧುವಿನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, "ಬರುತ್ತೇನೆ ರಾಜಕುಮಾರಿ. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯ, ಸಾವಿನ ಕರೆ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ," ಎಂದನು.

* * *

ವರನ ವೇಷದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಕುಮಾರ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಸಾವಿರ ದೀಪಗಳೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆ, ತಲೆಯ

ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ ಇವುಗಳಿದ್ದಂತೆಯೇ ರಾಜಕುಮಾರ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ವಧುವಿನ ತಾಯಿ ಅಳುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದಳು. "ನಿರ್ಭಾಗ್ಯೆ, ಮದುವೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕು." ಎಂದಳು.

ಆದರೆ ಮಗಳು "ಇರಲಮ್ಮಾ, ನಾನು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ." ಎಂದಳು.

ಆಕೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ, ವೈಭವದಿಂದ ಹೊರಡಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಮೈತ್ರಿಯ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಯಾರೋ, "ಯಾರದು? ಆ ಸಂಗೀತ ನಿಲ್ಲಿಸಿ. ರಾಜಕುಮಾರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೃತಿ ಹೊಂದಿದನು. ಶವಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿದ್ದೇವೆ." ಎಂದರು.

ವಧು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಿಂದಿಳಿದು, "ತುತ್ತೂರಿಗಳನ್ನೂದಿ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸಿ. ಮದುವೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿ. ಮದುವೆಯ ಗಂಟು ತಿರುಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡಲಿ." ಎಂದಳು. ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ವರನ ವೇಷದಲ್ಲೇ ಮಲಗಿರುವ ರಾಜಕುಮಾರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಆತನ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ತನ್ನದನ್ನು ಬಿಗಿದಳು. ಆತನ ತಲೆಯನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಣ್ಣಗಾಗಿದ್ದ ಮುಖವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದಳು. ಪುರೋಹಿತರು, "ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ. ನೀನು ಸಾವನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದೀ," ಎಂದರು.

ಚಿತೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿ ನೆಕ್ಕಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮದುವೆ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು.

ಕಮಲದ ಕಾಣಿಕೆ

ಮಂಜಿನಿಂದ ಕಮಲಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಾಡಿದ್ದುವು. ತೋಟಗಾರ ಸುದಾಸನ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಕಮಲ ಉಳಿದಿತ್ತು.

ಆ ಕಮಲವನ್ನು ಮಾರಲು ಅವನು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ವರ್ತಕನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡನು.

"ನಿನ್ನ ಕಮಲವನ್ನು ಕೊಂಡು ನಾನು ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಬುದ್ಧನಿಗರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಬೆಲೆಯೇನು ?"

ಸುದಾಸನಿಗೆ ಒಂದು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ವರ್ತಕ ದುಡ್ಡಿಗೆ ತಡಕಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅರಮನೆಯಿಂದ ರಾಜ, ಗುರುವನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೊರಟನು. ಬಿಳೀ ಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ, "ನಾನು ಅದನ್ನು ಬುದ್ಧನಿಗಾಗಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಬೆಲೆಯೇನು ?" ಎಂದನು.

ತೋಟಗಾರ "ಅದನ್ನೊಂದು ನಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರಿದೆ."

ರಾಜ, "ನಾನು ಹತ್ತು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ."

ವರ್ತಕ "ನಾನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ."

ಇಬ್ಬರೂ ಹೂವಿಗಾಗಿ ಮೇಲಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬೆಲೆ ಏರುತ್ತಾಹೋಯಿತು. ತೋಟಗಾರ ಕೇಳಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು : "ಗುರುವಿಗಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಹೂವು ಬೇಕು. ಸ್ವತಃ ಬುದ್ಧನೇ ಇದಕ್ಕೆಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುವನೋ ?"

ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ "ಹೂವನ್ನು ನಾನು ಮಾರುವುದಿಲ್ಲ." ಎಂದನು. ಬುದ್ಧ ಶಾಂತನಾಗಿ ದೈವಿಕ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಆತುರದಿಂದ ಓಡಿದನು.

ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ಸುದಾಸನು ಮೈಮರೆತು ನಿಂತನು. ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಕದಲದೆ ನಿಂತನು. ಅನಂತರ ಭಗವಾನನ ಪಾದದಡಿ ಬಿದ್ದು ಕಮಲವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದನು.

ಭಗವಾನನು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ, "ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ?" ಎಂದನು.

"ತಮ್ಮ ಪಾದದ ಧೂಳಿನ ಕಣವೊಂದು ಸಾಕು" ಎಂದು ತೋಟಗಾರ ಆತುರದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ಮುಕ್ತಿ

ವಿರಹಿಣಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೂರನಾದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವಳು. ನೆನಪಿನ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ರೂಪುಗೊಡುವಳು. ಅವನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ಕಳೆದುಹೋದ ಕಾಲವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬುವುದು.

ಆದರೆ ಪ್ರತಿದಿನ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರದ ಮೇಲಿನ ನೆರಳು ಕರಿದಾಗುವುದು. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದುದು ಈಗ ಮಸಕಾಗಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯ ಪದ್ಮದಂತೆ ಆಕೆಯ ನೆನಪಿನ ದಳಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುವು.

ತನ್ನ ಮೇಲೇ ಆಕೆಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಗುವುದು. ಅವಮಾನವಾಗುವುದು. ದೇಹ ದಂಡನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಣ್ಣು ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುವಳು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವಳು.

ವಿಗ್ರಹ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಅದಕ್ಕೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಕೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಇರಲಾರರು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ವಂಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಾರದ ತನ್ನಿನಿಯನಂತಿರುವುದೆಂದು ನಂಬುವಳು.

ಆ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಮಲಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವಳು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ದೀಪ ಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುವಳು. ಚಿನ್ನದ ದೀಪಗಳು ; ಸುಗಂಧಪೂರಿತ ತೈಲ. ಹೂಗಳೂ ದೀಪಗಳೂ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ದಿನದಿನವೂ ಏರುತ್ತಾ ಹೋಗುವುವು.

ಒಂದು ಮಗು ಅವಳ ಬಳಿ ಬಂದು, “ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಆಡಬೇಕು” ಎಂದಿತು.

“ಎಲ್ಲಿ ?”

“ನಿನ್ನ ಬೊಂಬೆಯ ಬಳಿ.”

ಆಕೆ, “ಅದರ ಬಳಿ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡಲಾರೆ.”

ಮತ್ತೊಂದು ಮಗು, “ನಿನ್ನ ಹೂಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.”

“ಯಾವುದನ್ನು ?”

“ಆ ಬೊಂಬೆಯ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಂಪಿಗೆಯನ್ನು.”

ಆಕೆ, ಆ "ಹೂಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟಕೂಡದು."

ಮತ್ತೊಂದು ಮಗು—"ಆ ದೀಪವನ್ನು ತಂದು ನಮಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸು."

ಆ ಹುಡುಗನನ್ನೋಡಿಸಿ ಆಕೆ "ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ದೀಪವನ್ನೆಂದಿಗೂ ತೆಗೆಯ ಕೂಡದು." ಎಂದಳು.

ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪು ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಬರುವುದು. ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವರು ಕುಣಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡುವಳು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವಳು. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಗಲು ನಾಚಿಕೆ ಯಿಂದ ಮುಖ ಕೆಂಪಾಗುವುದು.

ಪಕ್ಕದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆ ನೆರೆದಿರುವುದು.

ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ—"ಜಾತ್ರೆ ನೋಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇನಮ್ಮಾ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಖಂಡಿತ ಹೋಗಲಾರೆ."

ಒಬ್ಬ ಯುವತಿ ಓಡಿಬಂದು. "ಏಳು, ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗೋಣ" ಎನ್ನುವಳು.

"ನಾನು ಬರಲಾರೆ, ನನಗೆ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲ."

ಒಂದು ಮಗು ಆಕೆಯ ಸೆರಗನ್ನೆಳೆದು "ನನ್ನನ್ನು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು" ಎನ್ನುವುದು.

ಆದರೆ ಆಕೆ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಕೂಡ ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಆಸೆಯ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಲಾರಳು.

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳುರುಳುವಂಥ ಸದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳುವುದು. ಜಾತ್ರೆಗಾಗಿ ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಯಾತ್ರಿಕರು ಆ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಮೂಟೆ ಹೊತ್ತಿರುವರು. ಮಿಕ್ಕವರು ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ರುವರು.

ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಯಾತ್ರಿಕರ ಹೆಜ್ಜೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಸ್ವರ ಅಡಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೂ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಒಂದು ದಿನ ಕೂಡ ತನ್ನ ದೇವನ ಪೂಜೆಯನ್ನಾಕೆ ಬಿಡಲಾರಳು—ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ವಿಗ್ರಹದ ಪೂಜೆಯನ್ನ.

ಆತುರದಿಂದ ಎದ್ದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಆದರೆ ವಿಗ್ರಹವೆಲ್ಲಿ? ತೋಟದಲ್ಲಿ

ಯಾತ್ರಿಕರ ಗುಂಪು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೂವಿನ ಪಾತಿಯೂ ಇಲ್ಲ; ವಿಗ್ರಹವೂ ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನಪ್ರವಾಹ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೂಡ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

ಆತಂಕದಿಂದ ಆಕೆ ತನ್ನ ಲ್ಲಿ ತಾನೆ, "ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನೆಲ್ಲಿ," ಎಂದು ಕೇಳುವಳು.

ಒಂದು ದನಿ, "ಆತನು ಅಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನರಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ," ಎಂದು ಪಿಸುನುಡಿಯುವುದು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗು ಬಂದು, "ನನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು," ಎನ್ನುವುದು.

"ಎಲ್ಲಿಗೆ ?"

"ಏಕೆ ? ನೀನು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ?"

"ಹೌದು. ಖಂಡಿತ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ."

ಹೂವಿನ ಪಾತಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಯಾತ್ರಿಕರ ಗುಂಪನ್ನು ಸೇರುವಳು. ತಾನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುದನ್ನು ಜೀವಂತರಾದವರಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಳು.

ತಲೆಯ ಬೆಲೆ

ಕೋಸಲದ ರಾಜ ಬಡವರ, ಅನಾಥರ ಬಂಧುವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು.

ಕಾಶಿಯ ರಾಜ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. "ನನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ನನಗಿಂತ ಅವನು ಉತ್ತಮನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಔದಾರ್ಯದ ನಟನೆಯಿಂದ ಅವರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಆಟ ಹೂಡಿದ್ದಾನೆ. ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟ ಧೈರ್ಯ! ಸೈನಿಕರೇ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ಕತ್ತಿಯೇ ಮಹತ್ವದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಿ."

ಯುದ್ಧ ಬೇಗ ಮುಗಿಯಿತು. ಕೋಸಲದ ರಾಜ ಸೋತು ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿದನು. ವಿಜಯಿಯು, "ಆಯುಧ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಔದಾರ್ಯ ಒಪ್ಪುವುದು," ಎಂದನು.

ದೇಶವೆಲ್ಲಾ ದುಃಖದಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಭಗವಂತನ ನ್ಯಾಯ ತಪ್ಪಿ, ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಳಯ ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂದು ಜನರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಕಾಶಿಯ ರಾಜ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹುಚ್ಚನಾದನು.

"ಅವನಿಗಾಗಿ ಏಕೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾರೆ? ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ಇದೇನು ಪಿತೂರಿ? ಸೋಲಿನ ಪವಡೆಯಿಂದ, ಈ ಜಯವನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ದೂತರೇ ಕೇಳಿ, ಕೋಸಲದ ರಾಜನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ತರುವವರಿಗೆ ನೂರು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಾರಿ ಬನ್ನಿ."

ದೂತರು ಮನೆ ಮನೆಗೂ ವರ್ತಮಾನ ಹರಡಿದರು. ಆದರೆ ಜನರು ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಲಾರದೆ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು.

ಸೋತ ರಾಜ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು, "ಎಲೈ ವನವಾಸಿಯೇ, ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಯಾವುದು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೋಗಲು ಕಾರಣವೇನು, ಗೆಳೆಯಾ?"

ಪ್ರಯಾಣಿಕ, "ನಾನೊಬ್ಬ ವರ್ತಕ. ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹಡಗು ಮುಳುಗಿ ನಾನು ನಿರ್ಗತಿಕನಾದೆನು. ಕೋಸಲದ ರಾಜ ಅನಾಥರ ಬಂಧು. ಅವನಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ."

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಕಣ್ಣೀರು ಮರೆಸಲು ನಕ್ಕನು. ಕೆಲಹೊತ್ತು ಚಿಂತಿಸಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು "ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ," ಎಂದನು.

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಅರಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಾಶಿಯ ರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು.

"ನಾನು ಕೋಸಲದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತಂದವರಿಗೆ ನೂರು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀ. ಆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಗಡಿಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸು." ಸಭಿಕರು ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೈನಿಕರು ಕೂಡ ಹೃದಯವನ್ನು ತುಂಬಿ ಬಂದ ಉದ್ವೇಗವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜ ಆಗಂತುಕನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನೋಡಿ, ಎದ್ದು ನಿಂತು, ನಕ್ಕನು.

"ಬಂದಿ, ಸಾವಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ನಾನು ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ. ಈ ದಿನದ ವಿಜಯ ನನ್ನದು." ಕ್ಷಣಕಾಲ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, "ಕೋಸಲವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೋ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೂ ಹಿಡಿ," ಎಂದನು.

ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು, ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು, ಆತನ ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಕೂದಲಿನ ಮೇಲೆ ರತ್ನಾಲಂಕೃತವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನಿಟ್ಟನು.

ಗುರು ಗೋವಿಂದ

ಸಿಕ್ಕರ ನಾಯಕ ಗೋವಿಂದ, ತನ್ನ ಗತಜೀವನವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಯೌವ್ವನದ ಆಸೆಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದುವು. ಸಾವಿರಾರು ಅನುಮಾನಗಳು, ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದುವು. ತಾನು ಸಾಧಿಸಿದುದೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥವೇ? ದುಃಖದಿಂದ, ಆಯಾಸದಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರಲು ಸುಲಭಕೋಪಿಗಳಾದ ಪಠಾಣರ ಜಾತಿಯ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಬಂದು, ಕುದುರೆಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಈಗ ನನ್ನ ತಂಟೆಗೆ ಬರಬೇಡ, ತಮ್ಮಾ, ನಾಳೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ."

"ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ತಕ್ಷಣ ಬೇಕು." ಎಂದು ಪಠಾಣನು ಕೋಪದಿಂದ ಸಿಕ್ಕನ ಕೈ ಹಿಡಿದು "ಕಳ್ಳ" ಎಂದು ಕರೆದನು.

ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಒಂದು ಕತ್ತಿ ಹೊಳೆಯಿತು. ಪಠಾಣ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದನು.

ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ಹುಚ್ಚು ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಗೋವಿಂದನು ಖಿನ್ನನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದನು.

"ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲಿದೆ. ನನ್ನ ಕತ್ತಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಾಪದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಮಿಕ್ಕ ಬಾಳನ್ನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು," ಎಂದುಕೊಂಡನು.

ಆ ಪಠಾಣನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮಗನಂತೆ ಬೆಳೆಸಿ, ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದನು. ಆತನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು, "ನಮಗೆ ಹೆದರಿಕೆ, ಸ್ವಾಮಿ, ಹುಲಿಯ ಮರಿಯನ್ನು ಪಳಗಿಸಲಾದೀತೆ? ಈ ಪಠಾಣ ಹುಡುಗ ಬೆಳೆದರೆ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ," ಎಂದರು.

"ಹುಲಿಯ ಮರಿ ಹುಲಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪಾಠದಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?" ಎಂದು ನಾಯಕ ಉತ್ತರವಿತ್ತನು.

ಹುಡುಗ ಬೆಳೆದನು. ನಾಯಕನನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ, ನೆರಳಿನಂತೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುದಿ ನಾಯಕನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಪಠಾಣನು ಅವರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತುಂಬಿದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗ ನಾಯಕನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, "ನಾನು ಶಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕನಾಗಿ ನನ್ನ ಜೀವನ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡು," ಎಂದನು.

ಗೋವಿಂದ, "ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ."

ಮೌನವಾಗಿ ಕಾಡು ದಾಟಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಮೊಣಕಾಲುದ್ದವಿದ್ದ ನೀರು ಸ್ಫಟಿಕದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ಆಕಾಶವನ್ನು ಕತ್ತಲು ಮುಸುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಗೋವಿಂದ ನಿಂತು, "ಮುಹಮದ್, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಗೆ," ಎಂದನು.

ಮರಳಿನಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು ಎದ್ದಿತು. ಗೋವಿಂದ, "ಆ ಕೆಂಪು ಕಲೆಗಳು ಕಾಣುವುವೇ? ಅವು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ರಕ್ತ. ಅವನು ನನಗೆ ಮಾರಿದ್ದ ಕುದುರೆಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ನಾನು ಕಡಿದೆ. ಪ್ರತೀಕಾರ ತೆಗೆದುಕೋ ಪಠಾಣ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರೇತದ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ರಕ್ತದಿಂದ ಆರಿಸು." ಎಂದನು.

ಕೋಪದಿಂದ ಅರಚುತ್ತಾ ಮುಹಮದ್ ಗಾಯಗೊಂಡ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ನಾಯಕನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದನು. ಗೋವಿಂದ ನಗುತ್ತಾ ಶಾಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಪಠಾಣ ಆಯುಧವನ್ನು ಅವನ ಕಾಲಬಳಿ ಬಿಸಾಡಿ ಯಾತನೆಯಿಂದ ಬಿಕ್ಕಿದನು.

"ದೈವದೊಡನೆ ಆಟಬೇಡ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೊಲೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಆತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆ. ಮಲಗಿರುವ ಸರ್ಪವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಡ. ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಅದು ಸಾಯಲಿ."

ಆ ದಿನದಿಂದ ಪಠಾಣ ನಾಯಕನಿಂದ ದೂರವಾಗಿರಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಯುಧ ಹಿಡಿದು ಆತನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಂಜೆ ಗೋವಿಂದ ಅವನನ್ನು ಚದುರಂಗದಾಟಕ್ಕೆ ಕರೆದನು. ಮುಹಮದ್ ಆಟದ ಮೇಲೆ ಆಟವನ್ನು ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವುದನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು ನಾಯಕ ಒಂದು ಕಾಯಿಯನ್ನು ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಸೆದು ಅಣಕಿಸಿ ನಗುತ್ತಾ," ತಂದೆಯ ಕೊಲೆಗಾರನೊಡನೆ ಚದುರಂಗವಾಡುವ ಹೇಡಿಗೆ ಸೋಲಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನಿದೆ?" ಎಂದನು.

ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಪಠಾಣ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಬಾಕುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗೋವಿಂದನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹೂತನು.

ಸಾಯುತ್ತಾ, ನಾಯಕ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ನಗುತ್ತಾ, "ಮಗನೇ, ತಪ್ಪಿಗೆ ಶೂರ ಹೇಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ಕೊಳ್ಳುವನೆಂದು ಕಡೆಗೂ ನೀನರಿತೆ !" ಎಂದನು.

ಚರಮಗೀತೆ

ಭೋಜನ ರಾಜ್ಯದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಹಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಕಾಡಿನ ಒಬ್ಬ ಅನಾಥೆ.

ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕ ಆಚಾರ್ಯ, "ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನಾನೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ರಾಗವನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೂ ಕುಯ್ಯಲು ಬುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡೆ." ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಚಾರ್ಯ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು. ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ವಾದ್ಯದಷ್ಟು ಪ್ರಿಯಳಾದಳು. ತುಟಿಗೆ ಮಾತು ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಅವಳ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಹೊರಟಿತು.

ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯನ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಸಾಕುಮಗಳು ಆತನನ್ನು ಮಗುವಿನಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆಕೆಯ ಹಾಡು ಕೇಳಲು ಯುವಕರು ದೂರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಆಚಾರ್ಯನ ಹೃದಯ ನಡುಗುವುದು. ತೊಟ್ಟು ಸಡಿಲವಾದಾಗ ಹೂ ಕಳಚಿ ಬೀಳುವುದೆಂದು ಆತನರಿತಿದ್ದನು.

ಹುಡುಗಿ, "ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ" ಎನ್ನುವಳು. ಆಚಾರ್ಯ ಆಕೆಯನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುವನು.

"ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟ ಸಂಗೀತ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ನಷ್ಟವಾದಂತೆಯೇ" ಎನ್ನುವನು.

ಫಾಲ್ಗುಣಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ವಸಂತ ತಲೆದೋರಿರಲು, ಆಚಾರ್ಯನ ಮುಖ್ಯ ಶಿಷ್ಯ ಕುಮಾರಸೇನ ಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, "ನಾನು ಮಾಘವಿಯ ಹೃದಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿತ್ತರೆ ನಾವು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇವೆ" ಎಂದನು.

ಆಚಾರ್ಯನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತು. "ನನ್ನ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ತಾ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ರಾಜ ರಾಣಿಯರಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ," ಎಂದು

ಆಚಾರ್ಯ ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದು ಹಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. "ನನ್ನ ಜೀವನದ ಕಡೆಯ ಗೀತವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದನು.

ಮೊದಲ ಚರಣ ಹಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಹಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಳೆಯ ಹನಿಯಿಂದ ಭಾರವಾದ ಹೂವಿನಂತೆ ಧ್ವನಿ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಡೆಗೆ ಕುಮಾರಸೇನನ ಕೈಗೆ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು "ನನ್ನ ವಾದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ," ಎಂದು, ಮಾಧವಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಅವನ ಕೈಯೊಳಗಿಟ್ಟು, "ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೋ," ಎಂದನು. "ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಹಾಡನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಹಾಡಿ."

ಮಾಧವಿ ಕುಮಾರಸೇನರು ಹಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಂಬರ ಶಶಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದಂತಿತ್ತು.

ಅರಮನೆಯ ದೂತನೊಬ್ಬನು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದನು.

ನಡುಗುತ್ತಾ ಆಚಾರ್ಯ ಎದ್ದು ನಿಂತು, "ರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆಯೇನು ?" ಎಂದನು. ದೂತ "ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಅದೃಷ್ಟ ತೆರೆಯಿತು. ರಾಜ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ." ಆಚಾರ್ಯ "ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ? ಏತಕ್ಕಾಗಿ ?"

"ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಕಾಂಭೋಜಕ್ಕೆ ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ. ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಆಕೆಯೊಡನೆ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವಳು."

ಮುಂದೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ನವಿಲಿನ ರೂಪದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೋಯಿತು. ಅದು ಜರತಾರಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು, ಕಾವಲುಗಾರರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಮಾಧವಿಯ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಕಾದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬೆಳಕು ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು.

ರಸ್ತೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಮುರಿದ ಕೊಂಬೆಯಂತೆ ಆಚಾರ್ಯ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಆತನ ಬಳಿ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಮಾರಸೇನ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮಾವಿನ ಹೂಗಳ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಗಾಳಿ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ

"ರಾಜನ ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ! ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕಾವಲುಗಾರರ ನಾಯಕನೇ, ನಿನ್ನ ತಲೆ ಉಳಿಯಲಾರದು."

ರಾಜನ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಕಾವಲುಗಾರರು ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪಟ್ಟಣದಾಚೆ ಪಾಳು ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪರದೇಶಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೂರದ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮಾರಲು ಬಂದಿದ್ದನು. ಕಳ್ಳರು ಬಿದ್ದು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ದುಃಖದಿಂದ ವಜ್ರಸೇನ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾವಲುಗಾರರು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಕಳ್ಳ ಸಿಕ್ಕಿದ!

ಕೈಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಎಳೆದೊಯ್ದರು.

* * *

ಅನುಪಮ ಸುಂದರಿ ಶ್ಯಾಮಾ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಅಲಸಿಕೆಯಿಂದ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬೀದಿಯ ಜನರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಗಾಬರಿ ತುಂಬಿತು. ಕೈಕಾಲು ನಡುಗಿದುವು.

ಅಯ್ಯೋ! ಸಾಧಾರಣ ಕಳ್ಳನಂತೆ ಸೆರೆಮನೆಗೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ದೇವ ಸದೃಶನಾದ ಯುವಕನಾರು?

ಸೇವಕಿಯನ್ನು ಕರೆದು, "ಬೀದಿಗೆ ಓಡು. ಶ್ಯಾಮಳು ಕರೆಯುವಳೆಂದು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಹೇಳು. ಖೈದಿಯನ್ನೂ ಕರೆತರುವಂತೆ ಹೇಳು." ಎಂದಳು ಶ್ಯಾಮಾ! ಅಧಿಕಾರಿಯ ರಕ್ತ ಕಾವೇರಿತು. ಅವಸರದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಮನೆಯೊಳಹೊಕ್ಕನು. ಸೆರೆಯಾಳು ವಜ್ರಸೇನ ಅವಮಾನದಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿದಾನವಾಗಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದನು.

ಅಧಿಕಾರಿ, "ಈ ಅವೇಳೆಯಲ್ಲೇಕೆ ಕರೆದಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆತನ ನಗೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಆಸೆಯಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಖೈದಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಕಠಿಣವಾಗಿ ನುಡಿದನು.

"ಈ ಹುಡುಗಾಟವೇಕೆ? ಇಷ್ಟು ಸುಂದರಳಾಗಿರುವ ನೀನು ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಪರದೇಶಿಯ ಅವಮಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದಪಡಬೇಕೆ? ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ತಣಿಯಬೇಕೆ?"

"ತಮಾಷೆಯೇ! ನಿನ್ನ ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಚಿನ್ನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟು ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ! ನಿನ್ನ ಅವಮಾನದ ದುಃಖದ ನೋವನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ," ಎಂದು ಶ್ಯಾಮಾ ಅತ್ತಳು.

ತನ್ನ ಆದರದಿಂದ ಆತನ ಅವಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಳಿಸುವಂತೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಯುವಕನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, "ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆತನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡು," ಎಂದಳು.

"ಸುಂದರಿ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತಿಲ್ಲ; ನಾನು ಪರಾಧೀನ, ಖಜಾನೆ ಲೂಟಿಯಾಗಿದೆ. ಜೀವವನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ರಾಜನ ಕೋಪವಾರು ವಂತಿಲ್ಲ."

ದುಃಖದಿಂದ ಶ್ಯಾಮಾ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ, "ಈ ಬಂದಿ ಇನ್ನೆರಡು ದಿನ, ಎರಡು ರಾತ್ರಿ, ಜೀವಿಸಿರಲಿ. ಎರಡೇ ದಿನ!" ಎಂದು ಬೇಡಿದಳು.

ಅಧಿಕಾರಿ, "ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ" ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದನು.

ಎರಡನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಸೆರೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಕೈಲೊಂದು ದೀಪ ಹಿಡಿದು ಆ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಳಿದಳು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ದೇವರಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಬಂದಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು.

ಆಕೆಯ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಕಾವಲುಗಾರ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಬೇಗ ಬಿಚ್ಚಿದನು. ಬಂದಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮೂಕನಾಗಿ ಅನುಪಮ ಸುಂದರಿಯ ಮುಖ ಕಮಲವನ್ನು ಕಂಡನು. ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದು ಬರಲು—

"ನನ್ನ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ, ಭಯದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕರಾಳ ರಾತ್ರಿಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಕ್ಷತ್ರಹೊತ್ತ ಉಷೆಯಂತೆ ಬಂದಿದ್ದೀ. ಸಾಯುವವನ ಜೀವದ ಕಿಡಿಯಂತೆ, ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವವನ ಬಿಡುಗಡೆಯಂತೆ, ಈ ಕ್ರೂರ ಪಟ್ಟಣದ ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ, ನೀನಾರು?"

"ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ ? ನಾನು ?"

ಆಕೆಯ ನಗುವಿನ ಅಲೆಗಳು ಸೆರೆಮನೆಯನ್ನು ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸಿದುವು. ಹುಚ್ಚಳಂತೆ ನಕ್ಕು ಯಾವುದೋ ನೋವಿನಿಂದ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು.

"ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳ ಕಾಠಿಣ್ಯ ಶ್ಯಾಮಾಳ ಕಾಠಿಣ್ಯವನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಲಾರದು." ಎಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಬಂದಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸೆರೆಮನೆ ಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು.

* * *

ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಹರಿಯಿತು. ದಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೋಣಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ಆ ಸ್ತ್ರೀ ದೋಣಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ, "ಅಪರಿಚಿತನೇ, ಬಾ. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನೇ, ಬಾ. ಗತಕಾಲದ ಬಂಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಿದು, ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ನಿನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ, ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅರಿಯದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದಳು.

ದೋಣಿ ಸರಿಯಿತು. ದಡದ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ವಜ್ರಸೇನ ಇನಿಯಳ ಮುಖವನ್ನು ಎದೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು "ಹೇಳು. ನನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತು ಕೊಟ್ಟೆ ? ನಾನು ನಿರ್ಗತಿಕನಾದರೂ ನನ್ನ ಸಾಲದ ಅರಿವು ನನಗಿರಲಿ," ಎಂದನು.

ಪ್ರಣಯತಪ್ತಳಾದ ಹೆಂಗಸು ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ, "ಈಗ ಆ ಮಾತು ಬೇಡ," ಎಂದಳು.

* * *

ವೇಗವಾದ ಗಾಳಿಯೂ ಪ್ರವಾಹವೂ ದೋಣಿಯನ್ನು ದೂರಕ್ಕೊಯ್ದುವು. ಸೂರ್ಯ ತೀಕ್ಷ್ಣನಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮೌನ ಜಗತ್ತನ್ನಾವರಿಸಿತು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ, ತುಂಬಿದ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ದಡಗಳು ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದುವು.

ದೋಣಿ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಸಮಿಾಪಿಸಿತು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕೂಡ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿದ್ದುವು. ಚಿಟ್ಟೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಬಲಿತ ಧಾನ್ಯದ ಸುಗಂಧ ಹೊತ್ತ ಮಾರುತ ಬೀಸಿ, ಹೆಂಗಸಿನ ಮುಖದ ಪರದೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿತು. ವಜ್ರಸೇನ ಪ್ರಣಯ ಕಾತರನಾಗಿ, ಎದೆ ತುಂಬಿ ಬರಲು ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಶ್ಯಾಮಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ "ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ನೀನು ಈಗ ಮುರಿಯಲಾರದ ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಗಿದಿದ್ದೀ. ನನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೇಗಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳು. ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿರುವ ಈ ಜೀವವನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ." ಎಂದನು.

ಆದರೆ ಹೆಂಗಸು ಮುಖಪರದೆಯನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು, "ಇನ್ನೂ ಸಮಯ ಬಂದಿಲ್ಲ." ಎಂದಳು.

* * *

ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತ ಬರಲು ದೋಣಿ ಪುನಃ ನಿಂತಿತು. ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪೊಳೆದನು. ಮಿಡತೆಗಳ ಚೀರಾಟದಿಂದ ನದಿಯ ದಡದ ಕತ್ತಲೆ ನಡುಗಿತು. ಮಲಗಿದ್ದ ಯುವಕನ ಮೇಲೆ ಶ್ಯಾಮಾ ಬಗ್ಗಿದಳು. ಆಕೆಯ ಉಸಿರು ವೇಗವಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆಯ ಕಪ್ಪು ಕೂದಲು ಆತನ ಮೇಲೆ ಕರಿದಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಶ್ಯಾಮಾ "ನಿನ್ನ ಜೀವವನ್ನುಳಿಸಲು ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಅದೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಇನ್ನೂ ಕಠಿಣ. ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮರೆತುಬಿಡು.

"ಉತ್ತಿಯ ಯೌವ್ವನದ ಹೊಸಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗ. ಅವನಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಮಿತವಾದ ಪ್ರೇಮ. ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕಳ್ಳತನದ ಅಪಾದನೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ. ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟ. ಸ್ವಾಮಿಗಾಗಿ ನಾನು ಇಂತಹ ಘೋರಕೃತ್ಯ ಮಾಡಿದುದು ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ; ಅವಮಾನವಿಲ್ಲ," ಎಂದಳು.

ಮೌನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಕಾಡು ಹಕ್ಕಿಗಳ ನಿದ್ದೆಗೆ ಕಾವಲಾಗಿತ್ತು. ಅಂಧಕಾರ ಹರಡಿ ನದಿಯ ಮೇಲಿನ ಕತ್ತಲನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿದ್ದ ಕೈಗಳು ಸಡಿಲವಾಗಿ ಜಾರಿದುವು. ಯುವಕನನ್ನು

ಕಾಠಿಣ್ಯವಾವರಿಸಿತು. ಕಲ್ಲಿಸಂತಾಪದನು. ಮುರಿದ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಶ್ಯಾಮಾ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಬಳಿ ಬಿದ್ದಳು.

ಆತನ ಮೊಣಕಾಲನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿ, "ನನಗೆ ಕ್ಷಮಾದಾನಮಾಡು. ದೇವರು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿ. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮೆ ನನಗೆ ಬೇಕು," ಎಂದಳು.

ವಜ್ರಸೇನ ಆಕೆಯ ಅಪ್ಪುಗೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು, "ಈ ನನ್ನ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಏಕೆ ಉಳಿಸಿದೆ? ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನ ಅವಾಚ್ಯ ಪಾಪದಿಂದ ಅದನ್ನೂ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದೀ. ನಿನ್ನ ಋಣದಿಂದ ನನ್ನ ಉಸಿರೆಲ್ಲ ಪಾಪಮಯವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಪಾಪದ ಹೊಣೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನನ್ನ ಜೀವದ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣವೂ ವಿಷಮಯವಾಗಿದೆ." ಎಂದನು.

ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದನು. ಕಾಲಕೆಳಗೆ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳ ಸದ್ದು ಕತ್ತಲನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವಾಯುವಿಹೀನವಾದ ಕಾಡಿನ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಗಂಧ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಗಿಡಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹಾದಿ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಪೊದೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡು ಮುಂದೆ ಯಾರೂ ಹೋಗದಂತೆ ಬಳ್ಳಿಯು ಸಾವಿರ ಕೈಗಳಿಂದ ತಡೆದಂತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಪಥಿಕನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿದನು. ಅವನ ಹಿಂದೆ ನೆರಳಿನಂತೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿತ್ತು.

ಪಾದಗಳು ಒಡೆದು ರಕ್ತ ಸೋರುತ್ತಿರಲು ಆ ಹೆಂಗಸು ಕಠಿಣವಾದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಪಥಿಕನಿಗೆ ಅವಳ ಇರವಿನ ಅರಿವು ಆಗ ಉಂಟಾಯಿತು. ಮುಷ್ಟಿಗಳು ಬಿಗಿದುವು. ಕಠಿಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ—

"ನನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೇ ?"

ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಅವಳ ಇರವಿನ ಪ್ರವಾಹ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿಯಿತು. ಆಕೆಯ ಕೈಕಾಲುಗಳು, ಕೂದಲು, ಸ್ಪರ್ಶ, ಮುತ್ತು, ಉದ್ವೇಗದಿಂದಾಡುವ ಉಸಿರು ಇವುಗಳಿಂದ ಅವನು ಮುಚ್ಚಿಹೋದನು. ಬಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಅವಳು, "ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸು. ನೋಯಿಸು. ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಲಿ. ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ," ಎಂದಳು.

ಆ ಧ್ವನಿ ಕಡೆಯ ಬಾರಿ ಕೇಳಿ ಬಂದಾಗ, ಅಮುಕಿದಂತೆ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಾಗ,

ತಾರಾವಿಹೀನವಾದ ಅಂಧಕಾರ ಹರಡಿತು. ಭೂಮಿಯೊಳಗಿನ ಬೇರುಗಳು ಕೂಡ ನಡುಗಿದವು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಲಿಸದೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು.

* * *

ವಜ್ರಸೇನ ನದಿಯ ದಡಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಬೆಳಕಾಗಿತ್ತು. ದೇವಾಲಯದ ಕಂಚಿನ ಗೋಪುರ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಜ್ರಸೇನ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಮರಳಿನ ಮೇಲೆ ಹುದುಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತನು. ಪ್ರಾಣ ಹೋದವನಂತೆ, ಹುಚ್ಚನಂತೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೆಲ್ಲಾ ಬಿಸಿಲನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ, "ನೀನಾರು? ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಾ," ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಅವನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಗಂಟಲೊಣಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಸಂಜೆಯಾದಾಗ ಎದ್ದು ದೋಣಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕಾಲೆಳೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದನು. ದೋಣಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬರಲು ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡ ಪತಂಗದಂತೆ ಓಡಿದನು.

ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲುಸರ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಅದನ್ನು ಎದೆಗೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ದನಿ ನೂರು ಬಾಣಗಳಂತೆ ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ತಿವಿಯಿತು.

ಹಾಸಿಗೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ವಸ್ತ್ರವೊಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಮುಖವನ್ನು ಆ ಮೃದುವಾದ ಬಟ್ಟೆಗೊತ್ತಿ, ಅದು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದ ದೇಹದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಉಸಿರಿನಲ್ಲೂ ಎಳೆದನು. ಎಂದಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನರಿಯದವ ನಂತೆ ಆಕೆಯ ಸುಗಂಧವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡನು.

ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ವಜ್ರಸೇನ ಕಾಡಿನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕೈಚಾಚಿ, ಭಾರವಾದ ದನಿಯಲ್ಲಿ "ಪ್ರಿಯೇ, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಾ" ಎಂದು ಕರೆದನು.

ಕಾಡಿನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳತರ ನೆರಳೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು.

"ಪ್ರಿಯೇ ಬಾ."

ನೆರಳು ಘನವಾಯಿತು.

ಹೆಂಗಸು ವಜ್ರಸೇನನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು.

"ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮಿ, ಕ್ಷಮಿಸು. ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ನಿನ್ನ ಕೈ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಿರ್ದಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ."

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಅವಳನ್ನು ಹೀರಿತು. ಕೈಗಳು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆ ಚಾಚಿದುವು. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದನು. ದೂರ ಸರಿದು, "ಏಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೆ? ಏಕೆ?" ಎಂದನು.

ಕಾಲುಸರ ಕೈಯನ್ನು ಸುಡಲು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿದನು. ಮೃದುವಾದ ನೀಲಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ದೂರ ಎಸೆದನು. ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಒಣ ದನಿಯಲ್ಲಿ, "ಹೋಗು, ನನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಿಡು" ಎಂದನು.

ಆಕೆ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮರಗಟ್ಟಿದಂತೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದು, ಬಗ್ಗಿ ಕಡೆಯ ನಮನ ದಂತೆ ಆತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಎದ್ದು ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಕಾಡನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ರಾತ್ರಿಯ ಮರೆವಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗುವ ಸುಂದರ ಸ್ವಪ್ನದಂತೆ, ಅದೃಶ್ಯಳಾದಳು.

ಸಿದ್ಧಿ

ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಅವನು ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದನು. ಮಾನವರಿಗಾಗಿ ಆತನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು. ಮಾನವ ದೈವತ್ವಕ್ಕೇರಬೇಕು. ಅದೇ ಆತನ ಗುರಿ.

ಕಾಡಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸೌದೆ ಮಾರುವ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಹಣ್ಣು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ನದಿಯಿಂದ ನೀರು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆತನ ತಪಸ್ಸು ಉಗ್ರವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವುದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟನು. ಅವು ಕಾಲ ಬಳಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿರಲು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅನಂತರ ಹುಡುಗಿ ದೊನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನೂ ಮುಟ್ಟದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹುಡುಗಿ ವ್ಯಸನದಿಂದ, "ನಾನು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೆಲಸ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೇ ?" ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ಕಾಡು ಹೂಗಳನ್ನಾರಿಸಿ ವಿನಯದಿಂದ ಆತನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಳು. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಗಮನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಿಸಿಲು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದಾಗ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನು ನೆರಳಾಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೆ ಬಿಸಿಲು ನೆರಳುಗಳ ಪರಿವೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಯ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡದೆ ಆತನಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೆದರುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಕೆ ಕಾವಲಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಇರವೇ ಆತನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಯುವಕ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಆಕೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಮೃದುವಾಗಿ, "ಸುಖವಾಗಿರುವೆಯಾ ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆಕೆ "ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಒಂದೇ. ಆದರೆ ನೀವು—ನಿಮ್ಮವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ ? ತಾಯಿ ? ಸೋದರಿ ? ನಿಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸುವವರಿಲ್ಲವೆ ?"

ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

"ನನಗೆಷ್ಟೋ ಜನ ಬಂಧುಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆ ಅವರಿಂದ ನನಗಾಗಿ ಬೇಕಾದುದೇನು ? ಅಮರತ್ವ ಕೊಡಬಲ್ಲರೆ ?" ಎನ್ನುವನು.

"ಜೀವ ಅನಿತ್ಯವಾದುದರಿಂದಲೇ ಅದು ಅಷ್ಟು ಅಮೂಲ್ಯವಲ್ಲವೆ ?"

"ನಾನು ಅಮರತ್ವವನ್ನರಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಮಾನವನನ್ನು ಅಮರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ." ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಏನೇನನ್ನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಮಾತಿನ ಬಹು ಭಾಗ ಹುಡುಗಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಚಿತ್ರ ಉದ್ವೇಗದ ಅನುಭವ ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ನರ್ತಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ನವಿಲಿಗೆನ್ನಿಸುವ ಭಾವನೆಯ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮಾತನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಹುಡುಗಿ ಬಂದು ಹೋದರೆ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೂ ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಈಗ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಲು ಕೂಡ ರೆಪ್ಪೆ ಸಡಿಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆತನ ತಪಸ್ಸು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮೈಲಿ ಅಂತರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಆಕೆಗೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಅಂಗೈಯಗಲ ಕೂಡ ಸಮೀಪಿಸದಿರಬಹುದು. ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಯೆಯ ಮುಸುಕೇನೂ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದು ಬಂದು ಆಕೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ, "ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ಆತ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ದಿನ ತುಂಬಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ್ಣು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೂ ಆಹಾರ ರುಚಿಸೀತು," ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವಳು.

ವರ್ತಮಾನ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ನರಮನುಷ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಏನು ಅಹಂಕಾರ, ದಿಟ್ಟತನ!

ದೇವರಾಜ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೋಪವುಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. "ರಾಕ್ಷಸರು ಶಸ್ತ್ರಬಲದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ನಾವು ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ದೇಹದಂಡನೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇರಲು

ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಸೋಲಬೇಕೆ ?" ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದನು.

ಅಪ್ಸರೆ ಮೇನಕೆಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ, "ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು, ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ದಿಂದ ಆ ಯುವಕ ಸನ್ಯಾಸಿಯನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಿ ಆತನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸು," ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು.

ಮೇನಕೆ, "ರಾಜ, ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸ್ವರ್ಗದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಸೋತಂತೆ. ವಿಘ್ನದ ಶಕ್ತಿ ಹೆಂಗಸಿನ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಇದೆಯಲ್ಲವೆ ?" ಎಂದಳು.

ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

* * *

ವಸಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಮಾರುತ ಬೀಸುತ್ತದೆ. ಮಾಧವೀಲತೆ ಹೂಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾಯಾಲೋಕದ ಗಾಳಿ ಸೌದೆ ಮಾರುವ ಹುಡುಗಿ ಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲು, ಹೊಸ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಆಕೆಯ ದೇಹ ಪಡೆದು ಹೃದಯ ನೋವಿನಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಮಧುವಿನಿಂದ ಮತ್ತವಾದ ಭೃಂಗಗಳಂತೆ ಆಕೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳಿದ್ದುವು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಉಗ್ರ ಭಾಗ ಮುಗಿಯಿತು. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಇನ್ನೂ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡಿನೊಳಹೊಕ್ಕು ಬೆಟ್ಟದ ಗವಿ ಸೇರುವನು. ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದನು.

ಎದುರಿಗೆ ಸೌದೆ ಮಾರುವ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಕೂದಲಲ್ಲಿ ಹೂಮುಡಿದು ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯುಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅರಿತರೂ ಅರಿಯದಂತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತಿದ್ದಳು. ಮಟ್ಟು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಾತುಗಳು ನೆನಪನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೀತದಂತಿದ್ದಳು. ಬಹಳ ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಲೆಗಾರ ತಟ್ಟನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿದಂತಿತ್ತು.

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಎದ್ದನು. "ನಾನು ದೂರ ಹೋಗಬೇಕು."

ಹುಡುಗಿ, "ಏಕೆ, ಸ್ವಾಮಿ ?"

"ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮುಗಿಸಲು."

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಂತೆ ಆಕೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ, "ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುವ

ಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ನಾನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ?" ಎಂದಳು.

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತನು. ಆತನ ತುಟಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿದುವು.

ಆಕೆಯ ಒಂದು ಬಯಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆತನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂಜಿ ತಿವಿದಂತಾಗಲು ಆಕೆ ನೊಂದಳು.

"ನನ್ನ ಬೆಲೆಯೇನು ? ಆತನ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ನಾನಾರು ? ಆ ರಾತ್ರಿ ಪರ್ಣಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ನಿದ್ರೆ ಬರದಿರಲು ಆಕೆಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಹಣ್ಣು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಆತನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಲು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕುಡಿದನು. ಆಕೆಯ ಎದೆಯನ್ನು ಆನಂದ ತುಂಬಿತು.

ಮರುಕ್ಷಣ ಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿ ಹರಿಯಿತು. ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಸೋತಳು. ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಪುನಃ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ "ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನನ್ನಾಶೀರ್ವದಿಸಿ" ಎಂದಳು.

"ಏತಕ್ಕಾಗಿ ?"

"ನಾನು ದೂರ ಹೋಗಬೇಕು."

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು, "ಹೋಗು. ಇಷ್ಟಾರ್ಥನವನ್ನು ಪಡೆ."

* * *

ತಪಸ್ಸು ಮುಗಿಯಿತು.

ಇಂದ್ರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು.

"ನೀನೇ ಗೆದ್ದೆ. ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇರುವ ಅಧಿಕಾರಪಡೆದೆ."

ಸಂನ್ಯಾಸಿ "ನನಗೆ ಅದರ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ."

"ಹಾಗಾದರೆ ಏನು ಬೇಕು ?"

"ಸೌದೆ ಮಾರುವ ಹುಡುಗಿ ಬೇಕು" ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊಂದದ ಮನುಷ್ಯ

ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬರಿಯ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನಂಬಿಕೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಪಯೋಗಕರವಾದ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಣ್ಣ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು—ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು, ಕೋಟೆಗಳು, ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪುಗಳಂಟಿಸಿದ ಸಣ್ಣ ಮಣ್ಣಿನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು—ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲದ ಆವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಜನರು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಿಂದಾಗ ಈ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ಓದದಿದ್ದರೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ ಹೀಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆದರೂ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಅವನಿಗಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು ಅಗಲವಾಗಿ ತೆರೆಯಿತು.

ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲೂ ವಿಧಿಬರಹವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ದೇವತೆ ತಪ್ಪಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಥಳಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿರಾಮವನ್ನೊಂದು ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕುದೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದುವು. ಜನರು "ದೇವರೇ! ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ," ಎನ್ನುವರು.

ಹೆಂಗಸರು "ನಡೆಯಿರಿ; ಕಾಲ ಓಡುತ್ತಿದೆ" ಎಂದುಸುರುವರು. ಎಲ್ಲರೂ "ಕಾಲ ಅಮೂಲ್ಯ ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುವರು. ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು "ನಮಗೆ ಕೈತುಂಬಾ ಕೆಲಸ, ಒಂದು ನಿಮಿಷವನ್ನೂ ನಾವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುವರು. ಆದರೂ ಆ ಮಾತುಗಳು ಅವರನ್ನು ಸುಖಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರವಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುವು.

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಚೂರೂ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಜೀವಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದ ಈ ಹೊಸಬ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದ

ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಮನಸ್ಕನಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಅವಸರದಿಂದ ಓಡಾಡುವವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಹಸುರು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಮೇಲೆ, ಅವಸರದಿಂದ ಓಡುವ ನದಿಗಳ ಬಳಿ ಮಲಗಿ ರೈತರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅವಸರದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಒಂದು ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ (ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಕೂಡ ಸಂಗೀತಕ್ಕಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ) ಬಿಂದಿಗೆ ತುಂಬಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಹುಡುಗಿ ನಡೆದು ಬಂದರೆ ಪಿಟೀಲಿನ ತಂತಿಗಳ ಮೇಲೆ ನುರಿತ ಕೈ ಆಡಿಸಿದಂತಿತ್ತು. ಆಕೆಯ ಕೂದಲು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಆಕೆಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕುರುಳು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ಕರಿಯ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಸೋಮಾರಿ ನದಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ರಾಜಕುಮಾರಿ ಒಂಟಿಯಾದ ಭಿಕ್ಷುಕನನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗುವಂತೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಈ ಹುಡುಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗಿದಳು.

ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ, "ಆಹಾ, ನಿನಗೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೆ ?" ಎಂದಳು.

ಮನುಷ್ಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು. "ಕೆಲಸ! ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಬಿಡುವೇ ಇಲ್ಲ."

ಹುಡುಗಿಗೆ ಅವನ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗದೆ, "ನೀನು ಮಾಡುವಂತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೆಲಸ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ," ಎಂದಳು.

ಮನುಷ್ಯ, "ಮೌನದ ತೊರೆಯ ಹುಡುಗಿ, ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಕಾದಿದ್ದೇನೆ."

ಮನುಷ್ಯ ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಗೀರಾದ ಮೇಲೆ ಗೀರು, ಬಣ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿದನು.

ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಹುಡುಗಿ ಮಡಕೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ನೋಡಿದಳು. ಹುಬ್ಬು ಬಿಗಿದು. "ಈ ಗೆರೆಗಳ ಅರ್ಥವೇನು? ಅವುಗಳಿಂದೇನು ಉಪಯೋಗ ?" ಎಂದಳು.

ಆ ಮನುಷ್ಯ ನಕ್ಕನು.

"ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು ; ಗುರಿಯಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು."

ಹುಡುಗಿ ಬಿಂದಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ದೀಪಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದು ತಿರುಗಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ನೋಡಿದಳು. ರಾತ್ರಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೆದ್ದು ದೀಪಹಚ್ಚಿ, ಪುನಃ ಮೌನವಾಗಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿ, ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಗುರಿಯಿಲ್ಲದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಅವಳು ಕಂಡಳು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನೀರಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಆಕೆಯ ಕಾಲುಗಳು ಅಷ್ಟು ಅವಸರ ದಿಂದ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಭಾವನೆ, ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ, ಗುರಿಯಿ ಲ್ಲದ ಭಾವನೆ ಎಚ್ಚತ್ತಂತಿತ್ತು.

ನದಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಲೆಗಾರನನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಿಂದ "ನನ್ನಿಂದೇನಾಗಬೇಕು ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ನಿನ್ನ ಕೈಯ್ಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ."

"ನಿನಗೆಂತಹ ಕೆಲಸ ಬೇಕು ?"

"ನಿನ್ನ ಕೂದಲಿಗೊಂದು ಬಣ್ಣದ ರಿಬ್ಬನ್ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ."

"ಏತಕ್ಕೆ ?"

"ಸುಮ್ಮನೆ."

ಬಣ್ಣದ ರಿಬ್ಬನ್‌ಗಳು ತಯಾರಾದುವು. ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದ ಚಟು ವಟಿಕೆಯ ಹುಡುಗಿ ಕೂದಲಿಗೆ ಬಣ್ಣದ ರಿಬ್ಬನ್ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಸದುಪಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಣಗಳು ಜಾರಿದುವು.

ಮುಗಿಸದೆ ಬಹಳ ಕೆಲಸ ನಿಂತಿತು.

ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಈಚೆಗೆ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಚುರುಕಾಗಿದ್ದವರನೇಕರು ಸೋಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಯೋಚನೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಸಭೆ ಸೇರಿತು, ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವರ್ಗದೂತ ಅವಸರದಿಂದ ಬಂದು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

"ಈ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆತಂದೆ. ಅವನಿಂದ ಹೀಗಾಯಿತು."

ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕರೆಸಿದರು. ಅವನ ವಿಚಿತ್ರ ಉಡಪು, ಕುಂಚು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯರು ನೋಡಿ, ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರಲು ಅವನು ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವೆಂದರಿತರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಗಡುಸಾಗಿ "ಇದು ನಿನ್ನಂತಹವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ ಹೊರಡು" ಎಂದನು

ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಕುಂಚ, ಬಣ್ಣಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಅವನು ಹೊರಡುತ್ತಿರಲು, ನದಿಯ ನೀರಿನ ಹುಡುಗಿ ಬಳುಕುತ್ತಾ ಬಂದು, "ಒಂದು ಕ್ಷಣ ತಾಳು. ನಾನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುತ್ತೇನೆ" ಎಂದಳು. ಹಿರಿಯರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಉಸಿರೆಳೆದರು. ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಹುದೆಂದೂ ಸಂಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ—ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ, ಗುರಿಯಿಲ್ಲದ ಘಟನೆ!

ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ

ದೇವತೆಗಳ ರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರ, ದೇವಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂದ್ರ—ದೇವಗುರು, ಹಿಂದೆ ರಾಕ್ಷಸರು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನೋಡಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಹೆದರಿಸಿದುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆ ಕಷ್ಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಶತ್ರುವಿನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ, ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗೆದ್ದೆವು.

ಆದರೆ ಈಗ ನಮಗೊದಗಿರುವ ಮಹತ್ತರ ವಿಪತ್ತಿನ ವಿಚಾರ ಆಲೋಚಿಸಿರುವಿರಾ ?

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ದೇವರಾಜಾ, ನನಗರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವಿಪತ್ತಿನ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ ?

ಇಂದ್ರ—ಸ್ವರ್ಗ ನಾಶವಾಗಿದೆಯೆಂದು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ನಾಶ ? ಅದು ಹೇಗೆ ? ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆ?"

ಇಂದ್ರ—ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ! ದಿನೇ ದಿನೇ ಸ್ವರ್ಗ ಕಿರಿದಾಗುತ್ತ ಆಗುತ್ತ, ಬರಿಯ ನೆರಳಾಗಿ ಮರೆಯಾದುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ದೇವರಾಜ, ಮೊದಲಿನಂತೆ ವೈಭವದಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಎಂದಿನ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆ ?

ಇಂದ್ರ—ಉತ್ಸವಗಳು. ನಿಜ ; ಅವು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲೂ ವೈಭವದಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಹಿಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ವೈಭವದಂತೆ ದೇವ ಸೇನಾನಿ, ಸ್ವರ್ಗ ಎಷ್ಟು ಅವಾಸ್ತವವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಧಾಳಿಯ ಹೆದರಿಕೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ಕಾಲವಾಯಿತೆಂದು ನೆನಪಿದೆಯೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಯಾರೂ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶತ್ರುಗಳ ಭಯವಿದ್ದಾಗ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿತ್ತು. ಈಗ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ—

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ನಿನ್ನ ಅರ್ಥ ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಕನಸಿನಿಂದ ಎದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಕನಸೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನಾವು ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ನನಗೇನೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ? ಹೊಳೆಯುವ ನನ್ನ ಕವಚ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಯಾರೋ "ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡು" ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಉಸುರುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದರೆ ಆಯುಧಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಲು ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗುರಿ, ಧ್ಯೇಯವಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಆಯುಧಗಳು ಬರಿಯೇ ಸದ್ದು ಮಾಡುವ ಹೊರೆಯಾಗಿವೆ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಅದು ಹೇಗಾಯಿತೆಂದು ನಾವು ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು.

ಇಂದ್ರ—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೋ ಆ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದೇ ಕಾರಣ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಯಾವ ಮಣ್ಣು?

ಇಂದ್ರ—ಭೂಮಿಯ ಮಣ್ಣು. ಮನುಷ್ಯ ದೇವತೆಗಳ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ, ದೇವತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳ ನೆನಪು ನಿಮಗಿದೆ. ಆಗ ಭೂಸ್ವರ್ಗಗಳು ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದುವು. ಸ್ವರ್ಗ ಭೂಮಿಯೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾಶವಾಗುವುದು.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ಭೂಮಿಕೂಡ ನಾಶವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನೀಗ ನಂಬುವುದು ಭೌತವಸ್ತು ಮಾತ್ರ. ಸ್ವರ್ಗದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಾನವನ ಆತ್ಮ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಭಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಜಗತ್ತಿಗೇರಲಾರದು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಇದಕ್ಕೇನು ಪರಿಹಾರ?

ಇಂದ್ರ—ಸ್ವರ್ಗ ಭೂಮಿಗಳು ಪುನಃ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳಸಬೇಕು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ದೇವತೆಗಳು ಭೂಮಿಗಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾದಿ ಗುರುತಿಲ್ಲದೆ ನಾಶವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವರ್ಗ ತನ್ನ ಆತ್ಮಾವಲಂಬನೆ ತೋರುವುದೆಂದು

ನಾನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಇಂದ್ರ—ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಈಗ ಸ್ವರ್ಗ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಾಳಲಾರದೆಂಬ ಅರಿವು ನಮಗುಂಟಾಗಿದೆ. ಅಮರತ್ವದ ಮತ್ತಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಸತ್ಯ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಡೆಯುವವರಿಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯ ಹಾದಿ ಮಾಯವಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ರಾಕ್ಷಸರು ಸೋತಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶತ್ರು ಭಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಭದ್ರ ಪಡಿಸಿದೆವು. ಸ್ವರ್ಗದ ಸಂಪತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡುತ್ತ ಬಂತು. ಯುಗಾಂತರಗಳು ಕಳೆದವು. ನಾವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆವು. ಪ್ರಗತಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಮುಂದುವರಿದೆವು. ಆದರೆ ನಮಗೂ ಮಿಕ್ಕ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಅಂತರ ಅಗಲವೂ ಆಳವೂ ಆಗುತ್ತ ಬಂತು. ಅದಕ್ಕೇ ಈ ದಿನ ನಾವು ಮಿತ್ರರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಇಂದ್ರ—ಪ್ರಗತಿ ಅಹುದೋ ಅಲ್ಲವೋ; ಯಾವುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೋ ಅದು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕತೆಯನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡದು ಚಿಕ್ಕದರಿಂದ ದೂರವಾದರೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಭಾರಕ್ಕೇ ಬಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನ ಸ್ವರ್ಗದ ಬೆಳಕಿಗೂ ಭೂಮಿಯ ದೀಪಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಪನಾ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ನಾಶವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಠಿಣವಾದುದು. ಸ್ವರ್ಗ ದಾಟಲಾಗದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಲೋಕಗಳ ಗಾಳಿ ಕೂಡ ಬರದಂತೆ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ನಾವು ಪುನಃ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಅರಿಯದವರೊಡನೆ, ದಳಿತರೊಡನೆ, ಪಾಪಿಗಳೊಡನೆ, ನೊಂದಿರುವವರೊಡನೆ ಪುನಃ ನಾವು ಒಂದಾಗಬೇಕು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಹಾಗಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ?

ಇಂದ್ರ—ನಾನೇ ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಅದೇ ತೊಂದರೆ. ಭೂಮಿಯ ಹಾದಿ ಹೋಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಇಂದ್ರ—ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಮರನಾಗಿ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನವ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಇಳಿದು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ ? ಆಕಾಶದಿಂದ ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರ ಉದುರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣಾಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಮಣ್ಣಿನ ಮಗುವಾಗಿ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ನೀನು ಜನಿಸುವಂಥ ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲಿದೆ ಅಲ್ಲಿ? ಸ್ವಾಮಿ, ಅದು ದರಿದ್ರ ಭೂಮಿ. ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಆಳುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ವಣಿಕರು ಅಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದ್ರ—ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನದಲ್ಲ. ಯಾವ ಮನೆ ನನ್ನನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ಜನಿಸಬೇಕು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ನೀನು ಇಂದ್ರನೆಂಬುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯುತ್ತೀ?

ಇಂದ್ರ—ಅದನ್ನು ಮರೆತು ನಾನು ಮನುಷ್ಯರೊಡನೆ ಒಂದಾಗಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ನನಗೆ ಭೂಮಿಯ ಇರವೇ ಮರೆತುಹೋಗಿತ್ತು. ಈ ದಿನ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ನೆನಪನ್ನೆಚ್ಚರಿಸಿವೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಕಡೆ ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡುವ ಸುಂದರ ಭೂಮಿ! ಅದರ ಭಯವನ್ನು ನೀಗಿ ಹೃದಂಪುದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತುಂಬುವುದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಿಯವಾದ ಕೆಲಸ. ಹಸಿರುಡಿಗೆಯುಟ್ಟು, ಮಕುಟದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಸುಂದರಿ ತಾನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದಾಳೆಯೆ?

ಇಂದ್ರ—ಆಕೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಮಾರುತದ ಮೂಲಕ, ಸ್ವರ್ಗ ಆಕೆಯ ವಿರಹದಿಂದ ನೊಂದಿದೆಯೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭೂಮಿಯ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಆಕೆಯ ವಿರಹದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ವರ್ಗದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕುರುಹುಗಳಲ್ಲವೆ?

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ನೀನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟರೆ ನಾವೂ ಭೂಮಿಗಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಸಾವಿನ ಕರಿಯ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಅಮರ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ಸೇವೆಯ ಸುಖವನ್ನು ನಾವೇಕೆ ಸವಿಯಬಾರದು? ಭೂಮಿಗೆ ನನ್ನ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೆಂದು ನನಗೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮಾನವನು ಧ್ಯೇಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟ ಲೋಭಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ನಾನಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನರ್ಜಿಸದೆ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂದ್ರ—ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಫಲಿತ ಹಣ್ಣು ತೊಟ್ಟಿನಿಂದುದುರುವಂತೆ ನೀವು ಭೂಮಿಗಿಳಿಯುತ್ತೀರಿ. ಅದುವರೆಗೆ ಕಾದಿರಿ.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ಆದರೆ, ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದೆಂತು ?

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಸುಲಭ! ಭೂಮಿಯ ವಿಜಯಘೋಷದ ಮಾರ್ದನಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬಂದಾಗ—

ಇಂದ್ರ—ಇಲ್ಲ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ. ವಿಜಯಘೋಷಗಳೇನೂ ಕೇಳಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗದ ಮಾರುತಗಳು ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದು ಉಸಿರುತ್ತವೆ.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ಅದುವರೆಗೆ ನೀನು ಯಾವ ಧೂಳ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿರುವೆಯೆಂದಾದರೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತದೆ; ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಬಲ ತೋಳುಗಳು ಬೆಳಸುತ್ತವೆ; ಸೋಲಿನ ತಳದಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ತನ್ನ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತದೆ. ಅಸಾಧ್ಯತೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದುದು ಸತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕಬಾರಿ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದುದನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ—ಆದರೆ, ದೇವರಾಜಾ, ನಿನ್ನ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಬೆಳಕೇಕೆ ಈ ದಿನ ಮಂಕಾಗಿದೆ ?

ಬೃಹಸ್ಪತಿ—ಮಾನವನಿಗಾಗಿ ಜನ್ಮ ತಾಳುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ನಿನ್ನ ಹಣೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಲಿ.

ಇಂದ್ರ—ಭೂಲೋಕದ ಹುಟ್ಟಿನ ನೋವನ್ನು ನಾನಾಗಲೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸುಖದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ದುಃಖದ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತರವಿದೆ. ಎರಡನ್ನೂ ಸಮಿಾಪಕ್ಕೆ ತರಲು ನಾನು ನೋವಿನ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು. ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಗೆಳೆಯರೇ, ಆತ್ಮದ ಮುಕ್ತಿಜೀವನದ ತೊಡಕಾದ ಹಾದಿಯಾಚೆ ಇದೆ.

ನರಕವಾಸ

ಒಂದು ಧ್ವನಿ—ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀ ರಾಜಾಧಿರಾಜ ?

ಸೋಮಕ—ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುವವರಾರು ? ನೋಡದ ಈ ಕತ್ತಲೆಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವದೂತ, ರಥವನ್ನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಲ್ಲಿಸು. ನಾನು ಇಲ್ಲೇನಿದೆಯೆಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

ಧ್ವನಿ—ಇಳಿ, ಕೆಳಗಿಳಿ, ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ರಾಜ.

ಸೋಮಕ—ನೀನು ಯಾರು ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ ?

ಧ್ವನಿ—ನಾನು ಋತ್ವಿಕ್, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದ ಋತ್ವಿಕ್.

ಸೋಮಕ—ಸ್ವಾಮಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಕಣ್ಣೀರೆಲ್ಲಾ ಆವಿಯಾಗಿ ಈ ದುಃಖ ಸೀಮೆಯ ಕತ್ತಲನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಆಗಸವನ್ನು ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬೆಳಗುವುದಿಲ್ಲ. ದುಃಖ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸಿನಂತೆ ತನ್ನ ಭಾರದಿಂದ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಸುವಂತಿದೆ. ನೀವಿಲ್ಲೇಕಿದ್ದೀರಿ ?

ಪ್ರೇತಗಳು—ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನರಕವೆಂಬ ಈ ದುಃಖ ಪ್ರಾಂತ್ಯವಿದೆ. ಅದರ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ಮೇಲುಗಡೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಬೆಳಕು ಮಂಕಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಯಾತ್ರಿಕರ ರಥಧ್ವನಿ ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸಿ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಸುಡುತ್ತದೆ. ನಿದ್ರೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಳಗಡೆ ನಾವು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಭೂಮಿಯ ಹಸುರು ವೃಕ್ಷಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳ ದೂರದ ಮರ್ಮರಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಋತ್ವಿಕ್—ಮಹಾರಾಜ, ರಥದಿಂದಿಳಿ.

ಪ್ರೇತಗಳು—ದುಃಖಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನಾಲಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲು. ಏಕೆಂದರೆ ಭೂಲೋಕದ ಸಹಾನುಭೂತಿ ನಿನ್ನನ್ನಿನ್ನೂ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ, ಎಲೆಯ, ಹೂವಿನ ಸುಗಂಧವಿದೆ. ಗೆಳೆಯನ, ಸೋದರನ, ಹೆಂಗಸಿನ ಅನುಕಂಪವಿದೆ.

ಭೂಮಿಯ ಋತುಗಳ ಆನಂದದ ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ.

ಸೋಮಕ—ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಈ ಅಂಧಕಾರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇಕಿರಬೇಕಾಗಿದೆ?

ಋತ್ವಿಕ್—ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನಾನು ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದೆ. ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರೇತಗಳು—ನಮಗೆ ಆ ಕತೆ ಹೇಳು ರಾಜ. ಪಾಪದ ಕತೆಗಳಿಂದ ಈಗಲೂ ನಮಗೆ ದುಃಖೋದ್ರೇಕವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕದ ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಸುಖದುಃಖಗಳ ಕಂಪನವಿದೆ. ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೇಳಬೇಕು.

ಸೋಮಕ—ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರೇತಗಳೇ ಕೇಳಿ. ನಾನು ವಿದೇಹದ ರಾಜ, ಸೋಮಕ. ಬಹಳಕಾಲ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿದ್ದು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳ, ಋಷಿಗಳ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪೂಜೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನನ್ನ ನೂತನ ಪ್ರೇಮದ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತೆನು. ಬಾಯಾರಿದ್ದ ನನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಆ ನನ್ನ ಮಗ ಅಮೃತದಂತಿದ್ದನು. ನನ್ನ ಜೀವದ ದಂಟಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಿಳಿ ಕಮಲವಾಗಿದ್ದನು. ಸೂರ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನ ಬೆಳಗುವಂತೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೀರಹನಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಕಮಲಪತ್ರದ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜ ಸೈನಿಕ ಭಾವಗಳಿಗೆ ಈ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ನೊಂದಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ರಾಜಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಅಳು ಕೇಳಿಬರಲು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದಿಳಿದು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಓಡಿದೆನು.

ಋತ್ವಿಕ್—ಆಗ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪುರೋಹಿತನಾದ ನಾನು ರಾಜನನ್ನಾಶೀರ್ವದಿಸಲು ಸಭೆಗೆ ಬಂದೆ. ಆದರೆ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ನೂಕಿ ಓಡಿದನು; ನೊಂದ ಅಹಂಕಾರ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉರಿದೆದ್ದಿತು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ರಾಜ ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಆಗ ನಾನು— "ಆಶೀರ್ವದಿಸಲು ಎತ್ತಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೈಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗಲು ಆದ ಅನಾಹುತವೇನು? ರಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮನವಿಗಳನು ಹಿಡಿದು ಜನ ಕಾದಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ

ರಾಯಭಾರಿಗಳು ನಿಂತಿದ್ದರು. ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಪ್ಪಣೆಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗುವಿನ ಅಳು ಕೇಳಿ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಓಡಿದೆ. ಛೀ, ಮಹಾರಾಜ! ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಸೈನಿಕರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಮಗುವಿನಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಅಸಹಾಯನಾಗಿರುವ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಶತ್ರುಗಳು ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ದುಃಖದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಕಣ್ಣೊರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸೋಮಕ—ಈ ಕಠಿಣ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಭೆ ಮೌನವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಪ್ರಜೆಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ದೂರದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅತಿಥಿಗಳು, ಮೌನದಿಂದ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಸಮಾಧಾನವುಂಟಾಗಿ, ಮರುಕ್ಷಣ ಅವಮಾನ ಕ್ರೋಧಸರ್ಪವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿತು. ಪುರೋಹಿತನ ಪಾದಕ್ಕೆ ತಲೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ವಿನಯದಿಂದ :—ಸ್ವಾಮಿ, ನನಗಿರುವವನೊಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಅವನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಸದಾ ಆತಂಕ. ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಕೇಳಿ. ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸ್ನೇಹಿತರೇ ಕೇಳಿ. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಇಂತಹ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ತರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಋತ್ವಿಕ್—ಸಭೆ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರೂ ತೃಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ನೊಂದ ಅಹಂಕಾರದ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದೆ.

"ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನೆಂಬ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವಿಯೋ ? ಅದಕ್ಕೊಂದು ಹಾದಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಕಠಿಣವಾದ ಹಾದಿ. ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೀರಿದುದೋ ಏನೋ."

ರಾಜ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ,—ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದು ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆಣೆಯಿಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ನಕ್ಕು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, "ಹಾಗಾದರೆ ರಾಜಾ, ಕೇಳು. ನಾನೊಂದು ಯಜ್ಞಕುಂಡ ರಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನೊಂದು ಬಲಿಕೊಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಎಳೆಯ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಆ ಮಗುವಿನ ಸುಟ್ಟ ದೇಹದ ಪವಿತ್ರ ಧೂಮ

ವನ್ನು ರಾಣಿಯರು ಉಚ್ಚಾಟ್ವನಿಸಿದರೆ ನೂರುಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಅದೇ ನನ್ನ ಉಪದೇಶ."

ರಾಜನು ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ರೋಷದಿಂದ "ಛೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ನಿನ್ನ ಪಾಪಮಯ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳಲಿ," ಎಂದರು.

ಆದರೆ ರಾಜನು ಕಡೆಗೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಶ್ಚಲ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ, "ಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಮಾತು ಮುರಿಯತಕ್ಕದಲ್ಲ," ಎಂದನು.

ಅರಮನೆ ಹೆಂಗಸಿನ ಗೋಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿತು. ರಸ್ತೆಯ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಕೋಪ ದಿಂದ ನಿಷೇಧಿಸಿದರು. ಸೈನ್ಯ ದಂಗೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಆದರೂ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನಂತಿದ್ದನು.

ಯಜ್ಞಕುಂಡ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಗುವನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದ ಕರೆತರಲು ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾವಲುಗಾರರು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಳುಗಳು ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು.

ಸೈನಿಕರು ಬೇಸರದಿಂದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪುರೋಹಿತನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸನೂ, ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನೂ ಆದ ನಾನು, ಕರುಣೆ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿ, ಸ್ಥಿರವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ರಾಣಿವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ಭಯದಿಂದ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿದ್ದ ರಾಣಿಯರು ರಾಜಕುಮಾರನ ಸುತ್ತಲೂ ನೂರಾರು ರೆಂಬೆಗಳು ಅಪರೂಪದ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಕಾಯುವಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಗು ನಗುತ್ತಾ ಕೈ ಚಾಚಿತು. "ನನ್ನನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸು" ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಮಗು ತೊದಲಿತು. ಅದಕ್ಕೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಅದರ ಮೂಕ ಆಸೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ನಾನು ನಕ್ಕೆನು. "ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿರುವ ಪ್ರೇಮಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ."

ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ನೂಕಿ, ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ತಾಯಿಯ ಕೈಗಳಿಂದಲೂ, ಜೀರೆಯುವರ ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡೆನು. ಆ ಸೋತ ಹೆಂಗಸರು ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನಾನು ತಪ್ಪಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ. ಅಳುವಿನ ಧ್ವನಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಗ್ನಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಬಳಿ ರಾಜ ಕಲ್ಲುವಿಗ್ರಹದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಮಗು ನಗುತ್ತಾ ಆಡುತ್ತಾ ಬೆಂಕಿಯ ಕಡೆ ಕೈ ಚಾಚಿತು. ನಾನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ಅರಮನೆಯಿಂದ ನೂರಾರು ಅಳುವಿನ ದನಿಗಳು ಆಗಸಕ್ಕೇರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಾ ಪಾಪದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಶಾಂತನಾಗಿ, "ಓ ರಾಜ, ನಿನ್ನ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿ ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೆ ಕೊಡು. ನಾನು ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ", ಎಂದೆ.

ಸೋಮಕ—ನಿಲ್ಲಿಸು ; ಆ ವಿಷಗಳಿಗೆಯ ವೃತ್ತಾಂತ ಬೇಡ.

ಪ್ರೇತಗಳು—ಸಾಕು, ನಿಲ್ಲಿಸು ! ನಾವೂ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ ಅನೇಕ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಋತ್ವಿಕ್, ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ನರಕವೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಪಾಪಿಯೂ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡಿಗನಾಗಿರಲು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

ದೇವದೂತ—ರಾಜ, ಪಾಪಿಗಳ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡು ನೀನೇಕಿಲ್ಲಿ ನಿಂತೆ ? ರಥ ಹತ್ತು, ಹೊರಡೋಣ. ಗತಕಾಲದ ನೋವನ್ನು ಪುನಃ ಅನುಭವಿಸ ಬೇಡ.

ಸೋಮಕ—ದೇವದೂತ, ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ನಾನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಡನೆ ನಾನಿರುತ್ತೇನೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿ, ಪೀಠದ ಮೇಲೇರಿ, ತಂದೆಯಾದ ನಾನು ಮಗುವನ್ನು ಬೆಂಕಿಗಾಹುತಿಯಿತ್ತೆ ; ನನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಗೊಳಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಲು, ನನ್ನ ಮಾನವತೆ, ರಾಜಕರ್ತವ್ಯ, ತಂದೆಯ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟೆ. ಅಂದಿನಿಂದ, ಪ್ರತಿದಿನ, ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ, ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಆ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ದಗ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಲೂ, ಮಾನವಜನ್ಮ ದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದರೂ, ನನ್ನ ಪಾಪಿ ಆತ್ಮ ಆ ನೋವಿನಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿದೆ. ಏನೂ ಅರಿಯದ ನನ್ನ ಮಗು ಪ್ರೇಮವನ್ನುಂಡು ಬೆಳೆದ ಕಂದ, ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತಂದೆ ತಂದ ಆಟದ ವಸ್ತುವೆಂದು ನಂಬಿ ಕೈಚಾಚಿತು, ತಟ್ಟನೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ,—ಏನು ನೋವು ತಿರಸ್ಕಾರ ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದುವು ! ಇಲ್ಲ. ನರಕದ ಬೆಂಕಿ ಕೂಡ

ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾರದು ; ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವೇ ? ದೇವತೆಗಳು ನನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬೆಂಕಿ ತಾಕಿದಾಗ ಆ ಮಗು ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಿದ ನೊಂದ ನೋಟವನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ, ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ, ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೆಂದರೂ ನನಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ.

ಋತನಾಯಕನಾದ ಧರ್ಮನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.

ಧರ್ಮ—ರಾಜ, ಸ್ವರ್ಗ ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿದೆ. ತಡಮಾಡಬೇಡ.

ಸೋಮಕ—ಮಗುವನ್ನು ಕೊಂದವನಿಗೆ ಅದು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ.

ಧರ್ಮ—ನೀನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲೇ ನರಕವನ್ನರಿತಿದ್ದೀ. ಅದೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. ನಿನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಬೆಂದ ನೋವು ನಿನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಸುಟ್ಟಿದೆ. ತನ್ನ ಸುಳ್ಳು-ಜ್ಞಾನದ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನರಿಯದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಈ ನರಕ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳ.

ಋತ್ವಿಕ್ ದಯವಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬೇಡ. ರಾಜಾಧಿರಾಜ, ನಿಲ್ಲು. ಅಸೂಯೆಯ ನೋವು ನನ್ನ ಇತರ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಸೇರದಿರಲಿ. ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಈ ನರಕ ಸಹಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

ಸೋಮಕ—ದುರದೃಷ್ಟಶಾಲಿ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನಿರುತ್ತೇನೆ. ನರಕದ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೋಮ ಮಾಡೋಣ. ಓ ಧರ್ಮ, ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಯನ್ನಂಗೀಕರಿಸು. ಈ ಋತ್ವಿಕನಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ನಾನು ಇಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ.

ಧರ್ಮ—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಆತ್ಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನೆಲ್ಲರೂ ಅರಿಯಲಿ. ನಿನ್ನ ಹಣೆಯ ಜ್ಯೋತಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯಲಿ. ನರಕಾಗ್ನಿ ನಿನ್ನ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನ ವಾಗಲಿ.

ಪ್ರೇತಗಳು—ರಾಜಾಧಿರಾಜ, ಪುಣ್ಯದ ಫಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಪಾಪದೂರನಾದ ನರಕವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದೀ. ನಿನ್ನ ಬಲಿದಾನದ ಶಕ್ತಿ ಪಾಪಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದೀವಿಗೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಲಿ. ನರಕಕ್ಕೇ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯಲಿ. ಪಾಪಿಷ್ಟನಾದ, ನಿನ್ನ ಮಹಾಶತ್ರುವಿಗೆ, ಪ್ರಾಣಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ನೀಡುವಂತೆ ಸ್ನೇಹಹಸ್ತವನ್ನು ನೀಡಿ,

ಆತನೊಡನೆ ಯುಗಾಂತರಗಳ ನೋವನ್ನನುಭವಿಸು. ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಗೋಳಿನ ಅಗ್ನಿಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ, ಮೋಡದ ಮೇಲಿನ ರವಿಕಿರಣದಂತೆ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನೆರಳುಗಳು ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ತೇಜಸ್ಸೂ, ಘೋರ ಕಳಂಕವೂ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಿಲ್ಲಲಿ.

ಹಾದಿ

ಆ ಹಾದಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ತುಳಿದಿವೆ. ಅದು ಕಾಡನ್ನೂ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲನ್ನೂ ಹಾದು ನದಿಯ ದಡವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ನದಿಯ ಆಚೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಡದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಒಂದು ನಿದ್ರಾವಶವಾದ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಹಳದಿ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾವಿನತೋಪಿನಲ್ಲಿ ತೂರಿ, ಒಂದು ಕೊಳವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು, ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿಯನ್ನೇರುತ್ತದೆ. ದೂರ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ನಾನರಿಯದ ಸ್ಥಳದೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತದ್ದೆ.

ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಕೆಲವರು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ; ನನ್ನೊಡನೆ ಕೆಲವರು ಬರುತ್ತಾರೆ; ಕೆಲವರು ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖಪರದೆ ಹಾಕಿದವರು ಕೆಲವರು. ಇಲ್ಲದವರು ಕೆಲವರು. ಕೊಡ ತುಂಬಲು ಬರುವವರು ಕೆಲವರು, ನೀರು ಹೊತ್ತು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವವರು ಕೆಲವರು.

ದಿನ ಕಳೆದು ಕತ್ತಲು ಮುಸುಕುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಹಾದಿ ನನ್ನದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ.

ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕು, ಹಿಂದಿರುಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆ ಮಾವಿನ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳದ ದಡದಿಂದ, ನದಿಯ ಮರಳಿನಿಂದ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ, ಹೊಲದ ಮನೆಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಬಂದು, "ಪುನಃ ಬಂದೆ" ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈ ಮಬ್ಬಿನ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅನೇಕರೊಡನೆ ನಾನು ತುಳಿದಿರುವ ಹಾದಿ, ಅಳಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಶ್ರುತಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಪದ್ಯದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಬಂದುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಜೀವನಕತೆಯೂ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಜ್ಜೆಯಂತೆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ದೀರ್ಘಮಾಲೆ ದಿಗಂತದಿಂದ ದಿಗಂತಕ್ಕೆ, ಪೂರ್ವದ ಚಿನ್ನದ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸುವರ್ಣದ ಬಾಗಿಲಿನವರೆಗೆ ಇದೆ.

"ಅನೇಕರು ತುಳಿದ ಹಾದಿಯೇ, ಯುಗಾಂತರಗಳ ಕತೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ

ಧೂಳಿನ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮರೆಸಿಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಿವಿಯಿದೆ. ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕತೆ ಹೇಳು."

ಆದರೆ ಹಾದಿ ರಾತ್ರಿಯ ಕರಿಯ ತೆರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತದೆ.

"ಹಾದಿ, ಅನೇಕರು ತುಳಿದ ಹಾದಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ತುಳಿದ ಅನಂತ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಆಸೆಗಳು ಏನಾದವು ?"

ಹಾದಿಯು ಮೌನ ಮುರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳ ಆಕಾಶವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

"ಹಾದಿ, ಅನೇಕರು ತುಳಿದ ಹಾದಿ, ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಪಾದಗಳು—ಅವು ಇನ್ನೂ ಇವೆಯೇ ?"

ಬಾಡಿದ ಹೂಗಳು, ಸುಮ್ಮನಾದ ಗೀತಗಳು ಸೇರಿದ ಕಡೆ, ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ನೋವು ನಕ್ಷತ್ರದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರದ ಬೆಳಕನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವೆಡೆ. ಇರುವ ತನ್ನ ಅಂತ್ಯದ ಅರಿವು ಹಾದಿಗಿದೆಯೇ ?

ಅರೆಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು

ಕಿಟಕಿಯ ಗಾಜಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆಮನೆಯ ನಿತ್ಯಜೀವನ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಗೆರೆಗಳ ಚುಕ್ಕೆಗಳ, ಅರ್ಧ ಬರೆದ, ಅರ್ಧ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಚಿತ್ರವದು.

ಒಂದು ದಿನ ವನಮಾಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ನೋಡಲು ಆ ಮನೆಯ ಚಿತ್ರಪಠದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಹೊಸ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡನು; ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ, ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ.

ಹೆಂಗಸು ಕಿಟಕಿಯಬಳಿ ಕುಳಿತು ಹುಡುಗಿಗೆ ಜಡೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಒರಟುತನದಿಂದ ಹುಡುಗಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಕತ್ತಲ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಪಟವನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆಕೆ ನಿತ್ಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ವನಮಾಲಿ ಕಿಟಕಿಯ ಗಾಜಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಡಕೆ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ಹಳೆಯ ಕಾಲುಚೀಲಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ನಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಒಣಗಲು ಕೂದಲನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದುಪಟಿ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಒಣಗಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಗಂಡಸರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಾಗ ಹೆಂಗಸರು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಸ್ಪೀಟಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಬಿಳೀ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಕೂಡ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹುಡುಗಿ ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಹರವಿ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಡಿಲವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕೂದಲು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆಯ ಬೆರಳು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಆತ್ಮದ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಗದಕ್ಕೆ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲುಸಿರುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಒಂದುದಿನ ಆಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬರೆದು ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು. ಗೋಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಾಗೆ ಬಂದು ಮಾವಿನ ಓಟೆಯನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ಘನವಾದ ಮೋಡ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಂದು ಕನಸು ಕಾಣುವ ಅರ್ಧ

ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮುಸುಕಿದಂತಾಯಿತು. ಕೂದಲು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿದ್ದು, ಮುಖವೆಲ್ಲಾ ನೆರಿಕಟ್ಟಿದ್ದ, ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಮುಗಿಯದ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು.

ಹುಡುಗಿ ಮೊಗಸಾಲೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿ ಬಂದು ಆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಲು ಒಂದು ಚಂಡಮಾರುತವೆದ್ದಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಂಜೆ ವನಮಾಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಕಂಡನು. ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ಎದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ವನಮಾಲಿ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದು ಆಕೆಯ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಗದ ಆಕೆಗೆ ಸೇರದಿರಲೆಂದು ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಕಿಟಕಿಯಿಂದಾಚೆ ನೋಡಲು ಕೂಡ ಆತನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ದಿನ ಆತನು ಊರುಬಿಟ್ಟನು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು ಯಾರೂ ಅರಿಯರು. ಕಾಲೇಜು ತೆಗೆಯುವವೇಳೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು. ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಯಕಡೆ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು. ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ಮೇಜಿನಮೇಲಿದ್ದ ಕಾಗದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಅಪರಿಚಿತ ಸ್ತ್ರೀಯ ಅಕ್ಷರವಿದ್ದ ಕಾಗದವಿತ್ತು. ಅಂಚೆಯ ಮುದ್ರೆ ಆ ಊರಿನದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ವನಮಾಲಿ ಬಹಳಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಕಾಗದ ಬಿಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ದೀಪಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದನು. ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಕಂಡ ಮಸಕು ಚಿತ್ರದಂತೆ ಲಕ್ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಕರಿಯ ಗೆರೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹರಿದು ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬೀಗಹಾಕಿ "ಅದನ್ನೆಂದಿಗೂ ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

ರಾಹುವಿನ ಪ್ರೇಮ

ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು ? ನೀನು ನನ್ನ ಸೆರೆಯಾಳು. ನಿನ್ನ ಬರಿತೋಳಿನ ಸುತ್ತಲೂ ನನ್ನ ಆಸೆಯ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಂಕೋಲೆಯ ಸದ್ದು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವುದು.

ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ, ನೀನೆಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ, ನೆರಳಿನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಿಂದ ನೀನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ.

ಅಂತರ್ಗತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಳತರವಾದ ಈ ಮುಖ ನಿನ್ನೆದುರಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಉಸಿರು ನಿನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಹೃದಯದ ಹುಚ್ಚುಬಡಿತದಡಿ ನಡುಗುವ ನಿನ್ನ ಎದೆ ಗಾಬರಿಯಿಂದ, ನೋವಿನಿಂದ ಮುದುರುತ್ತದೆ.

ರಾತ್ರಿಯ ಕಗ್ಗತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾರದಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಕೆಟ್ಟಿರುವಾಗ, ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ತೀರಿಸಲಾರದ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೀರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ ನೀನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ. ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ, ಮೋಡದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೀನು ಕಾಣುತ್ತಿ. ಕೆಟ್ಟ ಕನಸಿನಂತೆ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತೇನೆ. ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತ ಭಿಕ್ಷುಕನ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದಂತೆ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರೇತದೊಡನೆ ಪ್ರೇತದಂತೆ ದೀರ್ಘವಾದ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯೋಣ.

ಪ್ರಪಂಚಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿ ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಂತಿದೆ. ನನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೀನು ಹೆಣಗಾಡಿದಷ್ಟಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಹಿಡಿತ ಬಿಗಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಹಸಿವು ಆಕಾಶದಂತೆ; ಯುಗಯುಗಾಂತರಗಳು, ಶತಮಾನಗಳು ಕಳೆದರೂ, ಅದು ಆರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬದುಕಿನ ಹಿಂದೆ ಸಾವು ; ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೆದರಿಕೆ. ಪ್ರೇಮಿಯಂತೆ ದಿನದ ಹಿಂದೆ ರಾತ್ರಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಬೆಳಕಿನ ಹಿಂದೆ ನೆರಳಿಲ್ಲದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕೃತಿ ನಿಯಮ. ಸೌಂದರ್ಯದ ಹಿಂದೆ ರಾಹುವಿನ ಪ್ರೇತವಿದ್ದೇ ಇದೆ.

ಜೀವ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು

ನನ್ನ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಒಂದು ಕೆಂಪು ಹಾದಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಗಾಡಿಗಳು ಸದ್ದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗಿಯರು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತಾ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗುವರು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರು ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಹಾದಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಎಲ್ಲೋ ಇದೆ.

ವಿರುದ್ಧ ಚಿಂತೆಗಳಿಂದ ಕಲಕಿದ, ಭಿನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಹರಿದ ಜೀವನ ಭಾಗ ತೆರೆಯ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದಿದೆ. ಈ ದಿನ ದೇಹ ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿದೆ; ಮನಸ್ಸು ಆಶಾರಹಿತವಾಗಿದೆ.

ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ತೆರೆಗಳೇಳುವುವು; ಅವುಗಳ ಶಬ್ದ ನೀರಿನ ಆಳದಲ್ಲಡಗಿರುವ ಭೂತಳವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಮರೆಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಲೆಗಳ ಸದ್ದಡಗಿದರೆ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲ್ಭಾಗ ತನ್ನ ಇತರ ಭಾಗಗಳೊಡನೆ ಐಕ್ಯತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಜೀವನದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಸದ್ದಡಗುತ್ತಲೇ ಭೂಮಿಯ ನಿತ್ಯತಳದ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಕಂಡೆ.

ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿರುವವರೆಗೂ ಹಾದಿಯ ಪಕ್ಕದ ಗಿಡವನ್ನು ನೋಡಲು ನನಗೆ ಬಿಡುವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನ, ತುಳಿದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ್ದೇನೆ, ಅದರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುವ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಆಲದ ಮರ ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಸ್ಪೃಷ್ಟಿಸಿ, ಕೂಡಲೆ ಕಳವಳದಿಂದ "ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ?" ಎಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಾನು "ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಹೆದರಬೇಡ" ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲಕಾಲ ಅದು ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಎಲೆಗಳು ನಡುಗಿ ಕಳವಳದಿಂದ ಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪುನಃ ನಾನು, "ಹೌದು, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯ. ಯುಗಾಂತರಗಳ ಕಾಲ ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಆಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಹೀರಿದ್ದೇನೆ. ಭೂಮಿಯ

ಎದೆಯಿಂದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ."

ಗಿಡದಿಂದ ಗಾಳಿಯುಸಿರು ಬಂತು. ಮೂರು ಬಾರಿ "ಹೌದು ಹೌದು, ಹೌದು" ಎಂದು ಮಲಗಿತು.

ಅದರ ಅಲುಗಾಟದಲ್ಲೂ ಅದೇ ಧ್ವನಿಯ ಮಾರ್ದನಿ; ನನ್ನ ಹೃದಯದ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ, ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಕುಗಳ ಮೂಕ ಸುತ್ತಾಟದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಧ್ವನಿ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಭಾಷೆ. "ನಾನು ಜೀವದಿಂದಿದ್ದೇನೆ; ನಾವು ಜೀವದಿಂದಿದ್ದೇವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ.

ಆ ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ಆನಂದವಿದೆ. ಆನಂದದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ.

ಗಿಡ ನನ್ನನ್ನು "ಬದುಕಿರುವೆಯಾ ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತದೆ.

ನಾನು "ಹೌದು ಗೆಳೆಯಾ, ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ" ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ.

ಆ ಗಿಡದೊಡನೆ ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪರಿಚಯ ಬೆಳೆಸಿದಾಗ ಅದರ ಎಲೆಗಳು ಹಸುರಾಗಿ ಯೌವ್ವನದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದುವು.

ಅವುಗಳ' ಮೂಲಕ ಆಗಸದ ಬೆಳಕು ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಾಕಿ ಜಗತ್ತಿನ ನೆರಳುಗಳ ಗೆಳೆತನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ನಂತರ ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೋಡಗಳು ಸಾಗುತ್ತಾ ಎಲೆಗಳು ಕಪ್ಪಾಗುತ್ತ ಬಂದುವು. ಈಗ ಅವು ಮುದುಕರ ಬಲಿತ ಬುದ್ಧಿಯಂತೆ ದಪ್ಪ ವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಹಾಯಲಾರದು. ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಗಿಡ ಬಡವರ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಂತಿದ್ದಿತು. ಈ ದಿನ ಪ್ರತಿ ಕೊಂಬೆಯೂ ತುಂಬಿ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳಾದ ಗೃಹಿಣಿಯಂತಿದೆ. ತನ್ನ ಸಾವಿರಾರು ಪಚ್ಚೆಗಳನ್ನು ಬೀಸಿ "ಇಟ್ಟಿಗೆ ಗಾರೆಗಳಲ್ಲೇಕೆ ಅಡಗಿದ್ದೀರಿ? ನನ್ನಂತೆ ಹೊರಗೇಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ?" ಎನ್ನುತ್ತದೆ.

"ನಾವು ಎರಡು ಜಗತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಯಬೇಕಾಗಿದೆ–ಒಳಗಿನದು, ಹೊರಗಿನದು."

ಗಿಡ "ನಿಜವಾಗಿ! ಒಳಗಿನದು ಯಾವುದು ?"

"ನನ್ನೊಳಗಿರುವುದು"

"ಅಲ್ಲೇನು ಮಾಡುವೆ ?"

"ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ"

"ಅಷ್ಟು ಮಿತ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೀ? ಯೋಗಿಯಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀ."

ನೀರು ದಡಗಳ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ನದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದೇ ಪದಾರ್ಥ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಮಾಣಿಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ; ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಗಿಡವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಿಡಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪರಿಮಿತಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು.

ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ—"ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ ನನ್ನ ಪರಿಮಿತಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಸ್ತುವಾಗುತ್ತದೆ."

ಗಿಡ "ನಿನ್ನ ಪರಿಮಿತ ಸೃಷ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೊಡನೆ ಎಣಿಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು."

"ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ಹೊರಲೋಕದ ವಸ್ತುಗಳು. ಅವರೊಡನೆ ನನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಲಾಗದು."

"ಹಾಗಾದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಳೆಯುತ್ತೀ?"

"ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ಅಳತೆಗೋಲಿನಿಂದ."

ಗಿಡ, "ಪಶ್ಚಿಮದ ಗಾಳಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲುಸುರಿ ನನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ನನಗರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ."

"ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಲಿ? ಪಶ್ಚಿಮದ ಗಾಳಿ ನನ್ನ ತಂಬೂರಿಯ ತಂತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅದು ಒಂದು ಸುಂದರ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಬೇರೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿ ಯಾವ ಅರಿಯದ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುವುದೋ ನಾನರಿಯೆ. ಆದರೆ ಅಳೆಯಲಾಗದ ನೋವಿನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಆಗಸವಿದೆಯೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ."

"ನೀನು ಎರಡು ಆಗಸಗಳ, ಎರಡು ಜಗತ್ತುಗಳ ಪ್ರಾಣಿ. ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಒಳ ಅರ್ಥ ನನಗೊಂದು ಚೂರೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ."

"ಆಗದಿದ್ದರೇನು?"

"ಆದರೆ ನನ್ನ ಸರಳವಾದ ಅರ್ಥ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಿತೆ?"

"ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ಮನದೊಳಹೊಕ್ಕು ಹೊಸರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳುತ್ತಿವೆ, ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ, ಸಂಗೀತವಾಗಿ."

ಆಲದ ಮರ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತಿ, "ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರು. ನಿನ್ನ ಆಲೋಚನೆಗಳೂ ಹೆಚ್ಚು! ಮಾತುಗಳೂ ಹೆಚ್ಚು." ಎನ್ನುವುದು.

ಗಿಡದ ಮಾತು ನಿಜ: "ನಾನು ಮೌನವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೆಲವರು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವಂತೆ, ಮೌನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ."

ಅನ್ಯಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಗಿಡವನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯ ತಂತಿಗಳಮೇಲೆ ಅದರ ಎಲೆಗಳು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸಂಗೀತಗಾರನ ಬೆರಳುಗಳಂತೆ ಸರಿಯುತ್ತವೆ.

ತಟ್ಟನೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, "ನೀನು ನೋಡಿದ್ದಕ್ಕೂ ನಾನು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇನು?" ಎನ್ನುತ್ತದೆ.

ನಾನು "ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ? ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೇ" ಎಂದು ಅದನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾತನಾಡದೆ ಕುಳಿತು ಬೆಳಕು ಮರೆಯಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಗಿಡ "ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಯಿತೆ?"

"ಹೌದು."

ಮರುದಿನ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, "ನಿನ್ನೆ ಆಲದ ಮರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನೀನು—ಅರ್ಥವಾಯಿತು—ಎಂದೆ. ಏನರ್ಥವಾಯಿತು?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತದೆ.

ನಾನು—"ಆಲೋಚನೆಗಳ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಜೀವಕಿಡಿ ಮಸಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಲು ನಾನು ಹುಲ್ಲನ್ನೂ ಗಿಡವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ."

"ಏನನ್ನ ನೋಡುತ್ತೀ?"

"ಈ ಜೀವಕಿಡಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಆಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಎಲೆ, ಹೂ, ಹಣ್ಣುಗಳಾಗಿ, ರಸ ವಾಸನೆ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಅದರಿಂದ ಮೌನ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಆಲದ ಮರದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ—ಮರಗಳ ಪ್ರಭುವೇ, ಜಗತ್ತಿನ ಮೊದಲ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಂದ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ನಿನ್ನ ರೆಂಬೆಗಳು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿವೆ. ಆ ಕಾಲದ ಸರಳವಾದ

ನಗು ನಿನ್ನ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಆ ಪುರಾತನ ಜೀವದ ಸರಿದಾಟವನ್ನು ನಾನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆಲೋಚನೆಗಳ ಹೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ನಿಶ್ಚೇತನವಾಗಿತ್ತು. ನೀನು ಅದನ್ನು ಕೂಗಿ, "ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಸೂರ್ಯ ಗಾಳಿಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನನುಭವಿಸು. ನಿನ್ನ ಕುಂಚ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತಾ," ಎಂದೆ.

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮೌನವಾಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ದುಃಖದಿಂದ, "ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬದುಕಿನ ವಿಚಾರ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀ. ನಿನ್ನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅರಿಸಿ ತರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಚಾರ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ.

"ಅವುಗಳ ವಿಚಾರ ಮಾತನಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೆ? ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ; ಅವುಗಳಿಗೇ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿದೆ. ಅವುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಜಟಿಲತೆಯಿಂದ ಭೂಮಿ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂತವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವು ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಬೆಳೆಯುಬಹುದು? ಆ ಆಲದ ಮರದ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ, ಉತ್ತರ."

"ಆಹಾ? ಏನುತ್ತರ ಅದು?"

"ಜೀವವಿಲ್ಲದಿರುವವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅಸಹ್ಯಕರವಾದ ವಸ್ತುವೆಂದು. ಜೀವ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ವಸ್ತು ವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಸುಂದರವಾಗುವುದು. ಆಲದ ಮರವೇ ಉದಾಹರಣೆ."

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು, ಜೀವವೆಚ್ಚತ್ತು ಜಡಜಗತ್ತಿನ ಕಡೆ ಹೊರಟಿತು.

ಅದರ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆಯಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ, ಧೂಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಆಲದ ಮರ ಆ ಆದಿಜೀವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಜೀವಸತ್ವ ನನಗೆ ಸುಖಾಗಮನವನ್ನು ಕೋರುವಂತೆ ತನ್ನ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾನು "ರಾಜ, ಮರುಭೂಮಿಯ ರಕ್ಕಸನೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

"ಅದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡು."

ನಾನು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದೆ. ಕೆಲವು ಹೊಲಗಳು ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಸುರಾಗಿವೆ.

ಕೆಲವು ಬತ್ತ್ರದ ತೆನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ದೂರದಿಗಂತವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರೆ ಮಾಡಿ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಗಿಡದ ಕಾಡುಗಳಿವೆ.

"ರಾಜಕುಮಾರ, ನೀನು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ. ಚಿಕ್ಕವನಾದರೂ, ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಕ್ರೂರಿಯೂ ಆದ ರಾಕ್ಷಸನೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ. ನಿನ್ನ ಆಕಾರ ಚಿಕ್ಕದು ; ಬಾಣಗಳು ಕಡಮೆ. ರಾಕ್ಷಸನ ಬಳಿ ಆಯುಧಗಳಿವೆ, ಹೊಳೆಯುವ ಕವಚವಿದೆ. ಆದರೂ ಸುತ್ತಲೂ ನಿನ್ನ ಹಸಿರು ಧ್ವಜಗಳು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಲಗುತ್ತಿವೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳು ರಾಕ್ಷಸನ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲಿವೆ. ಕಲ್ಲುಗಳೂ ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವೆ ; ಧೂಳು ಗುಲಾಮನಂತೆ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ತಲೆಬಾಗುತ್ತಿದೆ."

ಗಿಡ—ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆ.

ನಾನು—ನಿನ್ನ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ; ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ರೂಪವಿದೆ ; ವಿಜಯ ವಿನಯದ ವೇಷಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಆಲೋಚನಾಪರರು ನಿನ್ನ ಅದೃಶ್ಯ ಹೋರಾಟದ, ವಿಜಯದ ರಹಸ್ಯದ, ರೀತಿಯನ್ನರಿಯಲು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಜೀವ ಹೇಗೆ ಸಾಗುವುದೆಂದು ತೋರಿಸಲು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದೀ. ಅಲ್ಲಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡವರು ನಿನ್ನ ನೆರಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ; ಎದೆಗುಂದಿದವರು ಮಾತನಾಡಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಆಲದ ಮರದ ಜೀವಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ, "ನಾನು ಮರುಭೂಮಿಯ ರಕ್ಕಸನೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಯಾವ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವನೋ ತಿಳಿಯದು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮುಂಚೆ ಅವನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ?"

"ಹೌದು. ಆತನನ್ನು ಮನಸ್ಸೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ."

"ಆತನು ನನಗಿಂತ ಕ್ಷುಬ್ಧ ; ತೃಪ್ತಿಯನ್ನರಿಯ. ಆತನ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ ?"

"ಬಲ್ಲೆ. ನೀನು ಜೀವಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ ; ಆತನು ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಎಲ್ಲೋ ತ್ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧ ಜಡವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ; ಅವನದು ಕ್ಷಾಮದೊಡನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಟ. ಹೋರಾಟ ಬಿಸಿ

ಯೇರುತ್ತಿದೆ. ಜಯಾಪಜಯಗಳ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಸುರು ಧ್ವಜಗಳು ವೀರರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬುತ್ತಿವೆ. ಜೀವಗಾನಗಳು ಏರಿಕೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಒಡೆಯುವುವೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ, "ಜೀವಕ್ಕೆ ಜಯವಾಗಲಿ" ಎಂದು ಮೊಳಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಆ ಸಂಗೀತದ ದನಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿನ್ನ ವೀಣೆ "ಭಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ: "ನನ್ನ ತಂತಿಗಳಿಂದ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ವರ ಹೊರಡುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣದ ಜೀವಸ್ವರ; ಅಪಸ್ವರಗಳೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಶ್ರುತಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿ ಅನಂತ ಮಧುರ ಗೀತವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಆಗ ಕೊಡುವುದು ತೆಗೆದುಕೊಡುವುದು, ಹೂಗಳರಳಿದಂತೆ, ಹಣ್ಣು ಫಲಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗುತ್ತದೆ."

ವಿಚಿತ್ರ ಭಿಕ್ಷುಕ

"ಬುದ್ಧನಿಗೋಸ್ಕರ ನಾನು ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಪೌರರೇ ಏಳಿ. ನಿಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಕೊಡಿ": ಈ ಧ್ವನಿ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಶ್ರಾವಸ್ತಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿದೆ.

ಪೂರ್ವಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಪಟ್ಟಣ ಮಾತ್ರ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆ. ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಆಗತಾನೆ ಹಾಡಲಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಧ್ವನಿ, "ಏಳಿ" ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ. "ಕೇಳಿ. ಮೋಡಗಳು ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಭೂಮಿಗೆ ಕೊಡು ತ್ತವೆ, ತ್ಯಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುತ್ತದೆ.

ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕೇಳಿ ಶಕ್ತಿಯ ನಿರರ್ಥಕತೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವನು. ಧನಿಕರಿಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ತೀವ್ರಾಕಾಂಕ್ಷೆ ತಟ್ಟನೆ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಕಾರಣವನ್ನರಿಯದೆ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುವಳು. ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖ, ಹರಿದು ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹೂವಮಾಲೆಯಂತೆ ತೋರುವುದು.

ಕಿಟಕಿಗಳು ತಟ್ಟನೆ ತೆರೆಯುವುವು. ಅರೆಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದ ನೋಡುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಕಾಣುವನು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನಡೆ ಯುತ್ತಿರುವನು. ವರ್ತಕರು ಅವನಿಗೆ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವರು. ಅವನು ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುವನು. ಬರಿದಾದ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆಯನ್ನೆತ್ತಿ "ಪುರಜನರೇ ಕೇಳಿ. ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡಿ" ಎನ್ನುವನು.

ಚಕ್ರವರ್ತಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವನು. ವರ್ತಕರೂ ಭೂಮಾಲಿಕರೂ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಹೋಗುವರು. ಯಾರೂ ಉಚಿತ ದಾನವನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲಾ ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಭಿಕ್ಷುಕನ ಕಾಲ ಬಳಿ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದೆ.

ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆತನು ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ನೆರಳಿ ನಲ್ಲಿ ನಲುಗುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಲು ಬೀದಿಯನ್ನು ಸೇರುವನು ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಆತನ ದನಿಕೇಳಿ ಮಣ್ಣು ಗುಡಿಸಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಬರುವಳು. ಆತನ ಪಾದಧೂಳಿ

ಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿ, ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಾದಿರುವಂತೆ ಹೇಳುವಳು. ಬಾಗಿಲ ಹಿಂದೆ ಅವಿತು ತನ್ನ ಹರಕು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಆತನ ಕಡೆಗೆಸೆಯು ವಳು. ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಳು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಮುಖ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು, ಆಕೆ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರುವಳು. ಆತನ ದನಿ, "ತಾಯೇ, ನೀನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ನೀನು ಕೊಟ್ಟದ್ದೀ." ಎನ್ನುವುದು. ಹರಕು ಚಿಂದಿಗಳನ್ನು ಎದೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹೋಗುವನು.

ಆತನು ನಿತ್ಯ ; ಆತನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು

ಈಗ ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ? ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಕಾಲ, ಯುಗಾಂತರಗಳ, ಕಲ್ಪಗಳ, ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಡಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಬೆಟ್ಟಗಳ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲು ಕರಿದಾಗಿ ಸತ್ತ ಪಿಶಾಚಿಯ ಕಣ್ಣುಗುಳಿಯಂತಿದೆ. ಆಕಾಶವನ್ನು ಮೋಡಗಳು ಮುಚ್ಚಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ದೊಗರುಗಳೂ ರಾತ್ರಿಯ ಹರಿದ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಕೈಕಾಲುಗಳ ಚೂರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದಂತಿವೆ. ಆಗಸದಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಉಂಡೆಯೊಂದು ಮಿನುಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಅರಿಯದ ಗ್ರಹದ ಕೆಂಗಣ್ಣೋ ಅಥವಾ ಪುರಾತನ ಹಸಿವಿನ ಹೊರಸೂಸಿದ ನಾಲಗೆಯೋ ? ಜ್ವರದ ಆವೇಗದಿಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಮುದ್ದೆಗಳು ಅರಚುತ್ತಾ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿವೆ : ಹೊಣೆಯರಿಯದ ಶಕ್ತಿಯ ಮುರಿದ ಗೋಪುರಗಳು ; ನಾಶವಾದ ನದಿಯ ಸೇತುವೆಗಳು ; ಸರ್ಪನಿಬಿಡವಾದ ದೇವಾಲಯದ ಅವಶೇಷಗಳು.

ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಒಡೆದ ಸದ್ದು!

ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನುಚ್ಚು ನುರಿಯಾದ ಗವಿಗಳೋ ? ದಾವಾನಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಾಡಿನ ರೋದನವೋ ? ಆ ಭಯಂಕರ ಸದ್ದಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅಗ್ನಿಪರ್ವತದ ಆರ್ಭಟದ ಮೂಲಕ ಹರಿಯುವ ಶಿಲಾರಸದಂತೆ, ಸಣ್ಣ ದನಿಯೊಂದು ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಹೊಲ್ಲಮೆಯ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಲು ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳ ದನಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಹರಿದ ಪುಟಗಳಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ನುಸುಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಖದಮೇಲೆ ಭೀತಿಯ ಮುದ್ರೆ. ಒಬ್ಬಮನುಷ್ಯ ರೇಗಿ ನೆರೆಯವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮೃಗಗಳಂತೆ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು "ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾರಲ್ಲ" ಎಂದು ರೋದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟ ಬತ್ತಲೆ ಹೆಂಗಸು ನಗುವಿನಿಂದ ತೂರಾಡುತ್ತ, "ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ." ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಭಕ್ತ ಬೆಟ್ಟದ ಶಿಖರದ ಬಿಳಿಯ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬೆಳಕಿನ ಚಿಹ್ನೆಗಾಗಿ ಕಾಳಾಕಾಶವನ್ನರಸುತ್ತವೆ. ಮೋಡಗಳು ತುಂಬಿ

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ನಿಶಾಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಆತನು, "ಸೋದರರೇ, ಹೆದರ ಬೇಡಿ. ಮನುಷ್ಯನ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿ ಮಹತ್ವಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಯಾವುದೂ ನಿಲ್ಲ ಲಾರದು," ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿರುವವರು ಕೇಳಿ, "ಹುಚ್ಚ, ನಮಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಬೇಡ. ಮೃಗ ಗಳಿಂದ ನಾವು ಪಡೆದ ದೇಹಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನೋವಿನಿಂದ ನಲುಗಿದಾಗ, "ಎಲ್ಲಿದ್ದೀ ಓ ರಕ್ಷಕನೇ" ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾರೆ.

"ಸೋದರರೇ ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ," ಎಂದುತ್ತರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ, "ಆ ಧ್ವನಿ ನಮ್ಮ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದುದ್ಭವಿಸಿದ ಮಾಯೆ. ನಮ್ಮ ಅಂತಶ್ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಪುನಃ, "ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸದಾ ಯುದ್ಧಮಾಡು ತ್ತಾನೆ—ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಯನ್ನೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ."

ಮೋಡಗಳು ಚದರಿವೆ. ಬೆಳಗಿನ ನಕ್ಷತ್ರ ಉದಯಿಸಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಎದೆ ಯಿಂದ ಸಂತೋಷದ ನಿಟ್ಟುಸಿರೇಳುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನು, "ಹೊರಡುವ ಹೊತ್ತಾ ಯಿತು," ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಉಷೆಯು ಆಗಸವನ್ನು ಹೊನ್ನಿನ ಹೊನಲಿನಿಂದ ತುಂಬುವಾಗ, ಜಗತ್ತಿನ ಇರವಿನ ಬೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ಸ್ಪಂದವಾಡುವಾಗ, ವಿಚಿತ್ರ ದನಿಯೊಂದು ಪ್ರತಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲೂ "ಹೊತ್ತಾಯಿತು, ಹೊರಡಿ" ಎಂದು ಉಸುರುತ್ತದೆ.

"ಏತಕ್ಕಾಗಿ."

"ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಅರಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ."

ಈ ಮೆಲು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಜನಸ್ತೋಮ ಮಾರ್ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಗದ್ದಲ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರು ಸ್ವರ್ಗದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊಣ ಕಾಲೂರುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದು ನಗುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗುವ ಮುಖದ ಕಡೆ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಿ "ನಾಯಕ, ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಯಾತ್ರಿಕರು ಗಂಗಾ ನದಿಯ ದಡದಿಂದ ನೈಲ್ ನದಿಯ ಬಯಲುಗಳಿಂದ,

ಟಿಬೆಟ್ಟಿನ ಮಂಜು ಕವಿದ ಕಣಿವೆಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಿಂದ ಹೊರಟರು. ಪಟ್ಟಣಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೇರುವರು. ರಥಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಹೋಗುವರು. ಬಿಸಿಲು ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ ಭರ್ಜಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ರಾಜ, ವೈಭವದಿಂದ ಹೋಗುವನು. ಭಿಕ್ಷುಕರು ಚಿಂದಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮತಗಳ ಜನರು : ಪಂಡಿತರು ಶಿಷ್ಯರು ; ಹೆಂಗಸರು—ಕನ್ಯೆಯರು, ಗೃಹಿಣಿಯರು, ತಾಯಂದಿರು ; ಸೂಳೆಯರು ಕೂಡ ; ಕುರುಡರು ಹೆಳವರು ; ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮತವನ್ನು ಮಾರುವ ಮತಪ್ರಚಾರಕರು.

ಭಕ್ತ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಿಗೊಯ್ಯುವನು.

ಸಿದ್ಧಿ !

ಕಳ್ಳತನ ಕ್ರೌರ್ಯ ದುರಾಸೆಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಭ್ಯವಾದ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಪದ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ಹಾದಿ ಕಡಿದಾಗಿ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ.

ಭಕ್ತ ಮೌನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಬಲಿಷ್ಠರು ದುರ್ಬಲರು, ಯುವಕರು ಮುದುಕರು, ಧನಿಕರಾದ ರಾಜರು ಹಸಿದ ರೈತರು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವರು. ಅವರಿಗೆ ಆಯಾಸವಾಗಿ ಅನುಮಾನವುಂಟಾಗಿದೆ. ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಎಣಿಸುವರು.

ರೇಗಿ, "ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದೂರ ?" ಎಂದು ಕೇಳುವರು.

ಭಕ್ತ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳುವನು, ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವರು ಕೋಪದಿಂದ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಬಯಸುವರು. ಆದರೆ ನಡೆಯುವ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ವೇಗದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಆಸೆಗಳ ಸೆಳೆತದಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಯುವರು.

ನಿದ್ದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹಠದಿಂದ, ಕೊಳ್ಳೆ ತಪ್ಪಿಹೋದೀತೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ನುಗ್ಗುವರು.

ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಅವರ ಮುಖಗಳು ಕಠಿಣವಾಗಿ ಮಾತುಗಳು ಕ್ರೂರವಾಗುವುವು.

ರಾತ್ರಿ.

ಯಾತ್ರಿಕರು ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ದೀಪಗಳಾರಿವೆ. ನಿದ್ದೆ ಮೂರ್ಛೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದಂತೆ ಕತ್ತಲು ಹೆಚ್ಚು ಕರಾಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ತಟ್ಟನೆದ್ದು ಭಕ್ತನನ್ನು ಹೆದರಿಸುವನು.

"ಸುಳ್ಳು, ನೀನು ಮೋಸಮಾಡಿದ್ದೀ."

ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಮಾತು ಹಾರುವುದು. ಒಬ್ಬನೆದ್ದು ನಾಯಕನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವನು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಹೊಡೆಯಲು ಏಳುವರು. ಅವನ ಮುಖ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನ ದೇಹ ನುಚ್ಚು ನೂರಾದರೂ ಸದ್ದಿಲ್ಲ. ದೂರದ ನದೀ ಪ್ರವಾಹದ ಘೋಷ ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕುದೆಲ್ಲಾ ಮೌನ. ಜಾತಿ ಹೂವಿನ ಸುವಾಸನೆ ಹೊತ್ತು ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತದೆ.

ಭಯದಿಂದ ಯಾತ್ರಿಕರ ಮುಖ ಬಿಳಿದಾಗುವುದು. ಹೆಂಗಸರು ಅಳಲು ಗಂಡಸರು ಗದರಿಸುವರು. ನಾಯಿ ಬೊಗಳಲಾರಂಭಿಸುವುದು. ನಿಲ್ಲಿಸುವವರೆಗೂ ಅವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವರು. ರಾತ್ರಿ ಮುಗಿಯುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಪಾಪಕೃತ್ಯವನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಹೊರಿಸುವರು, ರೇಗಿ ಅರಚುವರು. ಚಾಕುಗಳನ್ನೆಳೆಯು ತ್ತಿರಲು ಆಕಾಶವನ್ನು ಬೆಳಕು ತುಂಬಿ ಗದ್ದಲ ನಿಲ್ಲುವುದು; ಕೊಲೆಯಾದ ನಾಯಕನ ದೇಹವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರು. ಹೆಂಗಸರು ಕಿರಿಚಿಕೊಳ್ಳುವರು; ಗಂಡಸರು ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಕೆಲವರು ಓಡಲು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು; ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪಕೃತ್ಯದಿಂದ, ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು, "ನಮಗೆ ಹಾದಿ ತೋರುವರಾರು?" ಎಂದು ಕೇಳುವರು. ಒಬ್ಬ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಬಂದ ಮುದುಕ "ನಾವು ಕೊಂದಿರುವ ಮನುಷ್ಯ" ಎನ್ನುವನು. ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ದೃಷ್ಟಿ ತಗ್ಗಿಸುವರು.

ಮುದುಕ ಪುನಃ "ನಮ್ಮ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ, ಕೋಪದಿಂದ ಕೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸೋಣ; ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಲು ಆ ಅಮರಜೀವಿ ಸತ್ತಿದ್ದಾನೆ." ಎಂದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎದ್ದುನಿಂತು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, "ಅಮರಜೀವಿಗೆ ಜಯ," ಎಂದು ಕೂಗುವರು.

ಯುವಕರು, "ಪ್ರೇಮದ, ಆನಂದದ, ಜ್ಞಾನದ, ಅನಂತ ಸಂಪತ್ತಿನ ಗುಡಿಗೆ ಹೊರಡೋಣ." ಎನ್ನುವರು.

ಸಾವಿರ ಧ್ವನಿಗಳು ಆ ಆಸೆಯ ಮಾರ್ದನಿಯಂತೆ, "ನಾವು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಮುಂದಿನದನ್ನೂ ಜಯಿಸೋಣ," ಎಂದು ಕೂಗಿದವು.

ಗುರಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಉತ್ಸಾಹ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಯುವಕರು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವರು. ಅವರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಸತ್ತ್ವಾತನು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದಾನೆ.

ಬಿತ್ತಿರುವ ಹೊಲಗಳನ್ನೂ ಧಾನ್ಯ ಕೂಡಿಟ್ಟಿರುವ ಉಗ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರಗಳು ಜೀವ ಬೇಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವ ಮರುಭೂಮಿಗಳನ್ನೂ ಹಾದು ಹೋದರು.

ಸೂರ್ಯನ ತಾಪದಿಂದೊಣಗಿ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ನಡೆದರು. ಸಂಜೆಯಾದಾಗ ಮುದುಕನನ್ನು "ಅದೇ ಸಿದ್ಧಿಯ ಗುಡಿಯೇ ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಆತನು, "ಇಲ್ಲ, ಗೆಳೆಯರೇ. ಅದು ಬೆಳಕಿನಂಚಿನ ಸಂಜೆಯ ಮೋಡ", ಎಂದನು.

ತಾರೆಗಳು ಸಂಗೀತ ಉಸುರುತ್ತಿರಲು, ಸತ್ತ್ವವನ ದನಿ, "ಗುರಿ ಹತ್ತಿರವಿದೆ" ಎಂದು ಪಿಸುನುಡಿಯಲು, ಅವರು ಮೌನವಾಗಿ ನಡೆದರು.

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ.

ಪ್ರತಿ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯ ಮೇಲೂ ರಾತ್ರಿ ಉದುರಿದ ಮುತ್ತುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಮುದುಕನಿಗೊಂದು ಕನಸಾಗಿ ಒಂದು ಸಂದೇಶ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಆತನು, "ಗೆಳೆಯರೇ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಗಿಯಿತು ; ನಾವು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದೇವೆ" ಎಂದನು.

ಸಿದ್ಧಿಯ ಗುಡಿಯೆಲ್ಲಿ ? ಅಡಗಿರುವ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲಿ ? ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯೆಲ್ಲಿ ? ಪುರಾತನ ಮಾಯೆಯ ಪುಸ್ತಕವೆಲ್ಲಿ ?

ಅದೊಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸೌದೆ ಮಾರುವವರು ಸಂತೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಡಕೆಯ ಚಕ್ರ ತಿರುಗುತ್ತಿದೆ. ಬಿಂದಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೊತ್ತು ಹೆಂಗಸರು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಸ್ತೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೊಂದು ಚಿಲುಮೆ ; ತೆಂಗಿನ ತೋಟ ; ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಗುಡಿಸಲು. ಸಮುದ್ರದಾಚೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅಜ್ಞಾತ ಕವಿಯೊಬ್ಬ ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದು, "ಅಮ್ಮಾ, ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆ" ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಿರುವನು.

ಗುಡಿಸಲಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಯಾತ್ರಿಕರು ತಮ್ಮ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ "ಅಮ್ಮಾ, ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆ" ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳುವರು.

ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವುದು.

ಆಕೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಆಗತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಉಷೆಯು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಬೆಳಗಿನ ತಾರೆಯಿದ್ದಂತಿದೆ.

ಕವಿಯ ತಂಬೂರಿ ಆನಂದದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನವಾಗುವುದು. ಆತನು, "ಮಾನವನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ; ನಿತ್ಯನೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಜನಿಸಿದವನೂ ಆದವನಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ," ಎಂದು ಹಾಡುವನು.

ರಾಜ, ಭಿಕ್ಷುಕ, ಸನ್ಯಾಸಿ, ಪಾಪಿ, ಜ್ಞಾನಿ ಅವಿವೇಕಿಗಳು ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ "ಮಾನವನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ," ನಿತ್ಯನೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಜನಿಸಿದವನೂ ಆದವನಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾಡುವರು.

ಮುದುಕ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ, "ನಾನು ಅಮಾನುಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡೆ," ಎಂದುಕೊಂಡನು.

ಮೇಘದೂತ

ನಮ್ಮ ಸಮಾಗಮದ ಮೊದಲದಿನದ ಮೇಳದ ನಾದದ ನೆನಪು ನನಗಿದೆ. ಅವರು "ದೂರದಿಂದೊಬ್ಬಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಎಲ್ಲರ ಹಿಡಿತವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವಳೊಬ್ಬಳು ನಿನಗೆ ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ." ಎಂದು ಹಾಡಿದರು.

ಆಮೇಲೊಂದು ದಿನ ಮೇಳ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿತ್ತು.

ನನಗೆ ಅರ್ಧ ಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅವಳು ನನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದಳೆಂದು; ಇನ್ನೂ ದೂರವೇ ಇದ್ದಾಳೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೆ.

ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಮಿಲನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆ ಮಿಲನದಡಿ ಇರುವ ಅಗಲಿಕೆ ನಮಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತೀರ ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದಾಗ ತೀರ ದೂರವಾಗಿದ್ದಳು.

ಎರಡು ಹೃದಯಗಳ ನಡುವೆ ಹರಡಿರುವ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಅಂತವಿಲ್ಲದ ಶೂನ್ಯತೆಯ ಮೌನ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ಸಂಗೀತವೊಂದೇ ಅದನ್ನು ತುಂಬ ಬಲ್ಲುದು.

ಆದರೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಆ ಆಗಸವನ್ನು ಕಲ್ಪನೆಯ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಆಸೆ, ಭಯ, ದಿನಚರಿಯ ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಬೆಳುದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಹೃದಯ ನೋವಿನಿಂದ ತುಂಬಿರಲು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಮಲಗಿರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಕೆಯನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನೆಂಬ ನೋವಿನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಾಗ ಯಾರ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತೇನೋ. ಅವಳೂ ಮಣ್ಣು. ಅವಳಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನಂತ ರಹಸ್ಯದ ಆತ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಅದರ ಹಾದಿ ಹೇಗೆ ಹಿಡಿಯಲಿ? ದಡವಿಲ್ಲದ ಯಾವ ಬಯಕೆಯ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಕಳೆದು ಹೋದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಿ?

ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಮೇಘ

ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಜೀವದ ಬಯಕೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದರೂ ದೂರವಿರುವಾಕೆಗೆ ನನ್ನ ಗೀತ ಹಾರಿಹೋಗಲಿ.

ಕಾಲಪ್ರವಾಹದೆದುರು ನನ್ನ ಹಾಡು ತೇಲಿ ಹೋಗಿ ಮೊದಲ ಸಮಾಗಮದ ದೂರದ ದಿನವನ್ನು ಸೇರಲಿ; ಮಳೆಗಾಲದ ಮಳೆಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿ, ವಸಂತಕಾಲದ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ, ಕಾಡಿನ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಂದ ಸುಯ್ದು, ಸಾಲ ಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಆನಂದದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ದಿನ;

ಈ ದಿನ ಆಗಸ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಗ್ಗಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ "ನಾನು ನಿನ್ನವಳು" ಎಂದುಸಿರುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿ, "ಅದು ಹೇಗಾದೀತು. ನೀನು ಮಹತ್ತರ, ನಾನು ಅಲ್ಪ."

ಆಕಾಶ, "ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆ. ನನ್ನ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಗಡಿಕಟ್ಟಲು ಮೋಡಗಳ ತೆರೆಯನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ."

ಭೂಮಿ, "ಅಸಂಖ್ಯಾಕ ತಾರೆಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ನೀನು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತೀ. ನನ್ನದಾಗಿ ಬೆಳಕಿನ ಕಿಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ."

ಆಕಾಶ—"ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ತಾರೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನನಗುಳಿದಿರುವುದು ನೀನೊಬ್ಬಳೇ."

"ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡುಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ವಿಚಲಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ."

"ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬುತ್ತಿದೆ; ನನ್ನ ಹೃದಯವೂ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಂತೆ ಮೃದುವಾಗಿದೆ.

ಕಣ್ಣೀರಿನ ಸಂಗೀತ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಅನಂತವಾದ ದೂರದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಅಗಾಧ ಆಕಾಶವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ.

ಆಕಾಶ ಭೂಮಿಗಳ ವಿವಾಹಗೀತದಿಂದ ಮಳೆ ನಮ್ಮ ಶೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ತುಂಬಲಿ. ಪ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗೆ ಮೀರಿದುದು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಗಾಣಲಿ. ದೂರದ ಕಾಡಿನಂತೆ ಆಕೆ ನೀಲಿಯ ಮುಖಪರದೆಯನ್ನು ಧರಿಸಲಿ.

ಬಿದಿರು ತೋಪಿನ ಮಬ್ಬು ಚಿಟ್ಟೆಯ ಸಂಗೀತದಿಂದ ನಡುಗಿದಾಗ ಮಳೆಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಮಿನುಗಿ ಮಾಯವಾದಾಗ ಆಕೆ ಪರಿಚಿತ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಒಂಟಿ ಹೃದಯದ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಲು ಬರಲಿ.

ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಕ್ಷತ್ರ

ಹುಚ್ಚಿನ ಉದ್ವೇಗದಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರ ಆಕಾಶದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ಕರಿ ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿತು. ಆಶ್ಚರ್ಯ ಗಾಬರಿಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಈ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನೂ ತನ್ನೊಡನಿದ್ದ ಬೆಳಕಿನ ಕಿಡಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋದುದನ್ನೂ ಕಂಡವು.

ಸಮುದ್ರದ ಅಂತರಾಳಕ್ಕೆ, ಬೆಳಕೆಂದೆಂದಿಗೂ ಆರಿದ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹರಡಿದ್ದ, ತಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿತು.

ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯೆಗೇನಾಗಿತ್ತು ? ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತರ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅದು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಉರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೇನೆಂದು ನಾನು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲೆ.

* * *

ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ನಗುಪಿನ ನೋವು. ತನ್ನ ಕಪ್ಪನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಬೆಂಕಿ ನಗುತ್ತದೆ. ನಗು ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟಕ್ಕೂ ಸುಡುವುದೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಕ್ಷತ್ರವೂ ನಕ್ಕು ಬೆಳಗಿತು. ಸುಡುವ ನೋವು ಅಸಹನೀಯವಾದಾಗ ಬೆಳಕಿನ ಸೀಮೆಯಿಂದ ತಣ್ಣನೆಯ ಕರಿನೀರಿಗೆ ದುಮುಕಿತು.

ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಬೆಳಗುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನಕ್ಕವು.

"ನಮಗೇನು ನಷ್ಟ. ಆಕಾಶದ ಬೆಳಕೇನೂ ಕಡಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ." ಎಂದುವು.

ಪ್ರೇತ

ಮುದುಕ ಸಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ ದೇಶವೆಲ್ಲಾ ಅಳುತ್ತಾ, "ಸ್ವಾಮಿ, ನೀನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು," ಎಂದಿತು.

ಆತನು ಚಿಂತಿಸಿ, "ಅಯ್ಯೋ, ನಾನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಹಾದಿ ತೋರುವವರಾರು." ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದನು.

ಜನತೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳು ಮುದುಕ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇತವಾಗಿ ಇರಬಹುದೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರು. ಮನುಷ್ಯ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ; ಪ್ರೇತ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಜನತೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಭವಿಷ್ಯದ ವಿಚಾರ ಚಿಂತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ ತೊಂದರೆಗೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ.

ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟರೆ ಚಿಂತೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹೊಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಭೂತಕಾಲದ ಭುಜಕ್ಕೆ ಹೇರಬಹುದು. ಅದು ಪ್ರೇತವಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೂ ಕೆಲವು ಜನ ಭೂತಕಾಲದ ನೇತೃತ್ವವನ್ನೆದುರು ನೋಡದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಪ್ರೇತ ಅವರ ಕಿವಿಹಿಡಿದೆಳೆಯಿತು. ಅದರ ಎಲುಬಿನ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಣ್ಣು ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ದೇಶವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೇತದ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯಿತು. ವಿವೇಕಿಗಳು "ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದವರೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೀವದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಅಮೀಬಾ ಹೀಗೆಯೇ ಬದುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿಡ ಪೊದೆಗಳಿಗೆ ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವಿಸುವ ವಿವೇಕವಿದೆ", ಎಂದರು.

ಪ್ರೇತದ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಜನತೆ ಈ ವಿವೇಕಿಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಾವೂ ಹಿರಿಯರಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಪ್ರಾಕೃತ ಭೂಮಿಯ ಅಮೀಬಾದ ದೃಷ್ಟಿವಿಹೀನ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಆನಂದ ಹೆಮ್ಮೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದರು.

ದೇಶ ಸೆರೆಮನೆಯಂತೆ ಗೋಡೆಗಳಿಂದಾವೃತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಡೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಂಧಿತವಾದ ಜನತೆ ಪ್ರೇತದ ಆಜ್ಞೆಗೊಳಪಟ್ಟು ಚಾಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು; ದಂಗೆಯೇಳುವ ಸ್ಥೈರ್ಯವೇ ನಾಶವಾಯಿತು. ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅಶಕ್ತರಾದರು.

ಪ್ರೇತದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಊಟ ಬಟ್ಟೆ, ಏನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಶಾಂತಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ಜನತೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇತವೆಬ್ಬಿಸಿದ ಪದ್ಧತಿಯೆಂಬ ಕಬ್ಬಿಣದ ತೊಲೆಗೆ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕುರಿಮರಿಯಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಿತು.

ಅನಂತರ ತೊಂದರೆಗಳಿಗಾರಂಭವಾಯಿತು. ಪ್ರೇತದ ಅಧಿಕಾರ, ಭೂಮಿಯ ಬೇರೆ ಜನಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಹಬ್ಬಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಚಕ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ರಭಸದಿಂದ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಪ್ರೇತದ ಬಾಯಾರಿಕೆ ತೀರಿಸಲು ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ರಕ್ತ ಹರಿಸದೆ ಇದ್ದ ಜನಾಂಗಗಳಿದ್ದುವು. ಶಕ್ತಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದುವು.

ಪುರಾತನ ಕಾಲದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೋದಿ ಬಲ್ಲವರು ಏಕಕಂಠದಿಂದ "ತಪ್ಪು ನಮ್ಮದಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ರಾಜನಾದ ಪ್ರೇತದ್ದಲ್ಲ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲೇ ತಪ್ಪಿದೆ. ಅವು ತಲೆದೋರುವ ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನಿತ್ತು?" ಎಂದರು.

ಜನತೆ ಕೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿತು.

ತಪ್ಪು ಯಾರದಾದರೂ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಸಮುದ್ರದಾಚೆಯಿಂದ ಬಂದ ವಿದೇಶೀಯರು ಮಿಡಿತೆಯ ದಂಡಿನಂತೆ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಬೆಳೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಹೊಲಗಳನ್ನು ಬರಿದುಮಾಡಿದ್ದರು. ತುಂಬ ಉತ್ಸಾಹ ದೂರದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕ್ರಿಯಾವಂತರವರು. ಪ್ರೇತದ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಜನತೆ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆಯೋ ಅಥವಾ ಪ್ರೈಲಿಗೆಯ ಭಯದಿಂದ ದೂರವಾಗಿಯೋ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು "ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಕಡೆ ಗಮನ

ಕೊಡದವರು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳು" ಎಂದು ಓದಿದರು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜನರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕುತ್ತಿದ್ದ "ಬರೀ ಹೊಲಗಳಿಂದ ಕಂದಾಯ ಕೊಡುವುದು ಹೇಗೆ?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು; ಶವದ ನಗುವಿನಂತೆ ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು: "ನಿಮ್ಮ ಎದೆಯ ರಕ್ತದಿಂದ, ಗೌರವದಿಂದ, ಆತ್ಮದಿಂದ, ಋಣತೀರಿಸಿ" ಎಂದು ಕೇಳಿಸಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಒಂದೊಂದೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ, "ಪ್ರೇತದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಸದಾಕಾಲವೂ ಇರುವುದೇ?" ಎಂಬುದು.

ಅಜ್ಜಿ ಅಜ್ಜರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು.

"ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾವೆಂದೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಕ್ರಮ ಬದಲಾಯಿಸುವುದೆಂದರೇನು?"

ಆದರೆ ಯುವಕರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉದ್ಧಟತನದಿಂದ "ಹೇಗಾದರೂ ಈ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತೇವೆ." ಎಂದರು.

ಪ್ರೇತದ ಕೆಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದ ನಕ್ಕು "ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ. ಅದೃಶ್ಯವಾದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನೊಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇನೋ ನೋಡಿ," ಎಂದರು.

ಸತ್ಯಾಂಶವೇನೆಂದರೆ ಪುರಾತನ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರೇತವಾಗಿತ್ತು. ದೇಶವನ್ನು ಕದಲಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ; ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಾಜದ್ರೋಹದ ಭಯದಿಂದ ಬಾಯಿ ಬಿಡದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ರಾತ್ರಿ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಕರೆದು, "ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಹೊರಡುವ ಸಮಯವಾಗಿಲ್ಲವೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಪ್ರೇತ ನಕ್ಕು, "ಮೂಢರೇ, ನೀವೇ ಇಷ್ಟಪಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೋಗುವುದು?" ಎಂದಿತು.

ಅವರು, "ಸ್ವಾಮಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲನೇಕರಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಹೆದರಿಕೆ" ಎಂದರು.

ಪ್ರೇತ ಪುನಃ ನಕ್ಕು, "ನಿಮ್ಮ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭ" ಎಂದಿತು.

ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ

ನನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರ್ಗದ ಹೂಗಳು ಬಾಡಿವೆ; ನನ್ನ ಹಣೆಯ ಕಾಂತಿ ಮಾಸಿದೆ. ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಫಲ ಮುಗಿದಿದೆ; ಇಂದು ನಾನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ನೂರು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅನುಕಂಪದ ನೆರಳಿಗಾಶಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರಿನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಾಣೆ. ಸುಖವಾಗಿರುವ ಸ್ವರ್ಗ, ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಂತಹ ನೂರಾರು ಜನರು ಕಳಚಿದ ತಾರೆಗಳಂತೆ ತಟ್ಟನೆ ಭೂಮಿಯ ಜನನ ಮರಣ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ಅದು ನೋಡುತ್ತದೆ; ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷ ಒಂದು ಸಣ್ಣಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಂಕಟವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾ ಮೇನಕೆ! ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ನೀನು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀ. ಹಾ ಊರ್ವಶಿ! ನಿನ್ನ ಎದೆಯನ್ನೊರಗಿರುವ ವೀಣೆ ನನಗೆ ಆಶ್ವಾಸನಗೀತೆ ಹಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ದೇವತೆಗಳೇ, ಸುಖವಾಗಿರಿ; ಅಮೃತದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಯೌವ್ವನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅಪ್ಸರೆಯರೇ, ಸುಖವಾಗಿರಿ. ಪ್ರೇಮದ ಕ್ರೂರವಾದ ನೋವಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳ ಹೊಳಪು ಮಸಕಾಗದಿರಲಿ. ನಿಮಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಬಯಸುವ ಜೀವಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ದಿನ ಆಕೆ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯ ಕುಂಕುಮದಿಂದಲಂಕೃತಳಾಗಿ, ಗಂಧಪೂರಿತವಾದ ಹಣೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುವಳು. ಆಕೆ ನನ್ನ ಸುಖವೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ದುಃಖವೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ರಾತ್ರಿಯವೇಳೆ ಸ್ವರ್ಗ ಕನಸಿನಂತೆ ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದು. ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಬಯಕೆಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ವಿಚಿತ್ರತರ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ; ನನ್ನ ವಧುವಿನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ; ದಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯ ತಲೆಗೂದಲು ಹರಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಆಕೆಯ ಎದೆ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಾ ಅಲುಗುವುದನ್ನು

ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಬಗ್ಗಿ ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಮುತ್ತಿಡುತ್ತೇನೆ.

ತಾಯೆ, ಭೂದೇವಿ. ಈದಿನ ಅಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನಗಾಗಿ ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಕಾತರವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ನೀನು ದುಃಖದಿಂದ ಕರೆದ ಕಣ್ಣೀರು ಎಂದೋ ಒಣಗಿದೆ. ನಾನು ಪುನಃ ನಿನ್ನ ತೋಳನ್ನು ಸೇರಿದಾಗ ಸ್ವಾಗತಗೀತೆಯಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪ ಹರಿಯುವುದು! ಮತ್ತೆ ತಾಯಿ, ಆ ದಿನದಿಂದ, ಒಮ್ಮೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಲಭಿಸಿದವನು ಪುನಃ ಕಳೆದು ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ, ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸುವುದು.

ರಾಜಕುಮಾರ

ರಾಜಕುಮಾರ ರಾಜ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಯಾರೂ ಎಂದೂ ಆಳದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ.

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿತ್ಯನಾದ ರಾಜಕುಮಾರ ಕಾಣದುದನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.

ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ? ಏಕೆ?

ಬಾವಿಯ ನೀರು ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬೆಟ್ಟದ ನದಿ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೇನು ಬಂಧಿಸುವುದು? ಆತನಿಗೆ ಮರಳುಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಯಂಕರ ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾನೆ.

ಪುನಃ ಪುನಃ ಮನುಷ್ಯ ಮಗುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಈ ಹಳೆಯ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ದೀಪ ಅಲುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಮಗುವೂ ಕೈಮೇಲೆ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, "ನಾನೇ ಆ ತಿರುಗುವ ರಾಜಕುಮಾರನೇ?" ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಮರುಭೂಮಿಯಾಚೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದಾವೃತವಾದ ಸಾಗರ; ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಸಣ್ಣ ದ್ವೀಪ. ಅದರ ನಡುವೆ ಬಂಧಿತಳಾದ ರಾಜಕುಮಾರಿ. ರಾಕ್ಷಸನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಬೇರೆ ಜನರು ಸಂಪತ್ತು ಕೀರ್ತಿ ಸುಖಗಳಿಗಾಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಆ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ದ್ವೀಪದ ಸುತ್ತಲೂ ಬಿರುಗಾಳಿ. ದೋಣಿ ಯಾವುದೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳ ಪ್ರಾರಂಭ ಮುಕ್ತಾಯಗಳೂ ಇವೇ. ರಾಜಕುಮಾರಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆಂದೂ, ಸಮುದ್ರ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡಿದೆಯೆಂದೂ, ರಾಕ್ಷಸ ಭಯಂಕರನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದೂ, ಏಕಾಂಗಿಯಾದ ರಾಜಕುಮಾರ ದಡದ ಮೇಲೆ

ನಿಂತು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವನೆಂದೂ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಮಗು ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ.

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಹನಿ ಹನಿಯಾಗಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ಮಗು ನೋಡುತ್ತದೆ; ಮಿಡಿತೆ ಕಿರಿಚುವುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ "ನಾನು ರಾಕ್ಷಸನ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ," ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ನೀಲಕನಸಿನಾಚೆ ಹಾದಿಯಿಲ್ಲದ ನೀರಿದೆ. ರಾಜಕುಮಾರ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಧುಮುಕುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಅವನ ಕಾಲು ನೆಲಮುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಮಾಯೆಯಿಂದೆಂಬಂತೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಗರವಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಪಟ್ಟಣ ವಿರುತ್ತದೆ. ಟ್ರಾಂಗಳೋಡುತ್ತಿವೆ. ರಸ್ತೆಯ ತುಂಬಾ ಗಾಡಿಗಳು.

ರಾಜಕುಮಾರ—ಆತನ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳೆಂತಹುವು? ಆತನ ಷರ್ಟು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿಲ್ಲ; ಜೋಡುಗಳು ಮಣ್ಣಾಗಿವೆ. ಅವನೊಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ; ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓದಲು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಜೀವನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು!

ರಾಜಕುಮಾರಿ? ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಮುಖ ವೇನೂ ಸಂಪಗೆಯ ಬಣ್ಣವಲ್ಲ.

ಆಕೆಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಬಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೀಗ ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಕೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಧನಿಕನಾದ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕನೊಡನೆ ಆಕೆಯ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮದುವೆಯ ರಾತ್ರಿ ಹುಡುಗಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಹುಡುಗನೊಡನೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವರು ಮದುವೆಯಾದರೆಂಬ ವರ್ತಮಾನ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮುದಿ ಮದುವಣಿಗ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸುಳ್ಳು ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗ ಸೆರೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಹಾದಿ ಸುಗಮವಾಗಿಲ್ಲ; ಮರುಭೂಮಿಯ ಹಾದಿಗಿಂತ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿದೆ. ಪುನಃ ಪುನಃ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಹಸಿದ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಬರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮಾಂಸದಾಸೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ.

ಹಾದಿಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕನ ಶಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗಿದೆ. ಕಡೆಗೊಂದು ದಿನ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

ಆ ದಿನ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸಾವೊಂದು ಮಾತ್ರ ಆವನನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ಸಾವು ಅವನ ಹಣೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಘಟನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಣ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ: ಕನಸು ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ; ಅವನು ಪುನಃ ಅಲೆಯುವ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಯಿದೆ. ರಾಕ್ಷಸನ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುರಿದು ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

ರಾಜಕುಮಾರ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಮರುಭೂಮಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟನೆಂಬ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಮಕ್ಕಳು ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಅವನ ಮುಂದೆ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳ ಅಲೆಗಳೇ ಹೊರಳುತ್ತಿವೆ.

ಆತನು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೊಬ್ಬ ವಿಚಿತ್ರ ಮನುಷ್ಯ. ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ ; ಅಮರನಾದ ರಾಜಕುಮಾರ.

ಮೀನು

ಅವಳ ಮೊದಲ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲೇ ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಎರಡನೆಯದು ಒಂದು ವರ್ಷಮಾತ್ರ ಬದುಕಿತ್ತು. ಅವಳಿನ್ನೂ ಯುವತಿ. ಹಸುರು ಹಣ್ಣು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅವಳ ಆತ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಚ್ಚಿತ್ತು. ಲೋಕದ ಉತ್ತಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಜೀವಂತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಸೆ.

ಅವಳ ಗುಡಿಸಿಲಿನ ಹಿಂದೆ ಸಣ್ಣದೊಂದು ತೋಟವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮಾತೃ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಿಂದ ಕರೆ ಬಂದಾಗ ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗತಾನೆ ಹೂ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಪ್ರೇಮ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರಿಮೂಗಿನ ಭಂಟ ಎಂಬ ನಾಯಿ ಆಕೆಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಅವನಿಗಾಗಿ ಮೀನು ಒಂದು ಮಣಿಸರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದು ಅರ್ಧ ಮುಗಿದಾಗ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯ ಹೊಸಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಅವಳ ಗಂಡ ಬಂದನು.

ನಾಯಿಯ ಯಜಮಾನ ಅದನ್ನವಳಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮೀನುವಿನ ಗಂಡನಿಗೆ ಅದು ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. “ನಾಯಿಗಳು ಹೊಲಸು”ಎಂದನು.

ಹೊಸಮನೆಯಲ್ಲೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಮೀನೂಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಸಿಗೆ ಯಲ್ಲಿನ್ನೂ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಮೀನು ಮೊಣಕೈ ಮೇಲೆ ತಲೆಯೂರಿ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಕಿಟಕಿಯವರೆಗೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಸಂಪಗೆಯ ಗಿಡದ ತುಂಬಾ ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಮೃದುವಾದ ಸುಗಂಧ ತೇಲಿ ಬಂದು, “ಮೀನು ಹೇಗಿದ್ದೀ ?” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಂತಿತ್ತು.

ಅವಳ ಮನೆಗೂ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಗೂ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಗೆ ಗಿಡ ಬಿಸಿಲಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು—ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತೆಯ ಮೂಕಶಿಶು ತನ್ನದಲ್ಲದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

ಮೀನು ಬೇಗ ಏಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎದ್ದು ನೋಡಿದಾಗ ಸಂಪಗೆಯ ಹೂ ಗಳೊಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

"ಏನಾದುವು ?" ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ಗಿಡಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದಾದಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಪುನಃ ಹೂಗಳು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಅವೇನಾದುವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.

ಪ್ರಾತಃಕಾಲವಿನ್ನೂ ಅರೆತೆರೆದ ಕಮಲದಂತಿತ್ತು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗಿಡದ ಬಳಿಗೆ ಬುಟ್ಟಿಯೊಡನೆ ಬಂದು, ಬಾಡಿಗೆ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ವನಂತೆ ಗಿಡವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದನು.

ಮಿನೂ ದಾದಿಯೊಡನೆ, "ಬೇಗ ಹೋಗಿ ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕರೆತಾ," ಎಂದಳು.

ಆತನು ಬಂದಾಗ ಮಿನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, "ಯಾರಿಗಾಗಿ ಈ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತೀರಿ, ಸ್ವಾಮಿ ?" ಎಂದಳು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ—ನನ್ನ ದೇವರಿಗಾಗಿ.

ಮಿನೂ—ಆದರೆ ದೇವರು ಆ ಹೂಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವನೆಂದು ಅರಿಯಿರಾ ?

"ನಿನಗೆ ?"

"ಹೌದು. ದೇವರು ಒಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನೇ ?"

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬೇಸರದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಆತನು ಪುನಃ ಗಿಡವನ್ನಲುಗಿಸಲು ಮಿನು ಅಳುತ್ತಾ ದಾದಿಯನ್ನು ಕರೆದು, "ನೋಡಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿನ್ನು ನಾನು ಮಲಗುವುದಿಲ್ಲ." ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಆಕೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಪಕ್ಕದ ಕೊಠಡಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಆಕೆಯ ಕಿಟಕಿಗೆದು ರಾಗಿ ರಾಯ್ ಚೌದರಿಯ ದೊಡ್ಡ ಬಂಗಲೆಯಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಿನು ಗಂಡನೊಡನೆ "ಎಷ್ಟು ಮುದ್ದಾದ ಮಗು ನೋಡಿ. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅದನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ," ಎಂದಳು.

ಆತ—ಅವರು ಧನಿಕರು. ಅವರ ಮಗುವನ್ನು ಬಡ ಗುಮಾಸ್ತನ ಮನೆಗೇಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ ?

ಮಿನು—ಹುಚ್ಚರಂತಾಡಬೇಡಿ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದೇ

ನಾಗಬೇಕು. ಮಗುವಿಗೆ ಹೆಂಗಸಿನ ತೊಡೆ ಸಿಂಹಾಸನದಂತೆ.

ಗಂಡ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು, "ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತೇ ಆಡಲಿಲ್ಲ" ಎಂದನು.

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಮಿಾನು ದಾದಿಯನ್ನು ಕರೆದು, "ನೋಡು, ಮಗುವೊಂದೇ ತೋಟದಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದೆ. ಓಡಿಹೋಗಿ ಈ ಮಿಠಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಾ." ಎಂದಳು. ಸಂಜೆ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಮುಖವನ್ನುಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, "ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಕೋಪ ಬಂದಿದೆ," ಎಂದನು.

"ಏತಕ್ಕಾಗಿ ?"

"ಪುನಃ ನಮ್ಮ ದಾದಿ ಅವರ ತೋಟದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಪೋಲಿಸಿಗೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ."

ಮಿಾನುವಿನ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಬಿಕ್ಕುತ್ತಾ, "ನನಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಗುವಿನ ಕೈಯ್ಯಿಂದ ಅವರು ಮಿಠಾಯಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದರು. ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಾನು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ಬೇರೆಲ್ಲಿಗಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ," ಎಂದಳು.

ಹಕ್ಕಿಯ ರೆಕ್ಕೆ

ಮಗು ಓಡಿ ಬಂದು, "ನೋಡಮ್ಮಾ, ನೋಡು, ನನಗೇನು ಸಿಕ್ಕಿದೆ!" ಎನ್ನುವುದು. ಅದರ ಕಣ್ಣು ನಗುವಿನಿಂದ ಮಿನುಗುತ್ತಿದೆ; ಕೆಂಪು ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಡಿದಾಗ ನರ್ತಿಸಿ ಝಣತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ತಾಯಿಯ ಕತ್ತನ್ನಪ್ಪಿ "ನೋಡಮ್ಮಾ, ನೋಡು, ನನಗೇನು ಸಿಕ್ಕಿದೆ," ಎನ್ನುವಳು.

ನೀಲಿಯ, ಚಿನ್ನದ, ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಕ್ಕಿಯ ಗರಿ. ಮಗುವಿನ ಕಿವಿಗಳಿಗದು ಆಗಸ ಮುಗಿಲುಗಳ, ಹಕ್ಕಿಯ ಗೂಡಿನ, ಮರಿಗಳ ಕಿರಿಚಾಟದ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಆನಂದದ, ಹಾರುವಿಕೆಯ ಆಸೆಯ, ಕತೆಯನ್ನುಸಿರುತ್ತದೆ. ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಕೆನ್ನೆ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಸವರಿ, ಹೃದಯದ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ, "ನೋಡಮ್ಮಾ, ನೋಡು, ನನಗೇನು ಸಿಕ್ಕಿದೆ!" ಎನ್ನುವುದು.

ತಾಯಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವಳು.

"ಎಂತಹ ಸಂಪತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿತಮ್ಮಾ!" ಎಂದು ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು.

ಮಗು ರೆಕ್ಕೆ ಮುರಿದ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ನೆಲದ ಮೇಲೊರಗುವುದು. ಅದರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಗೆಯಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆಗಿನಿಂದ ಅದರ ಸಂಪತ್ತು ತಾಯಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಕೂಡ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೆಸರು

ಅವನು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರದ ಅಂಚನ್ನಿಟ್ಟು ಕೆಂಪು ಶಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ರಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವನು; ತಿರಸ್ಕಾರದ ಚೀಟಿಗಳೊಡನೆ ಅವು ಹಿಂದಿರುಗುವುವು.

ಬೇಸರದಿಂದ, ಹಣ ದೊರಕಿದ ಕೂಡಲೇ ತಾನೇ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ಅವನ ತಂದೆ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಬಂಧುಗಳು, ಪದ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಬೇಡ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೋ," ಎಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದರು.

ಅವನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಕ್ಕು ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪುರಸ್ಕಾರ ದೊರೆಯುವುದೆಂದಿದ್ದ ಅವನ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು.

ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದವನು ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ—ಅವನ ಪುಟ್ಟ ಸೋದರಳಿಯ. ಆಗತಾನೆ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿತಿದ್ದ ಅವನು ಅಚ್ಚಾದುದೇನನ್ನು ಕಂಡರೂ ಆತುರದಿಂದ ಓದುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಾವನ ಬಳಿಗೆ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದು ಓಡಿಬಂದು,

"ನೋಡು ಮಾವ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರು! ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ!" ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ಮಾವ ನಕ್ಕು ಹುಡುಗನ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿದನು. ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲ ಪುಟ ತೆಗೆದು, "ನೋಡು, ಇದನ್ನೋದಬಲ್ಲೆಯಾ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಅಳಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಓದಿದನು. ಪುನಃ ಮಾವನ ಹೆಸರು! ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೂ ಅದೇ ಹೆಸರು. ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ

ಮಾವನ ಹೆಸರು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದ ಹುಡುಗ, "ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ತುಂಬಾ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲಿದೆ—ನೂರು, ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು, ನಲವತ್ತೇಳು ?" ಎಂದನು.

ಮಾವ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸಿದನು. ಹುಡುಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕೆಲಸದ ಮುದುಕಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಓಡಿಹೋದನು.

ಮಾವ ಒಂದು ನಾಟಕ ಬರೆದಾಗ ಅದಕ್ಕೊಬ್ಬ ದಿಗ್ದರ್ಶಕ ಸಿಕ್ಕುವನೆಂದು ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಹೇಳಿದರು. ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ನಾಟಕದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಊರೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿರುವುದೆಂದು ಕನಸು ಕಂಡನು.

ಭಾನುವಾರ ಒಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಲು ಒಬ್ಬ ದಿಗ್ದರ್ಶಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಮಾವ ಕಾತರದಿಂದ ಅವನ ಬರವಿಗಾಗಿ ಕಾದನು. ಆ ಆತುರದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯನ ಹೊಸ ಆಟವನ್ನು ಅವನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರದ ಮುದ್ರಣಶಾಲೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಅಕ್ಷರಗಳ ಅಚ್ಚುಗಳನ್ನು ತಂದು ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೂ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಾವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮಾವನಿಗೇನೋ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಆಯಿತು. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ಹುಡುಗನನ್ನು, "ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀ ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಹುಡುಗ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತೋರಿಸಿದನು. ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲಾದರೂ ಹುಡುಗನ ಹೆಸರು ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಮಾವನಿಗೆ ರೇಗಿತು. "ಈ ಹುಡುಗ ನೋಡು, ಪಾಠಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಆಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ! ಏನು ಪ್ರಾರಬ್ಧ" ಎಂದನು.

ಹುಡುಗ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ ಅಕ್ಷರಗಳ ಅಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡನು. ಎದೆಯೊಡೆದಂತೆ ಹುಡುಗ ಅತ್ತನು.

ಕೆಲಸದ ಮುದುಕಿ ಓಡಿ ಬಂದು, "ಏನಾಯಿತು ಚಿನ್ನಾ" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಹುಡುಗ ಕಣ್ಣೀರಿನ ನಡುವೆ "ನನ್ನ ಹೆಸರು—" ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಿದನು.

ತಾಯಿ ಬಂದು, "ಏನಾಯಿತಪ್ಪಾ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಹುಡುಗ ಅವಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, "ನನ್ನ ಹೆಸರು—" ಎಂದನು.

ಮುದುಕಿ ತಿಂಡಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವುಗಳನ್ನೆಸೆದು, "ನನ್ನ ಹೆಸರು—ನನ್ನ ಹೆಸರು—"ಎಂದು ಕಿರಿಚಿದಳು.

ತಾಯಿ ಪುನಃ ಬಂದು, "ನೋಡಪ್ಪಾ, ನಿನಗೊಂದು ಒಳ್ಳೆ ಎಂಜಿನ್ ತಂದಿದ್ದೇನೆ," ಎಂದನು.

ಹುಡುಗ ಅದನ್ನೂ ಬಿಸಾಡಿ "ನನ್ನ ಹೆಸರು—" ಎಂದು ಅತ್ತನು.

ಮಾವನ ಸ್ನೇಹಿತ ದಿಗ್ದರ್ಶಕನ ಮನೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

"ಅವನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ" ಎಂದನು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾವ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಅನಂತರ, ನನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಡ್ಡಿ ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತೇನೆ," ಎಂದನು.

ಸ್ನೇಹಿತ, "ಕಾಲ್ಚೆಂಡಿನ ಕೊನೆಯಾಟ ನೋಡಲು ಬರುತ್ತೀಯಾ ?"

ಮಾವ, "ಇಲ್ಲ ನನಗೆ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ."

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತಾಯಿ ಬಂದು ಚಹಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾವ, "ನನಗೀವತ್ತು ಚಹಾ ಬೇಡ."

ಸಂಜೆ ಆತನ ಹೆಂಡತಿ, "ನಿಮ್ಮ ಹೊಸಕತೆ ನನಗೆ ಓದಿ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ ?"

ಮಾವ "ನನಗೆ ತಲೆ ನೋವು."

ಪುಟ್ಟ ಅಳಿಯ ಬಂದು, "ಮಾವ, ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕೊಡು," ಎಂದನು.

ಮಾವ ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಛಟೀರೆಂದು ಏಟು ಕೊಟ್ಟನು.

ಮೆಚ್ಚಿನ ರಾಣಿ

ಆಕೆಯ ಕಡೆಯ ಗಳಿಗೆ ಬಂದಂತಿತ್ತು. ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ರೇಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಯಾವುದೂ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದೃಶ್ಯವಾದ ಹೊರೆಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಸೋತಿದ್ದಳು. ಮಾದಿವೈದ್ಯ ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಬೇಸರದಿಂದ ಬೇಡವೆಂದಳು.

ರಾಜ ಅವಸರದಿಂದ ಆಕೆಯ ಕೋಣೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದನು. ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿ ಬಗ್ಗಿ "ಏನಾಗಿದೆ ? ಏನು ಬೇಕು ?" ಎಂದನು.

ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದು ಬರಲು ಆಕೆ "ನನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಡಿ. ನನ್ನ ಗೆಳತಿ ಮಾತ್ರ ಬರಲಿ" ಎಂದಳು.

ಗೆಳತಿ ಬಂದಾಗಲೇ ರಾಣಿ ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದು ಮೆಲ್ಲನೆ, "ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ತುಂಬಾ ಇದೆ," ಎಂದಳು.

"ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳು."

"ಕೇಳು. ಈ ಅರಮನೆಯ ಏಳು ವಠಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮೂರು ಆ ಬೇರೆ ರಾಣಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದುವು ; ಅನಂತರ ಎರಡು ; ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ; ಅನಂತರ ಆಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಆ ರಾಣಿಯನ್ನು ನಾನು ಮರೆತೆ."

ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ಹಬ್ಬ. ನವಿಲು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂಗೀತ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಅರಸುತನದ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ರಸ್ತೆಯ ಬಳಿ, ನದಿಯ ಹತ್ತಿರ, ಮರದ ತಂಪಾದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು ಮಣ್ಣು ಗುಡಿಸಿಲನ್ನು ಕಂಡೆ. ನೀಲಿ ಹೂಗಳ ಅಪರಾಜಿತಾ ಬಳ್ಳಿ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿತ್ತು. ಮುಂಬಾಗಿಲಿನ ಮೆಟ್ಟಲ ಮೇಲೆ ರಂಗೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳಿದ್ದುವು.

ಛತ್ರಧಾರಿಯನ್ನು ಈ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರದಂತಿರುವ ಮನೆ ಯಾರದು ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಆಕೆ "ಅದು ಆ ರಾಣಿಯ ಮಣ್ಣು ಗುಡಿಸಿಲು," ಎಂದಳು.

ಸಂಜೆ ದೀಪಗಳನ್ನೂ ಹಚ್ಚದೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ರಾಜ ಬಂದು "ನಿನಗೇನಾಗಿದೆ ? ಏನು ಬೇಕು ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು, "ನನಗೀ ಅರಮನೆ ಬೇಡ," ಎಂದೆ.

ಆತನು, "ನಿನಗೊಂದು ಹೊಸ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ. ದಂತದ ಗೋಡೆಗಳು. ಶಂಖದಪುಡಿಯ ನೆಲ ಹಾಲನೊರೆಯಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುತ್ತದೆ, ಅಂಚುಗಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಕಮಲದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸುತ್ತೇನೆ."

ನಾನು—ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಹೊರನೋಟದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಣ್ಣು ಗುಡಿಸಿಲು.

"ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ."

ಮಣ್ಣು ಗುಡಿಸಿಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.

ಅದು ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕಿತ್ತ ಕಾಡುಹೂವಿನಂತಿತ್ತು. ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಒಣಗಿ ಮುದುರಿತು. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದಾಗ ನನಗೆ ಅನುಭವವಾದುದು—ಅವಮಾನ.

ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನದ ಹಬ್ಬ ಬಂತು.

ಅರಮನೆಯ ನೂರು ಜನ ಹೆಂಗಸರೊಡಗೂಡಿ ನದೀ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆ. ನವಿಲು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮೊಣಕಾಲುದ್ದ ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೊಯ್ದರು. ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರೆದು ನೋಡಿದೆ.

ಸಾಧಾರಣ ಕೆಂಪಂಚಿನ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಧರಿಸಿದ್ದ ಆಕೆ ಯಾರು ? ನದೀ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಕೊಡ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ನೆನೆದ ಕೂದಲು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಾಪುಷ್ಪದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಅಂದಗಳಿದ್ದುವು.

"ಆಕೆ ಯಾರು ? ಯಾವ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾಳೆ ?"

ಛತ್ರಧಾರಿ ನಕ್ಕು, ಆ ರಾಣಿಯ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೇ ?" ಎಂದಳು.

ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತೆ, ರಾಜ ಪುನಃ ಬಂದು, ಪುನಃ ಏನಾಯಿತು ? ಏನು ಬೇಕು ?" ಎಂದನು.

"ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನದಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಕಂಕುಳಲ್ಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ನನಗಾಸೆ."

ರಾಜ "ಅದಕ್ಕೇನು ! ಆಗಲಿ." ಎಂದನು.

ನದಿಯವರೆಗೂ ಕಾವಲುಗಾರರು ನಿಂತರು. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ನಾನೊಂದು ನೂಲಿನ ಕೆಂಪಂಚಿನ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕೊಡ ತುಂಬಿದೆ. ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಸೇರಿ, ಮಡಕೆ ಚೂರಾಗುವಂತೆ ಎಸೆದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನನಗುಂಟಾದ ಅನುಭವ—ಅವಮಾನ ಮಾತ್ರ.

ಪುನಃ ಒಂದು ಹಬ್ಬ.

ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೂ ಸಂಗೀತ ಕುಣಿತ ವಿನೋದಗಳು ನಡೆದಿದ್ದುವು.

ಆನೆಯ ಅಲಂಕೃತ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಾಡಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಯುವಕ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ತಲೆಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತುಂಬಿದ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು.

"ಆ ಸುಂದರ ಬಾಲಕನ ತಾಯಿಯಾದ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿನಿ ಯಾರು ?"

ಛತ್ರಧಾರಿ "ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ? ಆತ ಆ ರಾಣಿಯ ಮಗ. ತಾಯಿಗಾಗಿ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ."

ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಕತಪ್ತಳಾಗಿ ಕುಳಿತೆ.

ರಾಜ "ಪುನಃ ಏನಾಯಿತು ? ಏನು ಬೇಕು ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಪ್ರತಿದಿನ ಕಾಡಿನ ಹಣ್ಣು ಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದಾಸೆ. ನನ್ನ ಮಗ ತಾನೇ ಆರಿಸಿ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು."

ರಾಜ "ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ."

ಚಿನ್ನದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಮಗ ತಂದ ಹಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಮೈಯ್ಯೆಲ್ಲಾ ಬೆವತು ಕೋಪದಿಂದ ಅವನ ಮುಖ ಕೆಂಪಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲಬಳಿ ಅವನು ತಂದ ಹಣ್ಣು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ನನ್ನ ಹೃದಯ ಅವಮಾನದಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಏನಾಯಿತೋ ನಾನರಿಯೆ. ಒಬ್ಬಳೇ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತೇನೆ.

ರಾಜ, "ಏನಾಗಿದೆ ? ಏನು ಬೇಕು ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾರೆ.

ನಾನೇ ಪ್ರೀತಿಯ ರಾಣಿಯಾದರೂ ನನಗೇನು ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವ

ಮಾನ. ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರಹಸ್ಯವನ್ನುಸುರುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಆ ರಾಣಿಯ ದುಃಖ ಮತ್ತು ನೋವು."

ಗೆಳತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೆನ್ನೆ ತಟ್ಟಿ "ಇದು ಏನು ? ಏತಕ್ಕಾಗಿ ?" ಎಂದಳು.

ರಾಣಿ, "ಆಕೆಯ ಬಿದಿರು ಕೊಳಲಿನಿಂದ ಸಂಗೀತ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಚಿನ್ನದ ಕೊಳಲು ನನ್ನ ಕೈಗೇ ಭಾರವಾಗಿದೆ. ಗರ್ವದಿಂದ ಹೊತ್ತು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಸಂಗೀತ ಹೊರಡಿಸಲಾರದಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾದ ಗಂಧರ್ವದೇವತೆ

ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಿಂದ, ದೂರದಿಂದ, ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಸಂಬಂಧಮಾಡಿಸುವವನೊಬ್ಬನು, "ಬಾಹ್ಲಿಕ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಏನು ಹೇಳಲಿ! ಆಕೆ ಗುಲಾಬಿ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಹಾರದಂತಿದ್ದಾಳೆ." ಎಂದನು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದನು.

ಒಬ್ಬ ರಾಜದೂತ "ಗಾಂಧಾರ ರಾಜನ ಮಗಳ ಅಂದ! ದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಗೊಂಚಲಿನಂತೆ ಮೃದು, ಸುಂದರ."

ರಾಜಕುಮಾರ ಬೇಟೆಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಆಸ್ಥಾನಿಕ, "ಕಾಂಭೋಜದ ಕಿರಿಯ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ನಿಲುವು! ಆಕೆಯ ಹುಬ್ಬು ಉಷಃಕಾಲದ ದಿಗಂತದಂತೆ ಬಾಗಿರುವುವು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣು ಬೆಳಕಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಂಜಿನ ಮಣಿಗಳಂತಿವೆ."

ರಾಜಕುಮಾರ ಕವನ ಪುಸ್ತಕವೊಂದರ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ತಲೆಯೆತ್ತದೆ ಇದ್ದನು.

ರಾಜ, "ಇದೇನು ? ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ."

ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗ ಯಜಮಾನನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತನು.

"ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನ ಸ್ನೇಹಿತ. ಮದುವೆಯಾಗಲು ಅವನಿಗೇಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ, ಹೇಳು."

ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗ, "ಮಹಾರಾಜ, ರಾಜಕುಮಾರ ಗಂಧರ್ವಲೋಕದ ವಿಚಾರ ಕೇಳಿದಾಗಿನಿಂದ ಗಂಧರ್ವಕನ್ನೆಯೇ ತನಗೆ ವಧುವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಠ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ."

ರಾಜನಿಗೆ ಗಂಧರ್ವಲೋಕದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ವಿವೇಕದಲ್ಲೂ ಹಿರಿಯರಾದ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಕರೆಸಿದನು. ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ, "ಗಂಧರ್ವಲೋಕದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತೂ ಇಲ್ಲ," ಎಂದರು.

ವರ್ತಕರನ್ನು ಕರೆಸಲು ಅವರು, "ನಾವು ಸಾಗರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ದೇಶ ದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಂಬಾರ ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಮೆಣಸಿಗಾಗಿ, ಮಲಯಾಕ್ಕೆ ಗಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲೂ ಈ ಗಂಧರ್ವಲೋಕದ ವೃತ್ತಾಂತ ಕೇಳಿಲ್ಲ," ಎಂದರು.

ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗನನ್ನು ಪುನಃ ಕರೆಸಿದರು. ರಾಜ, "ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಈ ದೇವಲೋಕದ ವೃತ್ತಾಂತ ಹೇಳಿದವರಾರು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಒಬ್ಬ ಹುಚ್ಚು ಗೋಸಾಯಿ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲು ಹಿಡಿದು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ ರಾಜಕುಮಾರ ಅವನಿಂದ ಈ ಕತೆ ಕೇಳಿದನು."

ಹುಚ್ಚುಗೋಸಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದರು. ಅವನು ಕಾಡುಹೂಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. "ಗಂಧರ್ವಲೋಕದ ವಿಚಾರ ನಿನಗೇನು ತಿಳಿದಿದೆ." ಎಂದು ರಾಜ ಕೇಳಿದನು. ಹುಚ್ಚು ಗೋಸಾಯಿ, "ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ, ಕಾಮ್ಯಕ ಸರೋವರದ ಬಳಿ, ಚಿತ್ರಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿದೆ." ಎಂದನು.

"ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವಕನ್ನೆಯರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೋ?"

"ಕಾಣುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷಿಣಿಯರು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಬಂದಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಒಂದು ರಾಗದಿಂದ, ಒಂದು ಬೆಳಕಿನ ಕಿರಣದಿಂದ ಯಕ್ಷಿಣಿಯ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ."

ರಾಜನಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು, "ಹುಚ್ಚ! ಶುದ್ಧ ಹುಚ್ಚ! ಆಚೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ." ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ಮರದ ರೆಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಸಂತ ಕಾಲದ ಹೂಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಒತ್ತುತ್ತವೆ. ಕಾಡು ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ರಾಜಕುಮಾರ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಗಿರಿಯ ಕಡೆ ಹೊರಟನು. ಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ "ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಯಾವುದೋ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದ ಝರಿ ಗುಹೆಯೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆಯುವ

ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಹಾಳುಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ನಿಂತನು.

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ಗಿಡಗಳ ಎಲೆಗಳು ಬಣ್ಣವೇರಿದುವು. ಒಣಗಿದ ಹೂಗಳು ಕಾಡಿನ ನೆಲವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದುವು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ದೂರದ ಗಾನ ಕೇಳಿಬರಲು ಎದ್ದು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ "ಗಾನ ! ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಯಕ್ಷಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ," ಎಂದುಕೊಂಡನು.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ, ಹತ್ತಿ, ನದಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ ಕಾಮ್ಯಕ ಸರೋವರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಲಂಬಾಣಿ ಹುಡುಗಿ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ಬಳಿ, ಕೊಡ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಪ್ಪುಕೂದಲಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಒಂದು ಶಿರೀಷ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಮುಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿ, "ಯಕ್ಷಲೋಕದ ದೇವತಾಕನ್ಯೆ, ನಿನ್ನ ಕೂದಲಿನಲ್ಲಿಣಿಕಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಶಿರೀಷ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವೆಯಾ ?" ಎಂದನು. ಭಯವಿಲ್ಲದೆ, ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಆಕೆ ಕತ್ತು ಕೊಂಕಿಸಿ ರಾಜಕುಮಾರನ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮೋಡಮುಸುಕಿದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದುವು. ಕೂದಲಿನಿಂದ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದು, "ಇದು ನಿನ್ನದು," ಎಂದನು.

ರಾಜಕುಮಾರ—ನೀನು ಯಾವ ದೇವತೆ ?

ಆಕೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮಿಂಚಿತು. ಮುಗಿಲನಾದದಂತೆ—ಸಂಗೀತದಂತಹ ನಗು ಉಕ್ಕಿಬರಲು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಿಗೊಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಕನಸು ನಿಜವಾಯಿತೆಂದು ರಾಜಕುಮಾರ ತಿಳಿದನು. ಆಕೆಯ ನಗು ಆತನ ಕನಸಿನ ಗಾನದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು.

ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ಕೈ ಚಾಚಿದನು. ಆಗ ಹೆದರದೆ ಅನುಮಾನಿಸದೆ ಆತನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದಳು. ತುಂಬಿದ ಕೊಡ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಆಕೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ "ಗಂಧರ್ವ ರಾಜಕುಮಾರಿ, ನಿನ್ನ ಮರೆಯುವೇಷ ತೆಗೆದು ಹೆಸರು ಹೇಳು," ಎಂದನು.

ಆಕೆ—"ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಜೋರಿ. ಲಂಬಾಣಿಗಳಾದ ನಾವು ವೇಷ ಮರೆಸುವುದಿಲ್ಲ." ಹಾಳುಗುಡಿ ಸೇರಿದಾಗ ರಾಜಕುಮಾರ, "ನಿನ್ನ ಯಕ್ಷಕನ್ನಿಕಾ ಮುಖವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ," ಎಂದನು.

ಯಕ್ಷಕನ್ನಿಕಾಮುಖ! ಪುನಃ ನಗುವಿನ ಸುರಿಮಳೆ! ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಗಿ, "ಆಕೆಯ ನಗು ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಗಾನವೇ. ಆಕೆ ದೇವತೆ, ನನ್ನವಳು," ಎಂದುಕೊಂಡನು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷವಧುವನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ರಾಜನ ಕಿವಿಮುಟ್ಟಿತು. ಹಾಳು ಗುಡಿಗೆ ಕುದುರೆ ಆನೆ ರಥಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ರಾಜಕುಮಾರ—"ಈ ದಿನ, ಕಜೋರಿ, ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ." ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತನ್ನ ನೀರಿನ ಕೊಡದ ನೆನಪುಂಟಾಯಿತು. ಮನೆಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರನೊಡನೆ ಅವಳು ಬಂದ ದಿನ ಅವಳ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಸೋದರ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದರೆ? ಅವಳ ತಾಯಿ ಆಗ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುತ್ತಾ ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳೆ? ಲಂಬಾಣಿ ಹುಡುಗಿ ಕಜೋರಿಗೆ ಯೋಚನೆಯುಂಟಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರನೊಡನೆ, "ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೋಗಲಾರೆ," ಎಂದಳು.

ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಧ್ವನಿ ತುತ್ತೂರಿಗಳ, ಕುದುರೆಗಳ ಗೊರಸುಗಳ, ಸದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಯಿತು.

ಆಕೆ ಅರಮನೆ ಸೇರಿದಾಗ ರಾಣಿ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ, "ಇವಳೆಂತಹ ದೇವತೆ?" ಎಂದಳು.

ರಾಜನ ಮಗಳು, "ನಾಚಿಕೆಗೇಡು" ಎಂದಳು.

ಒಬ್ಬ ದಾದಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ "ಆ ದೇವತೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ" ಎಂದಳು.

ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ ರಾಜಕುಮಾರ "ದೇವತೆ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ" ಎಂದನು.

ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಯಕ್ಷಿಣಿ ವೇಷ ತೆಗೆವಳೇನೋ ಎಂದು ನೋಡುವನು. ಆಕೆಯ ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು ದಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಹರಡಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುವುದು. ಆಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರಂತೆಯೇ ಇರುವಳು. ಮೌನದಿಂದ ಕುಳಿತು ರಾಜಕುಮಾರ "ಈ ಗಂಧರ್ವ ಕುಮಾರಿ ವೇಷವೆಂದು ತೆಗೆಯುವಳು?" ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುವನು.

ಬಂಧುಗಳು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಅವನನ್ನು ಪರಿಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದರು. ಅವನಿಗೆ

ಕೋಪ ಬಂತು. ಒಂದು ದಿನ ಕಜೋರಿ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟೇಳುತ್ತಿರಲು ರಾಜ ಕುಮಾರ ಅವಳ ಕೈಯ್ಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, "ಈ ದಿನ ನೀನು ವೇಷ ಬಿಸುಟು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗುವವರೆಗೂ ನಾನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ," ಎಂದನು.

ಆಕೆಯ ಮುಖ ನಗುವಿನಿಂದ ಬೆಳಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬು ವುದು. ರಾಜಕುಮಾರ "ನನ್ನನ್ನು ಈ ವೇಷದಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಮೋಸಪಡಿಸುತ್ತಿ ರುವೆಯಾ, ಕಜೋರಿ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ಇಲ್ಲ. ರಾಜಕುಮಾರ, ಅದು ಕೊನೆ ಮುಟ್ಟುವುದು."

"ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಮುಖವನ್ನು ತೋರು."

ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದನು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ದನಿ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ತೇಲಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮದುವಣಿಗನ ವಸ್ತ್ರ ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹಾರ ಹಿಡಿದು ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಂದನು.

ಕುಂದ ಪುಷ್ಪಗಳು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ್ದುವು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರ ಕಿರಣ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ, ಗಂಧರ್ವವಧು ಕಜೋರಿಯೆಲ್ಲಿ ? ಎಲ್ಲಿ ? ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಳು.

ಚಂದ್ರ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜಕುಮಾರನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧುಗಳು ಸ್ನೇಹಿತರು ತುಂಬಿದ್ದರು. ಗಂಧರ್ವವಧುವೆಲ್ಲಿ ? ರಾಜಕುಮಾರ, "ಹಾರಿಹೋಗಿ, ದೇವಿ ತನ್ನ ಇರವಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತೋರಿದಳು. ಆದರೇನು ? ಅವಕಾಶ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು—ಹೋಯಿತು" ಎಂದನು.

ಆಗಮನ

ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಬಿಡುವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಅವಸರದಲ್ಲೂ ನಾನು ಮನಸ್ಸನ್ನೆಚ್ಚರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, "ಯಾರಾದರೂ ಬರುವರೋ" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, "ತಾಳು. ನಾವೊಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಕೃತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಬೇಡ," ಎಂದಿತು.

ನಾನು ಮೌನವಾಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಸ್ಥಳವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿ, ಸಾಮಾನು ತಂದು ಮನೆ ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕುವುದೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ.

ಸ್ಥಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು ; ಸಾಮಾನು ಸೇರಿದುವು ; ಮನೆಯ ಎತ್ತರವಾದ ಕಟ್ಟು ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಆಗ ನಾನು "ಈಗ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳು" ಎಂದೆ.

ಮನಸ್ಸು—ತಾಳು. ಇನ್ನೂ ನನಗೆ ಕೆಲಸವಿದೆ.

"ಏಕೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಳ ಸಾಲದೆ ; ಹೆಚ್ಚು ಕೋಣೆಗಳು ಬೇಕೆ ? ವೈಭವ ಬೇಕೆ ?"

ಮನಸ್ಸು—ಏಕೆ ಬೇಡ ?

"ಇಷ್ಟು ಸಾಲದೆ ?"

"ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪದಾರ್ಥ ಹಿಡಿಯಲಾರದು."

ನಾನು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ, "ಏನು ಪದಾರ್ಥ ? ಯಾರನ್ನು ತುಂಬಬೇಕು ?"

ಮನಸ್ಸು—ಅನಂತರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಆದರೂ ನಾನು ಬಿಡದೆ, "ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಪದಾರ್ಥ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆಯೆ ?"

"ಹೌದು."

ಅದು ಹಿಡಿಯಲು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸ್ಥಳ ಸಾಲದು! ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸಾಹ ದಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಊಟಮಾಡಲು, ನಿದ್ದೆ ಹೋಗಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದವರೆಲ್ಲಾ ಮೆಚ್ಚಿ "ಈ ಮನುಷ್ಯ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಸಭ್ಯ" ಎಂದರು.

"ಆದರೆ ಆಗಾಗ ಒಂದು ಅನುಮಾನ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುವುದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸವೇನೆಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇ ತಿಳಿಯದೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡಲು ಹಿಂದೆಗೆ ಯುತ್ತಿರುವುದೋ? ಆಗ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸಮಿಾಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ದನಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಲಿಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಕೆನ್ನಿಸುವುದು. ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸದೆ ಪುಷ್ಪ ಹಾರ ಕಟ್ಟಬೇಕೆನ್ನಿಸುವುದು.

ಆದರೆ ನನಗಾ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ ನನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ. ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಅದು ತಕ್ಕಡಿಹಿಡಿದು ತೂಗುತ್ತಾ, ಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಅಳೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಲೆಖ್ಖಾಚಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. "ಇನ್ನೂ ಬೇಕು. ತುಂಬಾ ಬೇಕು," ಎನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

"ಏತಕ್ಕಾಗಿ?"

"ಅದು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದು."

"ದೊಡ್ಡದು? ಯಾರು?"

ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ.

ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿ, "ನಾನು ನಿನಗೇಕೆ ಹೇಳಬೇಕು? ನಾಮರಹಿತನಾಗಿ ಮಾಯೆಯ ವೈಭವದಲ್ಲಿರುವವನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿನಗಿರುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನನ್ನ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯುತ್ತೀ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆ? ಸಿದ್ಧತೆಗಳು; ತುಂಬಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕಟ್ಟುವ ಅವಸರದ ಸದ್ದು; ಈ ಕಷ್ಟದ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ಪಷ್ಟ, ಮೂರ್ತ. ಊಹೆಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ವಿವರಿಸ ಬೇಕಾದ ಚಿಹ್ನೆ, ಸಂಕೇತಗಳಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿರುವಾಗ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೇನು?" ಎನ್ನುವುದು.

ನಾನು ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವೆಂದುಕೊಂಡೆ. ಪ್ರತಿ ದಿನದ ಇಟ್ಟಿಗೆ

ಹೊರುವುದು, ಗಾರೆ ಕಲಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ.

ದಿನಗಳು ಸರಿದುವು. ನನ್ನ ಕಟ್ಟಡ ಆಗಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಆರನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಛಾವಣಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಮೋಡಗಳು ಚದರಿ ಬೆಳ್ಳಗಾದುವು. ದೂರದ ಸರೋವರದಿಂದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದೇಶ ತಂದಿತು. ರಾತ್ರಿ ಹಗಲುಗಳ ಜಾವಗಳು, ಹೂಗಳ ವಾಸನೆ ಕಂಡ ಜೇನುನೊಣ ಗಳಂತೆ ಕೆರಳಿದುವು. ಆಗ ನಾನು ತಲೆಯೆತ್ತಿ, ಆಕಾಶ ನನ್ನ ಕಟ್ಟಡದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಣಕ ನಗೆ ನಕ್ಕೆನು.

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಥ ಕೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಹರಟಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಮಯವಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುಕ ಗಿಡಕ್ಕೊರಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಸಣ್ಣ ಹೂಗಳ ಮಾಲೆ ಅವನ ಹರಕು ಕೂದಲನ್ನು ಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಆತನು ತಿಳಿದವನಂತೆ, "ಅದು ಆಗಮನದ ಸಂಗೀತ," ಎಂದನು.

ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳ ಅರ್ಥವೇನು ? ಆದರೂ ನಾನು, "ಆಗಮನ ? ಹೊತ್ತಾಯಿತೆ ?" ಎಂದೆನು.

ಕಟ್ಟಡದ ಧೂಳಿಗೆ ಓಡಿದೆ.

"ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ನಿಲ್ಲಲಿ."

ಮನಸ್ಸು ನನ್ನನ್ನೆಚ್ಚರಿಸಿತು, "ಅದು ಹೇಗಾದೀತು ? ಜನರು—ಏನು ಸೋಮಾರಿತನ ; ಅಲಸಿಕೆ—ಎನ್ನುವರು."

"ಎನ್ನಲಿ."

ಮನಸ್ಸು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ, "ನಿನಗೇನಾಗಿದೆ. ಏನಾದರೂ ಸಂದೇಶ ಬಂತೆ ?" ಎನ್ನುವುದು.

"ಹೌದು."

"ಏನೆಂದು ?"

ಅದೇ ತೊಂದರೆ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಸಂದೇಶ ಬಂದಿದೆ. ದೂರದ ಬೆಟ್ಟದ ಸರೋವರದಿಂದ ಹಂಸಗಳ ಗುಂಪು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಹೋಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪಯಣದ ಕೊನೆ.

ಮನಸ್ಸು, "ದೊಡ್ಡವನ ಆಗಸದೆತ್ತರ ಗೋಪುರವುಳ್ಳ ರಥವೆಲ್ಲಿ ? ಗಲಾಟೆ

ಯೆಲ್ಲಿ ? ನನಗೇನೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ."

ಮನಸ್ಸು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಆಕಾಶ ಮಾಯೆ ಸೋಕಿದಂತೆ ಸುವರ್ಣಾಚ್ಛಾದಿತವಾಯಿತು. ಅದರ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬೆಳಕು ಹೊಳೆಯುವ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಚಿಮ್ಮಿ ಬಂತು. ಅನೇಕ ಧ್ವನಿಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ, "ಸಂದೇಶ ತಂದ ದೂತ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ," ಎಂದುವು.

ಆ ಅದೃಶ್ಯರೂಪಿಗೆ ನಾನು ತಲೆಬಾಗಿ, "ಇದೇ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಮಯವೋ ?" ಎಂದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ, "ಇದೇ ಆ ಸಮಯ" ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬಂದು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಗುವುದು. "ಈಗೇನು ಮಾಡುವುದು ? ಆರನೇ ಅಂತಸ್ತಿನ ಛಾವಣಿಯನ್ನು ಈಗ ತಾನೇ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವಿನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಇದೆ—"

ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಉತ್ತರ "ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕು. ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟಡದ ಅಂತಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತುಹಾಕು" ಎಂದು ಬಂದಿತು.

"ಏತಕ್ಕಾಗಿ" ಮನಸ್ಸು ವಿಸ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು.

"ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟಡ ಹಾದಿಗಡ್ಡವಾಗಿದೆ."

ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಸ್ಮಯ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಪುನಃ ಧ್ವನಿ "ನಿಮ್ಮ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗುಡಿಸಿಹಾಕಿ," ಎಂದು ಗುಡುಗಿತು.

ಮನಸ್ಸು, "ಏಕೆ ?" ಎಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟಿತು.

ಅವು ತುಂಬಾ ಸ್ಥಳವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಹಾಗೊ ! ನಾನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಟ್ಟಡಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳುಹಬೇಕು. ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟೆ ; ಈಗ ಇಳುಹಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದರೆ ಎತ್ತರಗೋಪುರದ ರಥವೆಲ್ಲಿ ? ಆಡಂಬರವೆಲ್ಲಿ ? ಮನಸ್ಸು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತದೆ, ವೈಭವವೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ?

ಮಳೆಗಾಲದ ತೊಳೆದ ಆಗಸದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳಗಿನ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೇನೇ ?

ಒಂದು ಶೇಫಾಲಿ ಗಿಡ ಹೂ ಬಿಟ್ಟುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೇನೇ ?

ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಾಡುವ ಸಣ್ಣ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತದೆ.

ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಇಲ್ಲವೆ ?

ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯಿಂದ ಹೊರಟು, ಬಿಸಿಲಿನ ಹೊನಲಲ್ಲಿ ಆನಂದ ತುಂಬಿದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ನೋಡುತ್ತದೆ.

"ನಾವು ಕಾದಿರುವ ಆಗಮನ ಇದೇನೇ ?" ಮನಸ್ಸು ಕೇಳುತ್ತದೆ.

"ಹೌದು—ಉಷೆಯ ವೈಭವದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ."

"ಆದ್ಯಂತವಿಲ್ಲದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಹಿಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ?"

"ಶಕ್ತಿಗೆ ಏಳಂತಸ್ತಿನ ಅರಮನೆ ಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಬೇಕು. ಆದರೆ ನಕ್ಷತ್ರ, ಹಕ್ಕಿ, ಮತ್ತು ಮಗುವಿಗೆ ಅವಕಾಶಬೇಕು ; ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸ್ಥಳ, ಭೂವ್ಯಾಕಾಶಗಳ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಾ ಬೇಕು.

"ದೊಡ್ಡದು ?"

"ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಭೂವ್ಯಾಕಾಶಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ."

"ಮಗು ? ಅದರ ಕಾಣಿಕೆಯೇನು ? ಆನಂದವೇನು ?"

"ಅದೇ ಅಂತಿಮ ಆನಂದವನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡುವುದು. ಆಸೆ, ಆನಂದ, ನಂಬಿಕೆ ; ಅದರ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಬಾಣಗಳಿವೆ."

ಮನಸ್ಸು ನನ್ನನ್ನು, "ನೀನೇನು ನೋಡಿದೆ, ಕವಿ ? ಕಡೆಗೇನನ್ನರಿತೆ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿತು.

"ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳೂ ಕೆಲಸಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆಯದಕ್ಕೆ ಸಮಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಿ ಅರಿಯಲು ಹೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಈಗ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ."

ಚಿನ್ನದ ದೋಣಿ—ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರ್

ಅನುವಾದಕರು :—ಎಚ್. ವಿ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ

ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಸ್ತುವೈವಿಧ್ಯವೂ ತಂತ್ರವೂ ಬಹು ಬಗೆಯವು : ಒಂದು ಕಲ್ಪನಾ ಚಿತ್ರ ; ಚರಿತ್ರೆಯ ಒಂದು ನೋಟ; ಒಂದು ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಉದ್ದೇಶ; ಒಂದು ರಾಗ ನಿರೂಪಣೆ ; ತೀವ್ರವಾದ ಒಂದು ಪರಿಶೀಲನೆ—ಈ ರೀತಿಯ ವಿವಿಧ ಸೃಷ್ಟಿ ಈ ಕಥೆಗಳದು.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲ ಇವು. ಇವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿವೆ. ಅಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ, ಮಿತವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಶಕ್ತಿ ಅಡಗಿದೆ: ಹೇಳದಿರುವ ಮಾತು ಹೇಳಿರುವುದರಷ್ಟೇ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದೆ.

ಠಾಕೂರರ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಚಿನ್ನದ ದೋಣಿ'ಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಆಯ್ದ ಫಲಗಳಿವೆ.

—ಅರಿಕೆಯಿಂದ

ಕ್ರೌನ್ ೮. xii × ೧೦೮ ಪುಟಗಳು

ಸಾದಾ ಪ್ರತಿ ರೂ. 2-25 ; ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ ರೂ. 3-75

ಠಾಕೂರರ ಕೃತಿಗಳು :

ನೌಕಾಘಾತ ; ಮನೆ ಜಗತ್ತು ; ಗೋರಾ ; ವಿನೋದಿನಿ ; ಯೋಗಾಯೋಗ ; ರವೀಂದ್ರ ಕಥಾಮಂಜರಿ ; ಭಾಗ 1, 2; ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ.

ಅಂಚೆಯ ಮನೆ; ಬಲಿದಾನ ; ರಕ್ತಕರವೀರ ; ರಾಜ ರಾಣಿ ; ನರ್ತಕಿಯ ಪೂಜೆ.

ಕಾವ್ಯಾಲಯ : ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಮೈಸೂರು 5